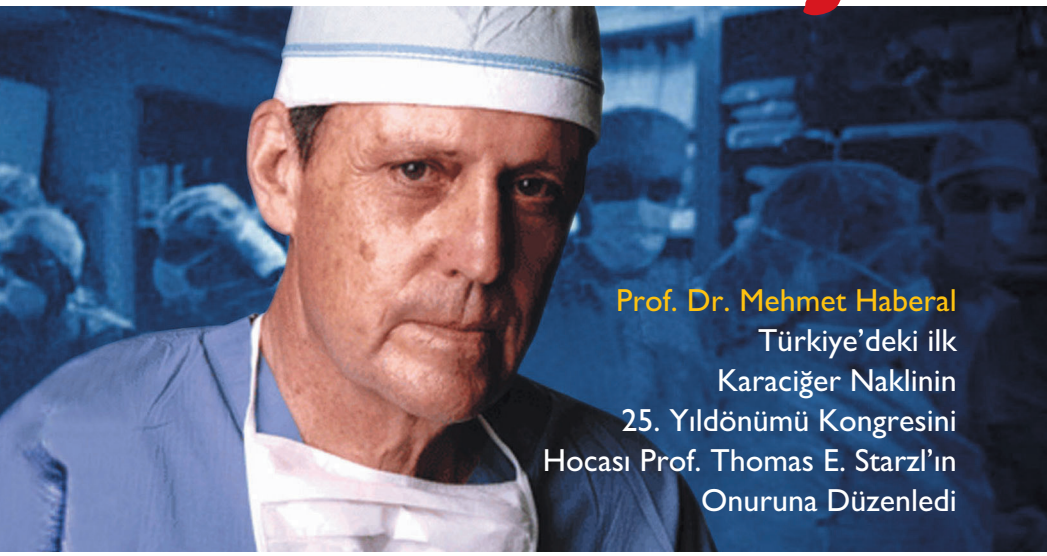
BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ KÜLTÜR YAYINI

1 ŞUBAT 2013

Bütün Dünya

192297 SAYI: 2013 / 02 FİYATI: 4 TL

Prof. Dr. Mehmet Haberal Türkiye'deki ilk Karaciğer Naklinin 25. Yıldönümü Kongresini Hocası Prof. Thomas E. Starzl'ın Onuruna Düzenledi

Bir Öğrencinin Bitmeyen Saygısı

Prof. Haberal'ın Silivri Mahkemesi'ndeki Konuşması:
Adaletin Olmadığı Yerde Anarşi Vardır *S: 11*

Dünya Tıp Bilimleri Akademisi Avrupa Temsilcisi Prof. Dr. Nadey Hakim:
Tanrım, Haberal'ı Hastanesinde Hastalarının Başında Göreyim *S: 8*

Sabiha Gökçen'in Bir Yazısı:
Aynı Bayrağın Kutsal Sevinci *S: 23*

Mete Akyol:
Basın Özgürlüğü Önündeki Asıl Engel Patron Baskısıdır *S: 57*

"Teşekkürler, Haberal"

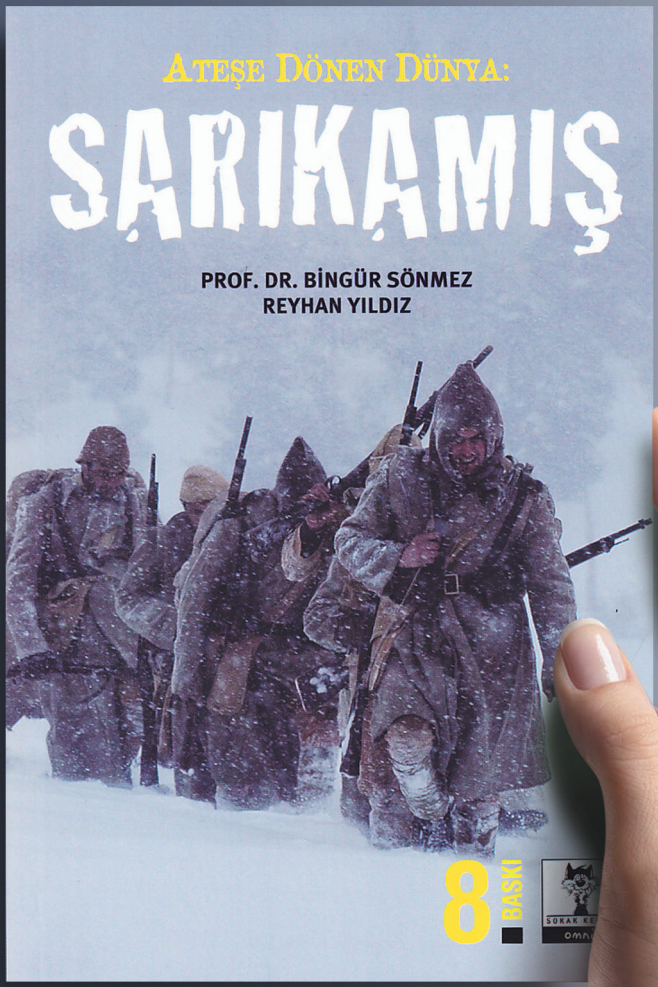
"Başkent Hastanesi'ne girerken başlıyor konukluğum. Beni güler yüzle karşılıyor, sonra kayıt işlemlerimi yapıyorlar. Dosyamı getirip, bana eşlik ediyor ve doktorumun odasına kadar götürüyorlar. Muayenem, doktorumla aramızda kalsın ama... Memnuniyetimi size de anlatmak isterim. Binasından, doktorlara ve tüm çalışanlarına kadar herşey tek kelimeyle mükemmel.

Ayrıca, bir "emekli karnesi" yle çok büyük işler de yapılıyor burada... Sağlığım söz konusu olduğunda, soluğu Altunizade'deki Başkent Üniversitesi Hastanesi'nde alıyorum.

Çok teşekkür ederim size, Haberal..."

Mustafa Çakmak
Kıbrıs Gazisi, Em. Dz. Astsubay

Ateşe Dönen Dünya: Sarıkamış, bize İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin tavrını, propaganda yarışlarını, Ermeni tehcir meselesini, Türkiye'nin İslam dünyasında, Ortadoğu ve Orta Asya'da üstlenmek istediği rolleri eksiksizce anlatıyor... Son araştırmalar neticesinde ortaya çıkan bilgiler, daha önce hiç yayımlanmamış anılar ve fotoğraflarla destekleniyor.

BÜTÜN KİTAPÇILARDA

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ KÜLTÜR YAYINI

Bütün Dünya 2000

1 ŞUBAT 2013

Başkent Üniversitesi Adına Sahibi:
Prof. Dr. Mehmet Haberal

Yayın Genel Yönetmeni
Mete Akyol

Görsel Yönetmen ve Yayın Genel Yönetmeni Yardımcısı :
Turgut Keskin

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:
Gülçin Orkut Akyol

Teknik Yapım Yönetmeni:
Faruk Güney

Yayın Danışmanı:
Yaşar Öztürk

Türk Dili Danışmanı:
Haydar Göfer

Sanat Danışmanı:
Süheyla Dinç

Redaksiyon:
Fatma Ataman

Düzeltme Sorumlusu:
Nükhet Alicikoğlu

Başkent Üniversitesi'nin bir kültür hizmeti olan Bütün Dünya 2000, Başkent Üniversitesi kuruluşlarından 1. Cadde, No: 77, Bahçelievler, Ankara adresindeki Aküm Reklamcılık, Danışmanlık ve Yayıncılık Ajansı Sanayi ve Ticaret A. Ş.'nin 3. Cadde, No: 2, Yenimahalle, Ankara adresindeki tesislerinde basılmıştır.

Seçiciler Kurulu:
Prof. Dr. Nevzat Bilgin *(Anısal Başkan)*
Prof. Dr. Ahmet Mumcu
Prof. Dr. Solmaz Doğanca
Prof. Dr. Sevil Öksüz
Prof. Dr. Ender Varinlioğlu,
Prof. Dr. Okay Eroskay
Prof. Dr. Fuat Çelebioğlu,
Prof. Dr. Sedefhan Oğuz,
Prof. Dr. Levent Peşkircioğlu,
Gürbüz Atabek, Necmi Tanyolaç, Mete Tizer,
Kaya Karan, Alaettin Giray, Ayhan Erten, İlhan Banguoğlu,
Ahmet Aydede, Manuel Bilos,Cengiz Dolunay

Sürekli Yazarlar:
Yücel Aksoy, Pelin Hazar Aliabbasi, Sabriye Aşır,
Nuray Bartoschek, Sadi Bülbül, Haluk Cansın,
Yılmaz Dağdeviren, Haluk Erdemol, Sema Erdoğan,
Ali Murat Erkorkmaz, Konur Ertop, Gürbüz Evren,
Metin Gören, İlyas Halil, Mümtaz İdil, Çetin İmir,
Muzaffer İzgü, Mehmet Muhsinoğlu,
Filiz Leloğlu Oskay, Cengiz Önal, Sebahat Önen
Cengiz Özakıncı, Saniye Özden, Bekir Özgen,
Yaşar Öztürk, Rıfat Serdaroğlu, İzlen Şen Toker,
İzmir Tolga, Suat Türker, Engin Ünsal, Mehmet Ünver,
Dr. Mehmet Uhri, Orhan Velidedeoğlu, Mustafa Yıldız

Yönetim Merkezi:
10. Sokak No: 45, Bahçelievler, Ankara
Tel: (0312) 212 80 16 (pbx)
Faks: (0312) 234 12 16

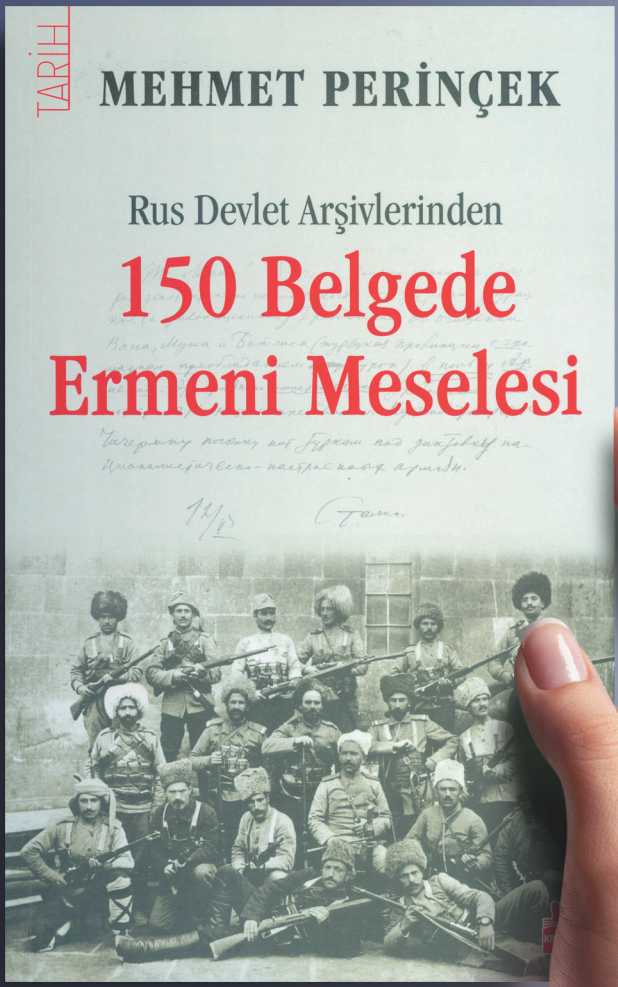
İletişim Adresi:
Sedef Cad. 2446 Ada, 1. Parsel, A Blok,
Kat: 3, Da: 16, Ataşehir, 34750 İstanbul
Tel: (0216) 456 27 27 (pbx)
Faks: (0216) 456 27 29

Dağıtım: Yaysat

Basım Tarihi: 24 / 01 / 2013

www.butundunya.com.tr
butundunya@butundunya.com.tr

Mehmet Perinçek, Rus Devlet Arşivlerinde yürüttüğü titiz çalışmalar sonucunda ulaştığı bilgileri 150 orijinal belgeyle birlikte okuyucuların sunuyor. Çarlık generallerinin çok gizli raporları, Ermeni yetkililerin yazışmaları ve Sovyet Politbürosu'nun tutanaklarının taranmasıyla bulunan belgeler sadece ülkemizde değil, başta Rusya ve İran olmak üzere bütün dünyada tartışma yaratıyor

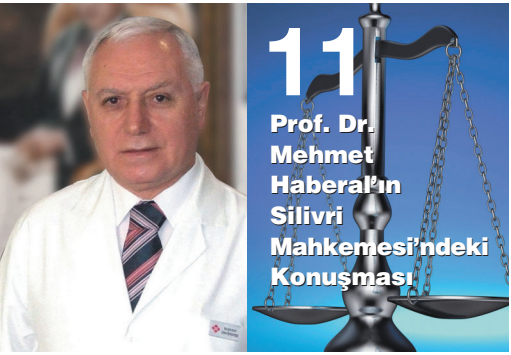
BÜTÜN KİTAPÇILARDA

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ KÜLTÜR YAYINI
Bütün Dünya
YIL:16 SAYI: 177

İÇİNDEKİLER

5 **Prof. Starzl ve Ömür Boyu Öğrencisi** / *Mete Akyol*

8 **Dünya Tıp Bilimleri Akademisi Avrupa Temsilcisi Prof. Dr. Nadey Hakim, Prof. Dr. Mehmet Haberal'ı Üçüncü Kez Ziyaret Etti.** *Pervin Karakullukçu*

19 **Prof. Dr. Haberal ile 7 Gün 24 Saat** *Prof. Dr. Zafer Öner*

23 **Aynı Bayrağın Kutsal Sevincini Taşıyanlar** / *Sabiha Gökçen*

29 **Atatürk'ün Dış Siyaseti** *Cengiz Önal*

33 **Hakimiyeti Milliye Yazıları**

35 **Atatürk ve Mehmet Akif** *Sinan Meydan*

41 **Türkiye Cumhuriyeti'ne Yahudi Soykırımı Suçlaması** *Cengiz Özakıncı*

50 **O Gün** / *Berker Emre Tok*

53 **Türk Basın Tarihi** / *Çetin İmir*

57 **Basın Özgürlüğü Önündeki Asıl Engel Patron Baskısıdır** *Sabriye Aşır*

64 **Salah Bey Tarihinde Kültür, Sanat Görüntüleri** / *Konur Ertop*

70 **Küçük Kaymaklı'nın Şehit Futbolcusu** / *Metin Gören*

74 **Doğa ile Barışık Yaşam** *Can Pulak*

76 **Fransız General'in Öyküsü** *Gürbüz Evren*

80 **Bir İleti Üzerine** *Orhan Velidedeoğlu*

87 **Neden Sanat?** / *Tekin Özertem*

92 **Kim Kimdi?** / *Sabriye Aşır*

97 **Olduğun Gibi Kal(ma)!** *Bekir Özgen*

104 **Avrupa'nın "Kundakçı" Çocukları** / *Suat Türker*

109 **Sevgi Duruşuna Davet** *Nuray Bartoschek*

115 **Honore De Balzac** / *Mümtaz İdil*

118 **Bar** / *İzlen Şen Toker*

123 **Habercikler** / *Altan Alkan*

126 **Uykucu Sibel** / *Muzaffer İzgü*

131 **10 Maddelik Hayat Dersi** *Sabriye Aşır*

134 **Nereye Giderseniz Gidin** *Yücel Aksoy*

137 **Bir Yılbaşı Akşamı**/ *Engin Ünsal*

142 **Grange Parkı** / *İlyas Halil*

145 **James Dean** / *Mehmet Ünver*

18 *Fırçalayarak*
28 *İlk Dersimiz Türkçe*
86 *Tıp Dünyasından Kısa Kısa*
102 *Ufak Tefek Bilgiler*
114 *Bilginizi Denetleyin*
130 *Poldi*
136 *Sudoku*
151 *Çözümler Sayfası*
152 *Yarının Büyükleri*
154 *Bulmaca*
156 *Satranç*
158 *Ayın Kitapları*
160 *Bir Fotograf Bin Sözcük*

Mete Akyol

Prof. Thomas E. Starzl ve Ömür Boyu Öğrencisi

Ülkenin en uç ilinin, dağlar başındaki, tepeler ardındaki bir köyünde, gündüzleri ailenin yemek tenceresinin kaynatıldığı ocakta, gece odun alevinin ışığı altında ders çalışan ilkokul öğrencisi de kendiydi...

Çağının en ileri yöntemini kullanarak, lazer ışığıyla hastasını ameliyat eden kişi de kendiydi. Colorado Üniversitesi öğretim üyesi ve araştırmacı cerrah Prof. Thomas E. Starzl'ın 1967 yılında dünyada ilk başarılı karaciğer naklini gerçekleştirdiğini öğrenince, konuya büyük ilgi duyan tıp fakültesi öğrencisi de kendiydi...

Dönemin bu büyük olayının öyküsünün yer aldığı Amerika'nın en büyük dergisi Life'ın kapağında, Prof. Starzl'ın ameliyat masası başında çekilen fotografını görünce "Ben Amerika'ya gidip, bu adamla yüzyüze görüşeceğim" diyen de kendiydi.

Amerika'da üniversitede, Prof. Starzl'ın en başarılı öğrencisi de kendiydi...

Türkiye'de kendi kurduğu üniversitede, Prof. Starzl'ın ömür boyu öğrencisi olmayı sürdüren de kendiydi.

Ve 3 Kasım 1975'de, Türkiye'de ilk kez canlı dönerden böbrek nakli ameliyatı yaptığında, öğretmenine ev ödevini veren bir öğrenci saygısıyla kendisine teşekkürleriyle birlikte bu haberi ilk duyurduğu kişi de, hocası Prof. Starzl'dı, kendisinden ilk kutlama mesajı aldığı kişi de hocası Prof. Starzl'dı.

Tüm ısrarlarına karşın Amerika'da kendi yanında kalmayı kabul etmeyip, kesin bir kararlılıkla ülkesine dönen Türkiye'deki "başarılı öğrenci"si, dünyanın öteki yarısından "ev ödevleri" göndermeyi düzenli olarak sürdürüyordu.

Ne denli mutlu bir "hoca"ydı Prof. Starzl.

Öğrencisinin Türkiye'deki başarıları, onun Amerika'daki başarılarına ek başarılar katıyordu.

Türkiye'deki onun "yaşam boyu öğrencisi", 1975 yılındaki ilk "canlı donörden böbrek nakli" ameliyatından üç yıl sonra, 10 Ekim 1978'de Türki-

ye'de bu kez ilk, "kadavradan böbrek nakli" ameliyatı gerçekleştiriyor, iki yıl sonra, 8 Aralık 1988 tarihinde de "hocası"na, bir sürpriz armağan sunuyordu:

Türkiye'deki öğrencisinin sürprizi, "Türkiye'de kadavradan ilk başarılı karaciğer naklini" gerçekleştirdiği müjdesiydi. Bu müjdeyi iki yıl sonra, 15 Mart 1990 tarihinde,öğrencisinin yeni bir müjdesi izliyordu:

"Sayın Hocam bugün, Türkiye'de bir ilk olan, çocuklarda canlıdan kısmi karaciğer naklini gerçekleştirdik."

Aradan bir ay, bir hafta geçtikten sonra Prof. Thomas E. Starzl, Türkiye'deki başarılı öğrencisinden bu kez, önceki ev ödevlerini de geçen "harikalar harikası" yepyeni bir ev ödevi alıyordu:

"Bugün, 24 Nisan 1990. Dünyada bir ilk olan, erişkinde canlıdan kısmi karaciğer naklini gerçekleştirdik."

Ömür boyu öğrencisi, kendinden bir adım daha ileri gitmiş, yalnızca Türkiye'de değil, dünyada ilk kez, 'erişkinlerde canlıdan kısmi karaciğer nakli' gerçekleştirmişti."

İki yıl bir ay sonra ise, 16 Mayıs 1992 tarihinde, bu "harikalar harikası ev ödevi"nin de harikası yeni bir ev ödevi geliyordu Türkiye'den:

Prof. Thomas E. Starzl'ın ömür boyu öğrencisi bu kez, "dünyada ilk olarak, aynı canlı donörden kısmi karaciğer ve böbrek nakli" ameliyatı gerçekleştirmişti.

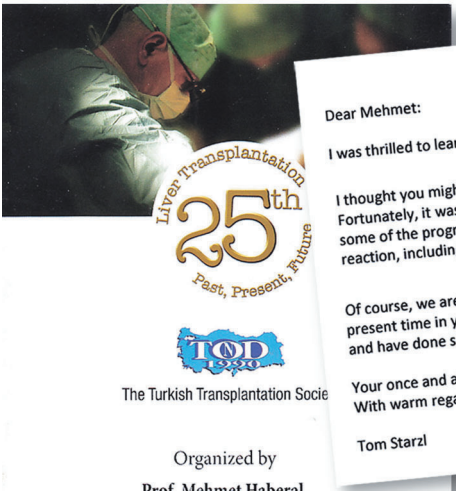
***

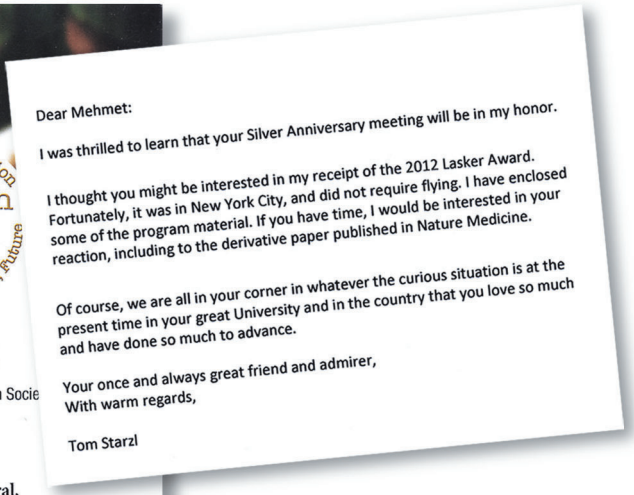
Dünyada ilk karaciğer naklini gerçekleştiren 87 yaşındaki dünyaca ünlü cerrah Prof. Dr. Thomas E. Starzl ile, kendinden 20 yaş küçük öğrencisi dünyaca ünlü cerrah Prof. Dr. Mehmet Haberal, aralarındaki "hoca-öğrenci" ilişkisini, kırk yılı aşkın süre bugün de, "bilgi alışverişi" yanısıra, "sevgi, saygı ve vefa duyguları"nın en üst düzeydeki yörüngesinde sürmektedirler.

Prof. Thomas E. Starzl'ın ömür boyu öğrencisi bu kez, "dünyada ilk olarak, aynı canlı donörden kısmi karaciğer ve böbrek nakli" ameliyatı gerçekleştirmişti.

Şimdi bu konudaki iki kısa haberimizi bildirelim:

"Prof. Mehmet Haberal'ın, 8 Aralık 1988 tarihinde Türkiye'de ve Orta Doğu'da gerçekleştirdiği Başarılı İlk Karaciğer Nakli'nin 25'inci Yıldönümü nedeniyle, Türkiye Organ Nakli Derneği Başkanı Prof. Mehmet Haberal tarafından 4-6 Aralık 2013 tarihinde Ankara'da,", dünyada karaciğer naklini ilk gerçekleştiren Prof. E. Starzl onuruna bir bilimsel kongre düzenlenmiştir."

Dear Mehmet:

I was thrilled to learn that your Silver Anniversary meeting will be in my honor.

I thought you might be interested in my receipt of the 2012 Lasker Award. Fortunately, it was in New York City, and did not require flying. I have enclosed some of the program material. If you have time, I would be interested in your reaction, including to the derivative paper published in Nature Medicine.

Of course, we are all in your corner in whatever the curious situation is at the present time in your great University and in the country that you love so much and have done so much to advance.

Your once and always great friend and admirer,
With warm regards,

Tom Starzl

İkinci haberimiz, Prof. Thomas E. Starzl'ın mektubudur:

"Sevgili Mehmet" diyerek başladığı mektubunu Prof. Starzl, "Türkiye'de başarılı ilk karaciğer naklinin Gümüş Yıldönümü Kongresi'nin kendi onuruna düzenlenmiş olmasından heyecan duyduğunu" belirterek sürdürmekte ve şöyle bitirmektedir:

"Büyük üniversitende ve ilerlemesi için çok uğraş verdiğin ve çok sevdiğin ülkendeki karmaşık durum her ne olursa olsun, bu konuda hepimiz birlikte elbette senin yanındayız.

Senin tek ve her zaman en büyük dostun ve hayranın,
Derin Saygılarımla,
Tom Starzl."

***

Şimdi de, küçük gibi görünse de, aslında çok büyük bir ricam var sizden:

Prof. Dr. Mehmet Haberal'ın Silivri Mahkemesi'nde yaptığı konuşmayı (11. sayfada) hemen şimdi okumayın. Bekleyin, hiç olmazsa bir kaç saat sonra okuyun.

Bir insan yaşamı sınırları içine kolay kolay sığdırılamayacak çalışmaların ve bir insan yaşamı sınırları içinde kolay kolay sağlanamayacak başarıların sahibinin, hem de ne koşullarda nerelere ve nasıl sığdırılmaya çalışıldığını ne kadar geç öğrenseniz, o kadar iyidir. •

meteakyol@butundunya.com.tr

Dünya Tıp Bilimleri Akademisi
Avrupa Temsilcisi
Prof. Dr. Nadey Hakim, Silivri'de Prof. Haberal'ı üçüncü kez ziyaret etti.

"Tanrım... Haberal'ı burada değil, hastanesinde hastalarının başında göreyim."

Haber: PERVİN KARAKULLUKÇU
Fotoğraflar :ÖZKAN ÖZDEMİR

Geçen yılın Nisan ayında Silivri Cezaevi'nde ziyaret ettiği Prof. Haberal'a "Burada senin yerine ben yatarım, sen dışarı çıkmalısın; çünkü dünyanın ve insanlığın sana gereksinimi var" diyen Prof. Dr. Nadey Hakim, dokuz ay sonra geçen ay üçüncü kez ziyaretine geldiği onsekiz yıllık dostu için bu kez, "Dünyaca tanınan ve saygı duyulan ünlü biliminsanı Prof. Haberal, hem de hiçbir suçu yokken, dört yıl nasıl cezaevinde kapalı tutulur, bunu anlamamız mümkün değildir" dedi.

Uluslararası Cerrahlar Birliği eski başkanı ve Londra Hammersmiths Hastanesi Organ Nakli Bölümü Başkanı Prof. Dr. Nadey Hakim, Prof. Haberal'a ziyaretini bu kez, onun cezaevinde kurduğu "Dünya Tıp, Tıbbi Araştırma, Teknik ve Etik Bilimler Akademisi"nin Avrupa Temsilcisi sıfatıyla yaptığını söyledi.

Dünya Tıp Bilimleri Akademisi Avrupa Temsilcisi **Prof. Dr. Nadey Hakim**

"Prof. Haberal'ın yeri burası değildir. Onun bilimsel toplantılarda olması ve onurlandırılması gerekirken cezaevinde kapalı bulundurulmasını anlamak da, anlatmak da olanaksızdır."

Prof. Dr. Nadey Hakim, cezaevinde Prof. Dr. Mehmet Haberal'la yaptığı görüşmesini, büyük bir üzüntü içinde şöyle özetledi:

"Görüşmemizde kendisine, hangi arkadaşımıza, bilim akademimizde hangi görevi vereceğimizi danıştım, bu konu yanısıra onun, akademimizle ilgili çeşitli konulardaki görüşlerini öğrenmek istedim. Prof. Dr. Haberal ile, onun burada (Silivri'de) kurduğu Dünya Tıp Akademisi'nin geleceğini konuştuk, yeni çalışmalarımızın ilk adımlarını saptadık. Örneğin, Londra'daki Royal Tıp Merkezi'nde, Başkent Üniversitesi'ne ait bir temsil ve çalışma odası kurulması görüşü konusunda fikir alışverişinde bulunduk...

Ve doğal olarak, 'Kardeşim kadar yakınım' dediğim 18 yıllık dostumla elbette özel görüşmeler de yaptık, anılar tazeledik, özlem giderdik ama görüşmemizin ana konusunu tümüyle bilimsel çalışmalarımız oluşturdu.

"**Bilimsel** çalışmalar" sözcükleriden sonra Prof. Hakim sözü, "Haberal'ın cezaevinde yaptığı çalışmalara ve onun cezaevin-

deki yaşam koşullarına" getirdi ve bu konuda şöyle dedi:

"Dünyanın bu yarısında ve özellikle Orta Doğu ve Kuzey'inden Güney'ine değin tüm Afrika'da karaciğer naklinin babası olarak bilinen ve saygı duyulan Prof. Haberal'ı cezaevi hücresinde hapsedilmiş olarak bir kez daha görmekten yine derin bir üzüntü duydum. Prof. Haberal'ın yeri burası değildir. Onun bilimsel toplantılarda olması ve onurlandırılması gerekirken cezaevinde kapalı bulundurulmasını anlamak da, anlatmak da olanaksızdır. Cezaevinde ve bildiğiniz koşullar içinde olmasına karşın kitaplar yazıyor, bilimsel çalışmalar yapıyor.

Dünya Tıp Akademisi gibi son derece önemli bir bilimsel kuruluşu cezaevi koşullarında oluşturması, onun ayrıca çok güçlü bir kişi olduğunun da kanıtıdır."

Prof Dr. Hakim, "Prof. Dr. Mehmet Haberal'ın cezaevinde bulundurulmasının yalnızca kendisinin ve Türkiye'nin değil, dünya üzerindeki tüm meslektaşlarının da önde gelen bir sorunu olduğunu" söyledi ve şöyle dedi:

"Organ nakli dünyasındaki tüm meslektaşlarımız, birbirimize hep aynı soruyu soruyoruz:

'Bu masum insan neden cezaevinde tutuluyor, neden dışarı çıkarılmıyor?' Kuzey Afrika'daki meslektaşlarımız da, Güney Afrika'daki meslektaşlarımız da, Japonya'daki, Brezilya'daki, Amerika'daki, Avrupa'daki, Avustralya'daki meslektaşlarımız da birbirimize hep aynı soruyu soruyoruz. Çünkü hepimiz Prof. Haberal'ı çok yakından tanıyoruz. O nedenle hepimiz, Prof. Habeeral'ın içerede değil, dışarıda olması gerektiğini söylüyoruz. Evet, o dışarıda olmalı ve hastalarını iyileştirmeli. Hepimiz inanıyoruz ki, adil bir yargılama sonunda Prof. Haberal'ın suçsuzluğu açıklıkla ortaya çıkacaktır. Hangi yetkiliye ulaşabiliyorsa sesim, o yetkili duysun söylediklerimi:

"Organ nakli dünyasındaki tüm meslektaşlarımız, birbirimize hep aynı soruyu soruyoruz: 'Bu masum insan neden cezaevinde tutuluyor, neden dışarı çıkarılmıyor?'

'Lütfen, lütfen, diyorum... Bu suçsuz insan, elinizden gelebildiği kadar kısa bir sürede dışarı çıkarılsın... Hem de çok çabuk... Lütfen..."

Prof. Dr. Nadey Hakim, Silivri'den ayrılırken "Bu konudaki son sözleri" olarak şöyle dedi:

"Tanrı'dan dileğim şudur:

Bundan sonraki ziyaretimde kardeşim Haberal'ı cezaevinde değil, hastanesinde, hastalarını tedavi ederken göreyim..." •

Prof. Dr. Haberal'ın Silivri Mahkemesi'ndeki Konuşması

"Cezaevinde öyle bir ortamdayız ki, koğuş, demir parmaklıklar, demir kapı, o demir kapının üzerinde 10'a 15 santim boyutlarında gözetleme deliği, onun hemen altında, 30'a 15 santim boyutlarında yemek verilen bir yer. Kusura bakmayın Sayın Başkan, bu durum, benim insani duygularımla ve insanlıkla bağdaşan bir ortam değildir. Buradaki ortamı, ben bir insan olarak kabul edemiyorum. İçinde bulundurulduğumuz koşulları, insani görüşlerimle, insani duygularımla bağdaştıramıyorum. Kusura bakmayın Sayın Başkan, bu ortamı bir işkence olarak görüyorum kendime. Keza o cezaevinde bulunan durumu da bir çağdaş işkence olarak görüyorum."

Üç yıl, on aydan buyana tutuklu bulundurulan Prof. Dr. Mehmet Haberal, "insani duygularıyla ve insanlık görüşüyle bağdaşmayan" Silivri Cezaevi'nin koşullarını ilk kez 17 Aralık 2012 tarihinde Silivri Mahkemesi'nde, Yargıçlar Kurulu karşısında yaptığı konuşmasında yukardaki sözleriyle açıkladı. Silivri'de cezaevi ve mahkeme ortamının koşullarını bir "çağdaş işkence" deyimiyle tanımlayan Prof. Dr. Mehmet Haberal'ın bu konuşmasının tam metni, geçen ay yayımlanan duruşma tutanaklarında yer aldı. "Türkiye'de bir zamanlar hukuk" konusunda yapılacak bir araştırmaya tarihsel bir belge oluşturacağına inandığımız bu konuşma metnini sayfalarımızda yayımlıyoruz.

Sayın Başkan, Sayın Üyeler, Sayın İddia makamı, çok teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, siz doğal olarak hep şunu söylersiniz:

'Biz burada millet adına karar veriyoruz'. Çok doğru; zaten arkanızda 'Adalet mülkün temelidir' yazısı var.

Ben ve Sayın Balbay da milleti temsil ediyoruz. Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde Türk Milleti'ni temsil etmek üzere, Anayasa'nın 80. maddesine göre binlerce çok değerli vatandaşımızın oylarıyla seçilmiş milletvekilleriyiz; yani milli iradeyi temsil ediyoruz. Sayın Başkan yine siz, Sayın Balbay konuşurken 'Siz tutuklu iken seçildiniz' dediniz. O da doğrudur; biz tutukluyken seçildik. Ama şöyle bir geriye doğru bakarsak, 1950'li yıllarda merhum Sayın Mümtaz Fenik'i, merhum Sayın Osman Bölükbaşı'yı görürüz. Hadi o zaman diyelim ki, 'Dönem değişti, Anayasa değişti.' Bu kişiler, tutuklu iken seçilip tekrar Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne gelen çok değerli milletvekillerimizdi. Fakat daha sonra, 1987'de Ahmet Türk tutuklu iken aday gösterildi, milletvekili seçildi ve ertesi gün tahliye edildi, T.B.M.M.'ye geldi. Dahası var: Çok daha yakın geçmişte, 2007'de Sabahat Tuncel aynı şekilde tutuklu iken milletvekili seçildi ve tahliye edildi.

Bu konuda her zaman söyledikle-

Sayın Başkan 'Biz burada millet adına karar veriyoruz' diyorsunuz. Çok doğru. Ben ve Sayın Balbay da TBMM'de Türk milletini temsil etmek üzere binlerce çok değerli vatandaşımızın oylarıyla seçilmiş milletvekilleriyiz; yani milli iradeyi temsil ediyoruz.

rimi şimdi yine söyleyeyim:

"Anayasa değişmedi, yasalar değişmedi, acaba değişen ne oldu ki biz binlerce vatandaşımızın oylarıyla seçilen milletvekilleri hâlâ buradayız? Yani cezaevindeyiz? Ve üstüne üstlük, her zaman sorduğum bir soruyu da burada, yani cezaevinde, yine sorayım:

'Suçum ne? Acaba neden buradayım, yani cezaevindeyim?' Bunu özellikle belirtmek istiyorum. Size şimdi bir kitaptan, bir paragraf okuyacağım".

Mahkeme Başkanı: "Kitabın adını, yazarını okuyun."

Prof. Dr. Mehmet Haberal: "Tabii okuyacağım. Kitabın adı, 'Atatürkçülük nedir?'. Yazarı, Falih Rıfkı Atay. Onun 'Atatürkçülük nedir?' kitabının 149. sayfasından şu paragrafı okuyacağım:

'Kanuni Sultan Süleyman medreselerinde ilahiyatçıların kontrolü altında olmakla beraber, bazı müsbet ilimler okutulmaktaydı. Ulema sınıfı da iltimassız, kayırmasız dirsek çürüte çürüte yetişmekte ve hiç olmazsa adaleti şimdi bile gıpta edeceğimiz gibi yürütmekte idiler.'

Böyle diyor Falih Rıfkı Atay. Kadılar birer dürüstlük sembolü idi. Yalancı şahit, şimdiki tabiri özür diliyorum sizlerden de, çünkü kitapta öyle yazıyor, aynen okumak zorundayım. 'Yalancı şahit, eşeğe ters bindirilip yüzü boyandıktan sonra halka tükürtülen, sonra cezaya çarptırılan bir tiksindirici maskara idi. **Bir ay süren yargılama, zulüm demekti.**'

Bunları yazan bir İspanyol' dur ve Kanuni devrinde İstanbul adı altında yazılan eser, dostumuz Fuat Carım tarafından Türkçe'ye çevrilmiştir.

Sayın Başkan, iki meslek vardır ki bunlar, doğrudan insan hayatıyla ilişkilidir. Birisi hekimlik mesleği, diğeri de hakimlik. Bizlerin vereceği kararlar doğrudan doğruya insanların hayatını etkilemektedir. Benim hekim olarak görevim hastam karşıma geldiği zaman onun hastalığıyla ilgili bütün tetkikleri yapıp, hastalığının teşhisini koyup, tedavisini yapmaktır. Dahası, o hastamı bir dakika daha fazla yaşatabilmek için bile tıbbın bütün imkânlarını kullanmaktır. Bu hekim olarak benim görevimdir.

Ben 2009 Nisan ayından beri bu davada tutuklu bulunmaktayım. O gün sorduğum soruyu, bugün de soruyorum: 'Suçum ne?' diyorum.

Lütfen şimdi söyleyeceğimi yanlış anlamayınız. Yanlış anlaşılmaması için arkanızda yazıyor. 'Adalet Mülkün Temelidir'. O halde hakimlerin görevi de, karşısına gelen sanıkları, kişileri, ne kadar imkânı varsa onları

kullanıp, eğer suçlu ise suçunu ispat edip, cezasını vermektir. Ben bütün konuşmalarımda hep şunu söyledim: Dedim ki, 'Bir insanın suçu varsa, lütfen onun cezasını verin ki başkaları o suçu işleyip de hiç olmazsa onlar mağdur olmasın'. Bunu neden söylediğimi de açıklayayım:

Sayın Başkanım, Kuran'ı Kerimde Bakara Suresi'nin 179. ayeti şöyle başlar: 'Allah der ki, ey akıl sahipleri, kısasta sizin için hayat vardır. Umulur ki suç işlemezsiniz, başkalarını mağdur etmemek için'... Dolayısıyla sizin ve bizim, hakimlerin ve hekimlerin görevleri, insanları bir an önce topluma kazandırmaktır. Eğer bunu yapmazsak, elbette takdiri millet verir veya o meslek sahipleri verir.

Ben 2009 Nisan ayından beri bu davada tutuklu bulunmaktayım. O gün sorduğum soruyu, bugün de soruyorum: 'Suçum ne?' diyorum.

Sayın Başbakan'ın kısa bir süre önce dediğini hatırlayınız: 'İddia sahibi, iddiasını isbat etmekle yükümlüdür'. Sayın Başbakan'ın sözüdür, bu. Şimdi eğer ortaya bir iddia atılıyorsa, önce o iddianın isbat edilmesi gerekli-dir. Nasıl ki biz hekimler hastalığın teşhisini koyup, tedavisini yapmakla yükümlü isek, iddia sahibi de elbette ki iddiasını isbat etmekle yükümlüdür. İddia sahibi iddiasını gerçekten somut belgelerle, bilgilerle isbatlarsa, o kişiye mutlaka gereken yapılmalıdır. Ben hala bekliyorum yani 13 Nisan 2009' dan bu yana, bugüne değin hâlâ bekliyorum ve soruyorum:

'Suçum ne?' diyorum.

Şimdi buradaki bütün insanlara soruyorum; dünyadaki bütün insanlara soruyorum. Diyorum ki, 'Suçumun ne olduğunu bilen varsa lütfen söylesin de, ben de öğreneyim ve ben de hiç olmazsa bunu açıklayayım:

Diyeyim ki, tamam suçum bu. Ben de hiç olmazsa bir daha o hatayı yapmayayım diye cezalandırılayım ki, başkaları da o hatayı yaparak hiç olmazsa onlar da mağdur olmasın'.

Sayın Başkan, bu güne kadar ortada isbat edilen bir iddia yok. İşte gelebildiğim kadarıyla, yani sağlığım müsaade ettiği oranda ancak, bu davalara gelebiliyorum. Çünkü gerçekten, zaman zaman hayatımı risk altına alabileceğim kadar çok ciddi sıkıntılarım oldu. Ama zorunlu olduğum durumlarda ve zaman zaman da sizlerin davetiniz üzerine

buraya geldim ve duruşmaları izledim. Ve burada gördüm ki her iddianın yanında somut belge olması lazım. Tıp kitapları yanısıra, burada artık yasaları da öğrenmek durumunda kaldım.

Bir de, lütfen beni mazur görün, önce CMK'nın 34. Madde'sini açtım. İşte hakimler kararlarını yazmak, açıklamak durumundalar. Benim de bilmem gerekiyor neden tutuklandığımı, neden burada, yani cezaevinde olduğumu...

Bu davranışlarıyla onlar gösterdiler ki burada bir sürü masum insan, gerçekten somut herhangi bir delil ortaya konmadan maalesef mağdur edilmişlerdir.

Yani bunu bu şekilde öğrendim.

En son çıkartılan üçüncü yargı paketinde de 97. ve 98. maddelerde çok açık ve net olarak, 'Bilgiler somut olarak gündeme getirilmeli ona göre değerlendirilmeli' ifadesi yer alıyor.

Ama gördük ki sizler, tabii hepimizi yukarıdan aşağıya aynı gerekçelerle aynı sepetin içerisine koydunuz. Burada bulunan yakın tanıdığım kişiler ve resmi görevim nedeniyle tanıdığım kişiler dışında, ilk kez burada karşılaştığım kişiler var. Yani herhangi bir ilişkim olmayan kişiler var. Ama gördüm ki hepimiz aynı şekilde, aynı sepetin içinde bir araya getirildik.

Tabii karar nihayet sizin, yani mahkemenin ama eğer 'Adalet Mülkün Temeli' ise ve adalet yüceler yücesi Allah'ın emri ise, muhakkak ki Allah adaleti emreder, çirkin işleri fenalığı yasaklar. O düşünüp tutasınız diye size öğüt veriyor. Öyle diyor Allah ve her Cuma günü camiye gidenler imam efendinin çıkıp en sonunda 'Ey cemaati müslümin' deyip, bu Nas suresinin 90. ayetini okudukları zaman herhalde bir mesaj vermek istiyor. Hep merak etmişimdir, 'Acaba bu mesajdan kaç kişi gerçek anlamıyla öğüt aldı' diye. Öyle diyor çünkü Allah. 'Yani öğüt alınız ki, hiç olmazsa insanlara zararınız dokunmasın'.

Sayın Başkan, Alman köylüsü ne dedi? 'Kral efendi, Berlin'de yargıçlar var' dedi. Tabii ben de temenni ederim ki hepimiz, 'Silivri'de de yargıçlar var' diyelim. 'Silivri'de de adaleti uygulayan yargıçlar var' diyelim.

İnanıyorum ki 13 Aralık'ta vatandaşlarımız, ki onlara çok teşekkür ediyorum, o toplantıya katılanlar, 'Biz Silivri'de yargıçlar olduğuna inanarak buraya geldik; inanıyoruz ki onlar Allah'ın emri olan adaleti uygulayacaklardır' inancıyla buraya geldiler. Bu davranışlarıyla

onlar gösterdiler ki burada bir sürü masum insan, gerçekten somut herhangi bir delil ortaya konmadan maalesef mağdur edilmişlerdir.

Sayın Başkan, çok kısa bir şey soracağım: 'Acaba aranızda bizim bulunduğumuz ortamları, cezaevinde bulunduğumuz ortamları kaç kişi gördü ve şu anda burada bulunduğumuz ortamları kaç kişi gördü?' Şimdi biz cezaevlerinde öyle bir ortamdayız ki, koğuş, demir kapı, demir parmaklıklar, o demir kapının üzerinde 10'a 15 santim boyutlarında gözetleme deliği, onun yanında, hemen altında, 30'a 15 santim boyutlarında yemek verilen bir yer. Yemek verileceği zaman gelip o kapıyı açıyorlar, onun dışında demir kapalı.

Şimdi tabii, kusura bakmayın, bu durum, benim insani duygularımla ve insanlıkla bağdaşan bir ortam değildir, Sayın Başkan. Ayrıca burayı da, özellikle size belirtmek isterim, şurada gelip, gerçekten medeni bir şekilde oturup, gayet tabii sizler bizi yargılıyorsunuz, yargılayacaksınız, suçumuz varsa ortaya çıkaracaksınız. Ama buradaki ortamı, yani dışarısını kastediyorum, gerçekten ben bir insan olarak kabul edemiyorum. İçinde bulundurulduğumuz koşulları, insani görüşlerimle, insani duygularımla bağdaştıramıyorum ve kusura bakmayın adeta bir işkence olarak görüyorum kendime. Keza o cezaevinde bulunan durumu da bir işkence olarak görüyorum.

Türkiye Cumhuriyeti hepimizin vatanıdır Sayın Başkan, Sayın Üyeler. Siz benim yaşıma biraz yakın olabilirsiniz ama diğerleri, Sayın Üyeler oldukça gençler. Ben odun ateşinin ışığında ders çalışan, karda çıplak ayak yürüyen Mehmet Haberal'ım. Bugün lazer kullanıyorum ve Allah nasip etmiş dünyada da birtakım ilklerin altına, ülkemde de birtakım ilkelerin altına imza atmış Mehmet Haberal'ım.

Burada gerçekten bizim içinde bulunduğumuz ortam, 21. Yüzyılda Türkiye Cumhuriyeti'ne yakışmayan (...) 'çağdaş bir işkence' konumudur. Bu durumu kabul etmek, gerçekten mümkün değildir.

Ha, lütfen yanlış anlaşılmasın, bunu, şunun için söylemiyorum: 'Bakın ben ne maharetliyim, bakın ben şunları şunları yapmış bir kişiyim...

Hayır. Benim başarım, Türkiye Cumhuriyeti'nin başarısıdır, Sayın

Başkan."

Mahkeme Başkanı: "(bir kelime anlaşılamadı)."

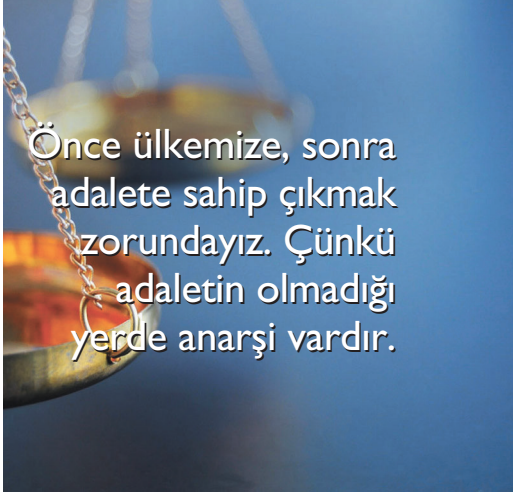
Prof. Dr. Mehmet Haberal:

"Türkiye Cumhuriyeti'nin başarısıdır. Çünkü bu başarı, yokluklardan, yoksulluklardan, sıfırdan hayatları pahasına bu vatanı kurtaran, **bu devleti kuran, bize emanet eden Atatürk, arkadaşları ve aziz şehitlerimizin eseridir. Onun için ben onları her zaman rahmetle ve şükranla anıyorum.**

Ve hatta cezaevinde dolaşırken, o gerçekten adeta bir işkence diye kabul ettiğim ortamda dolaşırken bile bazen espri yapıyorum, diyorum ki: 'Çok şükür Malta'da değiliz, Türkiye Cumhuriyeti hudutları içerisindeyiz.' Burada, hiç olmazsa yakınlarımız geliyorlar, bizi görüyorlar. Sokrat'a sormuşlar 'Dünya nasıl ayakta duruyor?' demişler. 'Adaletle' demiş. 'Eğer adalet zedelenirse ülkede zorba ortaya çıkar.'

Sayın Başkan, söylediğim gibi, yüceler yücesi Allah'ın emri olan adalet eğer uygulanır ve gerçekten suçlu olan herhangi biri, varsa, ortaya çıkarsa, elbette gerekeni neyse onu yaparsınız. Fakat ben şuna inanıyorum, Sayın Başkan... Burada gerçekten bizim içinde bulunduğumuz ortam, Türkiye Cumhuriyeti'ne yakışmayan, 21. yüzyılda Türkiye Cumhuriyeti'ne yakışmayan ve bir arkadaşımızın deyimiyle söyleyeyim, 'çağdaş bir işkence' konumudur. Bu durumu kabul etmek, gerçekten mümkün değildir.

Arkadaşlarım dün yurtdışından, Abudabi'den geldiler. Benim binlerce meslektaşımla, arkadaşımla orada bulunmam gerekiyordu. Neden? Çünkü uluslararası o derneğin başkanıyım ben. Dünya Ortadoğu Organ Nakli Derneği'nin başkanıyım ve derneğimizin geçen hafta Abudabi'deki bilimsel toplantısı için benim orada olmam gerekiyordu.

Peki neden gitmedi Haberal? Başkanı olduğu uluslararası derneğin böyle önemli bir toplantısına neden katılmadı Haberal? Çünkü Haberal cezaevinde... Türkiye Cumhuriyeti hudutları içerisinde cezaevinde.

Dünya Organ Nakli Derneği Başkanı buraya geliyor beni ziyaret ediyor ve derneğin ilerideki yıllardaki programı için benim görüşlerimi öğrenmek istiyor.

Yani ülkemiz artık bu tip olaylarla daha fazla zedelenmemeli Sayın Başkan. Hepimiz, en değerli varlıklarımıza sahip çıkmak zorundayız. Yani... Önce ülkemize, sonra adalete sahip çıkmak zorundayız. Çünkü adaletin olmadığı yerde anarşi vardır.

Sayın Başkan, çok teşekkür ederim." •

Fırçalayarak

Serdar Günbilen

Başkent Üniversitesi Prof. Dr. Mehmet Haberal Bilim ve Sanat Etkinlikleri

Başkent Üniversitesi'nde 13-20 Kasım 2012 tarihleri arasında düzenlenen ***Prof. Dr. Mehmet Haberal Bilim ve Sanat Etkinlikleri*** *programının son gününde Prof. Dr. Mehmet Haberal ile çalışma fırsatı bulan arkadaşları* ***Prof. Dr. Zafer Öner, Prof. Dr. Gülnaz Aslan*** *ve* ***Prof. Dr. Gökhan Moray,*** *Prof. Haberal ile yaşadıkları ilginç anıları etkinliğe katılan konuklarla paylaştı. Ocak sayımızda başladığımız yazı dizimize* ***Prof Dr. Zafer Öner'****in anılarıyla devam ediyoruz.*

Prof. Haberal ile 7 Gün 24 Saat

Prof Dr. Zafer Öner'*den naklen*

Bendeniz işlerini birtürlü bitiremeyen bir hekim olduğum için servise erken gelen geç giden biriydim. Bir gün merdivenlerde karşılaştık ve bana "Kardeşim sen ihtisastan sonra Hacettepe'de kalacaksın, yarın gel yanıknöbet listesini yapacağız." dedi.

Liste yapıldı. Haberal'la gün aşırı nöbetçiyiz; birgün o, birgün ben... Ben o sırada kıdemli doktorum ve üç günde bir zaten nöbetçiyim. Ama yapacak birşey yok emir demiri keser , bilirsiniz. Haberal gece gündüz demeden ameliyat yapardı. Bir gece yarısı portokaval şant yaptığı bir hastaya yatak bulamadık. Genel cerrahideki

dört yatak pediatrik GKDC deki hocamız Aydın Aytaç'ın erişkin hastaları için ayrılmıştı ve o yataklar boştu. Hastayı o yataklardan birine yatırdık. Ertesi gün kıyamet koptu. Bu cesaret nereden geliyordu. Aydın Aytaç sevilen ve de korkulan hocalarımızdandı. "si" otunun ot olmayıp karbondioksit olduğunu ilk ondan öğrenmiştim.

Neyse... "Abi dedim. Ne yapacağız?"

"Kardeşim, yatağımız boşalınca hastamızı çekeceğiz. Türkiye Cumhuriyetinin hastasını Türkiye Cumhuriyetinin yatağına yatırdım. Ne var bunda, hiç kimse hiçbirşey yapamaz"dedi.

"Ama Hacettepe'yi işgal ettiğiniz söyleniyor." dediğimde ise "Ne Hacettepe'si kardeşim, bu hastalar için Türkiyeyi işgal edeceğim!" dedi.

Bunu dediği zaman yeni uzmandı!

Burada cesaretin ve ne yapacağını bilmenin önemini gördüm.

***

O günlerde kısa dönem askerlik çıktı. Altı kişilik koğuşta yatan bir hastam MSB Ferit Melen'den sevkimin GATA'ya yönlendirilmesinde yardımcı oldu. Üç kişiyiz, ikisi doçent: Cihangir Çelik, Tuncer Karpuzoğlu bir de ben.

Prof. Dr. General ve bölüm başkanı ile cerrahi servisinde vizit yaparken, Cihangir Çelik ve Tuncer Karpuzoğlu birer soru sordular. Vizitte soğuk bir hava esti. Ben de bir soru sorunca vizit sonlandı ve baş asistan bizi toplayıp, artık vizitlere katılmamıza gerek olmadığını sadece imza atmamızın yeterli olacağını bildirdi.

Ben de durumu Haberal'a aktardım.

"Tamam kardeşim, hemen görevinin başına dön " dedi.

Ama erken gelen Hacettepe'de kalma teklifi nedeniyle zaten şimşekler üzerimdeydi ve bu nedenle çok tedirgindim. Görevime de başlama cesaretini gösteremedim. Askerden sonra birgün asansörden inerken Haberal ile karşılaştım.

"Sen artık asansör mü kullanıyorsun? Seni azlettim kardeşim" dedi.

Merdivende alınmış, asansörde azledilmiştim. Bilirsiniz Haberal asansör kullanmaz. Asansöre binmek boşa geçen zamandır. Boşa geçen zamana tahammülü yoktur Haberal'ın.

Ben ogün disiplini, hiyerarşiyi, verilen görevi yapmamanın nelere malolabileceğini gördüm. Ama iş işten geçmişti.

Bunun üzerine toplum hekimliğine geçtim. Etimesguttaki küçük hastanemizin genel cerrahlığını yürütüyordum. Amacım daha önce tamamlayamadığım PhD programını tamamla-

yıp diplomasını almaktı. Bu nedenle cerrahi araştırmaya daha sık gider olmuştum. O sırada Tuncer Karpuzoğlu da orada bazı araştırmalar yapıyordu. Ben tezimi hazırlarken ona da yardım ediyordum. Akdeniz Üniversitesi'ni kuracağını, beni yanına alacağını ve ABD'ne yollayacağını söylüyor, ben de tamam diyordum. Ancak Hüsnü hocamla karşılaştığımda Genel Cerrahi'ye dönmemi önerdi.

Döndüm... Uzunca bir süre Hüsnü hocamla çalıştım. Sonra A grubuna geçtim grubun sorumlusu geçici olarak Haberal idi. Sonra B grubuna geçtim sorumlu yine Haberal idi , C'ye geçtim yine Haberal. D'ye geçtim, o grup zaten Haberal'ındı.

KADERİM HABERAL'LA KESİŞİYORDU

Köpeklerde karaciğer nakilleri yapıyorduk yaşatabilmek için olağan üstü çabalar gerekiyordu. Böbrek nakilleri son hızla gidiyordu. Bir gecede dört böbrek nakli yapılabiliyordu. Bu hıza ne nefrolojinin ne de ameliyathanenin kapasitesi yetiyordu. Yetkililer sorunu çözmek yerine adeta transplantasyonun hızının kesilmesini istiyorlardı. Bunun üzerine Haberal servisteki odalardan birine bir dializ makinası koydurdu. Yetmedi, bir makina daha eklendi. Yine de yetmiyordu...

Tam bu sırada "Cici Anne"nin desteği, diğerlerinin de üzerine eklendi. Büyük bir miktar parayı vakfın değil Haberal'ın adına bankaya yolladı. Bu paranın kuruşu heba edilmedi ve amacı dışında kullanılmadı.

Böylece Organ nakli ve yanık tedavi vakfının ilk binası alınmış oldu. Dializ sorunu çözülmüştü.

Bu paranın kuruşu heba edilmedi ve amacı dışında kullanılmadı. Böylece Organ nakli ve yanık tedavi vakfının ilk binası alınmış oldu. Dializ sorunu çözülmüştü.

Cici anne mi kim? Biraz önce adını söylemekten korktuğumu söylediğim Atatürk'ün rahlei tedrisinden geçmiş, yaşının doksanın üstünde olduğunu söyleyen, istiklal madalyalı bir iyilik meleği. Ruhu şadolsun...

Evet dializ sorunu çözülmüştü. Ancak ameliyathanedeki sorunlar devam ediyordu ve ikinci bina da eklendi. Harcanan her kuruş hastaya, öğrenciye ve insanlara gidiyordu. İhtiyaca göre yavaş yavaş "Türkiye'nin işgali!" başlamıştı.

Daha sonraki günlerde aydınlar dilekçesi denen olay patlak verdi. Hacettepeden Hüsnü Göksel, M. Haberal, Bozkurt Güvenç ve ben bu dilekçeye imza atmıştık. Hüsnü beyle Haberal beni "Sen imzalama" diye uyarmışlardı. Dinlemedim. Beş yıl özlük işlerim durduruldu.

Burada emrinde çalışanı koruma ve kollama refleksini ve de azmin elinden hiçbirşeyin kurtulmayacağını gördüm. Çünkü her zorluğun bir çaresini buluyordu, Haberal.

***

Birgün acil şartlarda, portal hipertansiyona sebep olmuş renal kanserli bir hastanın karnından, karnının yarısını kaplayan bir kitle çıkardım. Ameliyat bölgesinden olan kanamayı durduramayınca Haberal'ı çağırdım. Sıkıyönetime, sokağa çıkma yasağına rağmen çabucak geldi.

Burada emrinde çalışanı koruma ve kollama refleksini ve de azmin elinden hiçbirşeyin kurtulmayacağını gördüm. Çünkü her zorluğun bir çaresini buluyordu, Haberal.

Bu gibi durumlarda gelmemek, telefonun fişini çekmek, arayan asistanı aradığına pişman etmek, hatta küfür etmek Haberal'la bağdaşan şeyler değildi. İki eli kanda olsa gelir ve sorunu mutlaka çözerdi. Ama bu hastada olmadı ve kanama durdurulamadı; yeterli miktarda kanı da bulamadık, zaten terminal dönemdeydi ve hastamızı kaybettik.

Ancak buna rağmen hastayı mutlaka mortalite toplantısına çıkartmamı ve ölüm sebebinin irdelenmesini istedi.

"Ağabey, göle yoğurt çaldık tutmadı." diyecek oldum. "Kardeşim bu hasta ne göl ne de yoğurt, mortalite toplantısına çıkartalım da hatamız var mı, anlayalım" dedi. Yani neyse o. Hesap vermekten kaçmak diye birşey yok.

Gece saat iki sıraları. Ameliyatı bırakıp evine gideceğine, bana dönüp "Sana kadavradan karaciğer ve böbrek almanın tekniğini göstereyim." dedi ve her ikisini de üşenmeden gösterdi. Sonra da insizyonu ihtimamla kapatmamı isteyerek evine döndü.

Aynı gün yani birkaç saat sonra o günün rutin ameliyatları için ameliyathaneye tekrar geldiğimde Prof Dr. Yüksel Bozer'i Haberal'ın ameliyatından çıkarken gördüm.

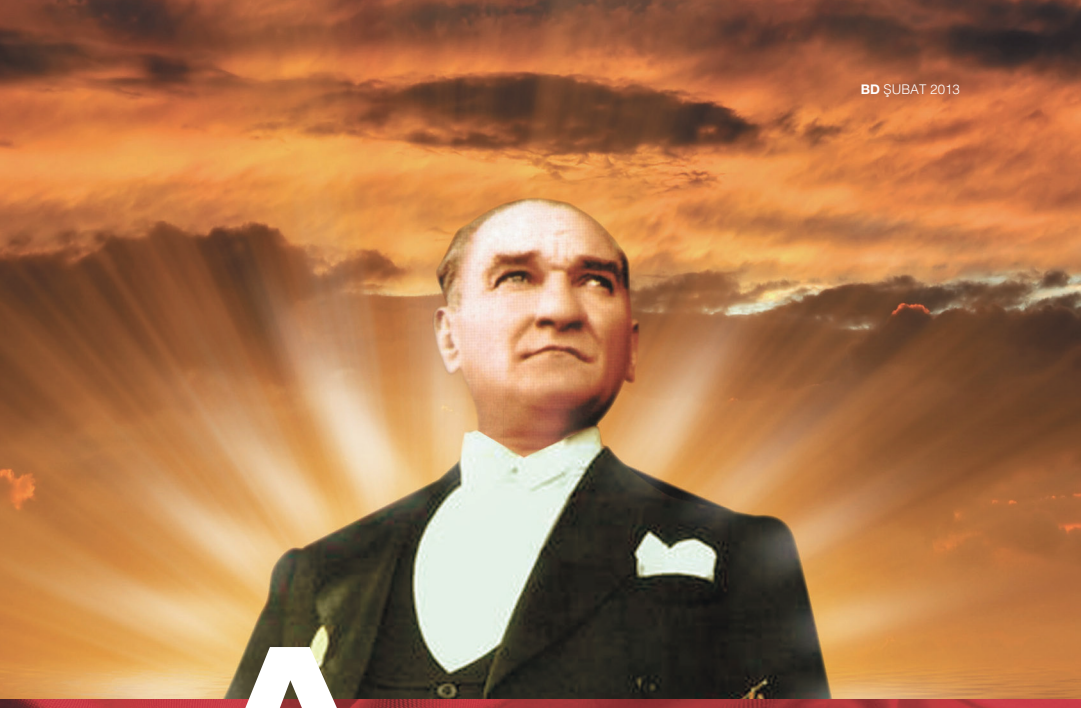
Kalp çevresinden iki litreye yakın kanlı sıvı boşaltılmıştı.

Üç saat önce bana eğitim veriyordu. Şaşkına dönmüştüm. Daha önce taş düşürürken, midesi hafif hafif kanarken ameliyat yaptığına şahit olmuştum ama böylesine hiç rastlamamıştım.

Buradaki kıssadan hisseyi size bırakıyorum.

Herşeye rağmen eğitim aşkı mı dersiniz yoksa başka birşey mi ? Onu siz bulun.

Ben kendi payıma "pes vallahi" demekten başka söz bulamıyorum.•

Aynı Bayrağın Kutsal Sevincini Taşıyanlar

Gün ışıdı ışıyacak... Ankara'da sabah oluyor neredeyse... Günün ilk ışıkları ilk kez vuruyor Anıtkabir'e... Oradan yansıyıp yayılıyor dalga dalga görkemli şehrin üzerine... Moru sarıya, sarıyı beyaz sarıya götürerek, hayat veren bu ışıkların ilk düştüğü yerde, bir başka hayat veren yaşıyor...

Tutsak, ezilmiş, sömürülmüş, insanlıktan uzak yaşama terk edilmiş bir ulusu silkeleyen, onu şerefli geçmişine yakışır bir yaşam ortamına çeken, ona bağımsızlığını tattıran, ona özgürlüğün kutsallığını öğreten, ona insan olmanın en yüce onuruyla, bir başka hayat veren yaşıyor...

Güneş dediniz mi ilikleriniz ısınır. Ağaçlara su yürür. Dallar baharlanır. Cansızlar canlılaşır... Anıtkabir'de yatanın adını andınız mı da öyle olur işte. Atatürk dediniz mi, silkinirsiniz, uyanırsınız…

Uygarlığa doğru, kardeşliğe doğru, barışa doğru, insanı insan eden ilkelere doğru, aydınlık yarınlara doğru koşarak canlanırsınız…

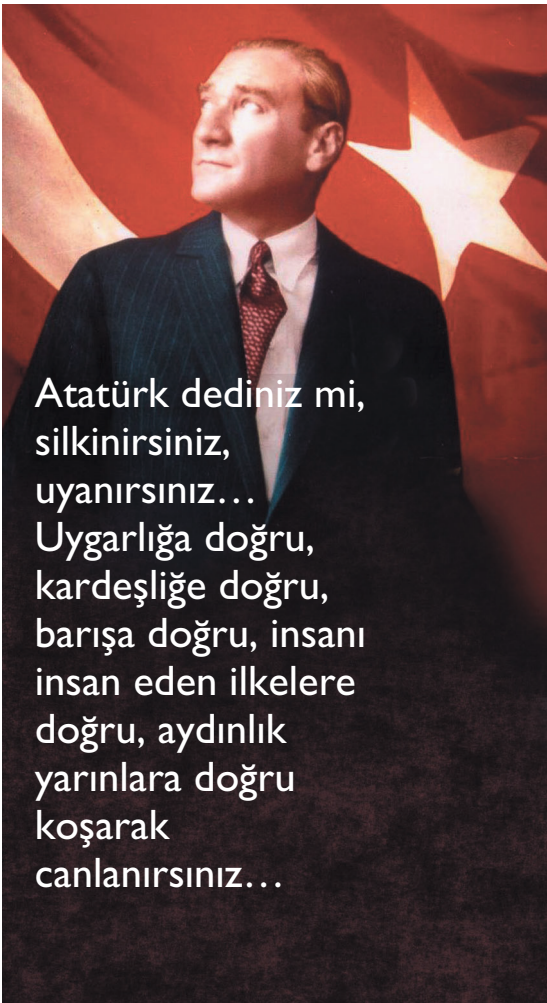
İkisi de can verendir…

İkisi de hayat verendir…

Biri doğada, diğeri düşünde, sosyal yaşamda, ulus bilincinde, yurt sevgisinde...

Ne zaman güneşten yoksun kalsanız önce ürperir, sonra üşür, daha sonra sararıp solarsınız. Çarpıtır sizi güneşsiz olmak... Hasta olursunuz. Benliğinizin usul usul yok olduğunu, kemirildiğini, iskeletinizin çöktüğünü hissedersiniz. Atardamar atmaz, işleyen yürek işlemez, gören gözler görmez olur. Yaşayamazsınız güneşsiz bir dünyada...

Bu, öteki için de böyledir. Atatürk

için de… Onun ilkelerinden uzaklaştıkça, aynı toprakta yaşayan, aynı bayrağın kutsal sevincini taşıyanlar, binlerce, on binlerce, yüz binlerce şehit kanı ile sulanmış olan, bu toprakların gerçek değerini bilmez olurlar; ay yıldızlı bayrağın kutsallığındaki tada varamaz, düşman kesilirler.

Durur damarlarındaki asil kan. Akmaz olur... Muhtaç olduğu kudret, onu bu ihanetten dolayı terk eder gider... Soluk alıp verişinde özgürlüğü değil, sömürülmeye yönelişi, tutsaklığa zincirlenişini yaşar. Gören gözlerinde alabildiğine uzanan kendi yurt toprakları değil, ona göz dikmiş olanların içeridekilerle işbirliği yaparak yangın yerine çevirdikleri, işgal altında bir yıkıntıdır. İçmek için uzandığı tertemiz suda gördüğü, kirli, alçak bir düşman çizmesinin yansımasıdır.

Onun ilkelerinden uzaklaştıkça, aynı toprakta yaşayan, aynı bayrağın kutsal sevincini taşıyanlar, binlerce, on binlerce, yüz binlerce şehit kanı ile sulanmış olan, bu toprakların gerçek değerini bilmez olurlar; ay yıldızlı bayrağın kutsallığındaki tada varamaz, düşman kesilirler.

Atatürk ilkelerinden uzaklaştıkça, bu gaflet ve dalalete düştükçe, görebileceğiniz manzaralar, duyabileceğiniz şeyler bunlardır işte...

Bu nedenledir ki; nasıl güneşsiz bir dünyada yaşayamazsınız, Atatürk ilkelerinden yoksun bir dünyada da, Türk ulusu olarak yaşayamazsınız...

Atatürk doğalı bir yüzyıl olmuş öyle mi?

Ya öleli?..

Öleli mi? Ölür mü insanı, toprağı, bayrağı, uygarlığı, özgürlüğü, bağımsızlığı, onuru bir araya getirenler? Bunlardan yoksun yaşayanlara taze kan, yürek, bilek, akıl ve irade gücü verenler ölür mü?

Mustafa Kemal'ler ölmez; Atatürk olup ölümsüzleşirler...

Türk'ü öldürmeden Atatürk'ü; Atatürk'ü öldürmeden Türk'ü öldüremezsiniz evrende...

Bu söz gerçeğin ta kendisidir... Bizim içerdeki ya da dışardaki düşmanlarımız, ne zaman başkaldıracak olsalar, önce Atatürk'e dil uzatırlar. Onu küçük düşürmeye, yeryüzünde benzeri olmayan başarısını, devrimlerini kötülemeye çalışırlar.

Bunda başarıya ulaşsalar, Türk'ü de silerler haritadan… Ama böyle düşünen talihsizlere, hak ettikleri dersi verecek kuşaklar yetişmiştir çok şükür...

Onu rahat uyutan, onun Cumhuriyeti emanet ettiği gençlerdir. Bu gençler, bazan on sekizinde çıkar karşımı-

za, bazan yetmişinde…

Yaşları ne olursa olsun, yüreklerinde ve kafalarında Atatürk meşalesi yandığı için gençtirler.

Atatürk uyumaz…

Su uyur, düşman uyur, Atatürk uyumaz…

Nitekim, son yıllarda yaşadığımız acı olaylar da göstermiştir ki, gerçekten de Atatürk uyumuyor. Yurdunu, ulusunu, tüm içerdeki ve dışardaki düşmanlara karşı, tek başına, bir fikir olarak, bir ideal olarak, bir yaşam felsefesi olarak bekliyor... Güneşten uzaklaşmayınız, ölürsünüz... Atatürk ilkelerinden uzaklaşmayınız, çökersiniz… Tutsak olursunuz, benliğinizi yitirirsiniz, susuz, havasız kalırsınız…

Atardamarınız atmaz, işleyen yüreğiniz durur olur.

Bırakmazlar size yaşam için gerek duyduğunuz şeyleri... Hiçbirini bırakmazlar size!..

Biliniz ki, Türk'ün en büyük ve tek dostu yine Türk'tür… Türk'ü Atatürk'le, Atatürk'ü Türk'le yaşatınız…

Bu görev sizin... •

Sabiha Gökçen

1981 (Atatürk'le Bir Ömür)

T. Özakman'ın Diriliş, Şu Çılgın Türkler ve Cumhuriyet-Türk Mucizesi eserlerinden oluşan Türkiye Üçlemesi, toplam 623 baskı yapmıştır. Yazar bu kez yine yakın tarihimizin büyük konularından biri olan Kıbrıs sorununu yazdı. Kıbrıs'ın fethinden günümüze kadarki çarpıcı olayları, direniş destanlarını, Kıbrıs'ın yüz yıllık Milli Mücadelesini ve Barış Harekâtını bir bütün olarak yine belge-roman tarzında işledi. Çılgın Türkler-Kıbrıs'ın da üçlemenin gördüğü benzersiz ilgiyi göreceğine inanıyoruz. Okumaya başlayınca hak vereceksiniz.

BÜTÜN KİTAPÇILARDA

Hazırlayan: YİĞİT EREN GÜNEY

İlk Dersimiz Türkçe

Bu ay köşemizi dilimizde yer etmiş yabancı sözcüklerin karşılıklarına ayırdık. Bilginizi sınayın.

1 Anafor (Rum.)
a-Girdap, burgaç
b-Dirençli
c-Başarılı
d-Göz dokusu

2 Stres (İng.)
a-Şikayetçi
b-Eksi elektrot
c-Ruhsal gerilim
d-Varlığı bilinmeyen

3 Çek (İng.)
a-Çözümleme
b-Yazılı belge
c-Öğreti
d-Ölçü birimi

4 Gönye (Rum.)
a-El aynası
b-Dik açı ölçeri
c-Yapay reçine
d-Kilit açar

5 Filtre (Fr.)
a-Açık yürekli
b-Saçma, zırva
c-Kuşkucu, şüpheci
d-Süzgeç

6 Jenerasyon (Fr.)
a-Kuşak, nesil
b-Acıklı, hüzünlü
c-Gösterişli
d-Moda yaratan

7 Kopya (İta.)
a-Hikayecik
b-Doğaçlama
c-Niteliksiz
d-Taklit

8 Link (İng.)
a-Karşı akım
b-Elektronik devre
c-İlişim, bağlantı
d-Kırık Çizgi

9 Matine (Fr.)
a-Gündüzlük
b-Kare deseni
c-Sentetik madde
d-Bilimsel söz

10 Nosyon (Fr.)
a-Yaşlı erkek
b-Kavrayış
c-Gelenekçi
d-Sırnaşık

11 Paraf (Fr.)
a-Molekül yapısı
b-Kale çizgisi
c-Pervane
d-Kısa imza, imce

12 Rantiye (Fr.)
a-Güçlü heyecan
b-Yönelteç
c-Getirimci
d-Gözleme dayalı

13 Simetrik (Fr.)
a-Ayrıntı
b-Töretanımaz
c-Fizik bilimi
d-Mütenazır

14 Sofistike (Fr.)
a-Açıkgöz
b-Sırnaşık
c-Yanıltıcı, yapmacık
d-Palavra atan

15 Tandans (Fr.)
a-Çok karışık
b-Eğilim, yönelim
c-Yeraltı siperi
d-Tahta set

Yanıtlar: 151. sayfada

(Fr.) Fransızca, (Rum.) Rumca
(İng.) İngilizce, (İta.) İtalyanca

Cengiz Önal

"Dış ilişkilerimizde dürüst ve açık olan siyasetimiz, Özellikle barış fikrine dayalıdır. Uluslararası herhangi bir meselemizi barış vasıtasıyla çözmeyi aramak, bizim menfaat ve anlayışımıza uyan bir yoldur."

Gazi Mustafa Kemâl Atatürk

Atatürk'ün Dış Siyaseti

38

Birebir veya dolaylı yoldan ilişkimiz olsun-olmasın bütün dünya devletleri iyi bilir ki; Türkiye Cumhuriyeti'nin dış siyasetine Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün karizmatik, devrimci kişiliği ve liderliği yön vermiştir. İç siyasetimiz açısından da bunu rahatlıkla söylemek mümkündür. Ulu Önder'in sağlığında, içeride devlet yönetiminde siyasi açıdan herhangi bir sorun yaşanmadığı gibi, komşularımızla ve diğer devletlerle olan ilişkilerimizdeki bütün sorunlar da, barışçıl bir anlayış ile çözümlenmiş ve ikili ilişkilerimiz memnuniyet verici bir şekilde yürütülmeye başlanmıştır.

"Yurtta barış, dünyada barış" ilkesi, dış ve iç siyasetimiz uygulamasının ruhunu oluşturur. Bu, dünyanın da saygıyla ifade ettiği başarılı siyaset uygulamasında Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün sürekli canlı olan enerjisinin, karakterindeki kesin bağımsızlık ve özgürlük eğiliminin çok büyük bir payı vardır. Ayrıca, atılgan kişiliği ve çabuk karar verme yeteneğinin, verilen kararı enerji ve kararlılıkla takip etme özelliğinin ve özellikle de bir mantık ve hesap adamı olmasının, anılan si-

yaset anlayışına etkisi olduğu inkâr edilemez bir başka gerçektir. O, kararlarında hayalperest ve duygusal değildir. Aksine akılcı ve gerçekçidir. Bu yaradılışın bir de önceden sezebilme yeteneği vardır ki, bunlar onu Türk ulusunun yılmaz devrimci lideri yapan özelliklerinden bir kısmıdır.

Dış Siyaset İlkeleri

Atatürk, gerçekçi yapısının bir sonucu olarak, yeni Türk devletinin dış siyasetinin nasıl olacağını ortaya koyarken, Türkiye'nin jeopolitik konumu, tarihi gelişme çizgisi, Cumhuriyetin kuruluş felsefesi ve dünyanın içinde bulunduğu duruma uygun hedefler belirlemiştir. Bunların en başta gelenlerinden biri, Anadolu topraklarında bütünleşmiş, tam bağımsızlığına sahip, ulusal bir siyaset takip eden çağdaş bir devlet oluşturmaktır.

Amaç ulusal sınırlar içinde, kendi gücümüze dayalı, tam bağımsız çağdaş Türkiye'yi yaratmaktır.

Bu ifadeden olmak üzere, O, amaçlanan ulusal siyaseti; "Ulusal sınırlarımız içinde her şeyden önce kendi gücümüze dayanıp, varlığımızı koruyarak, ulusun ve memleketin gerçek mutluluğuna ve imarına çalışmak, erişilmeyecek hayali emeller peşinde ulusu uğraştırmamak ve zarara sokmamaktır." şeklinde özetlemektedir. Görüldüğü gibi, bu gerçekçi siyaset, günün koşulları ve Türkiye'nin gücüyle orantılı, maceradan uzak ülkenin ihtiyacı olan barışa yöneliktir.

Amaç ulusal sınırlar içinde, kendi gücümüze dayalı, tam bağımsız çağdaş Türkiye'yi yaratmaktır.

Öncelikle çağdaşlaşma

Genç Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin bir daha 1918'ler ve öncesindeki duruma düşmemesi için, çağdışı olmuş bütün kurumların topyekûn değişmesi ve yerlerine günün ihtiyaçlarına cevap veren ve daima ileriye gitmeyi hedefleyen çağdaş kurumların oluşturulması gerekiyordu. Bunun gerçekleşmesi, içte ve dışta barışın devamlı olmasına bağlıydı. Dolayısıyla yeni Türkiye devletinin olmazsa olmaz ilkelerinden biri; "Yurtta barış, dünyada barış" ilkesiydi. Bu barışçı siyaset, yıllarca süren savaşlarla yoksul ve yorgun düşen Türk ulusuna huzur, güven ve gönenç getirecek, ülkenin çağa ayak uydurabilmesi için gerekli zamanı kazandıracaktı.

Atatürk, dürüstlük ve kararlılıkla uyguladığı bu tutumu, 1929'daki bir konuşmasında, "Dış ilişkilerimizde dürüst ve açık olan siyasetimiz özellikle barış fikrine dayalıdır. Uluslararası herhangi bir meselemizi barış vasıtasıyla çözmeyi aramak, bizim menfaat ve anlayışımıza uyan bir yoldur. Bu yol dışında bir öneri karşısında kalmamak içindir ki, güvenlik ilkesi-

ne, onun vasıtalarına çok önem veriyoruz. Uluslararası barış anlayışının korunması için, Türkiye Cumhuriyeti yapabileceği her hangi bir hizmetten geri kalmayacaktır." sözleriyle açıklamıştır. Anlaşmazlıkların barışçı yollardan ve hukuka uygun olarak çözülmesi gerektiği görüşünü, sadece sözleri ile değil, dürüst ve samimi uygulamalarıyla da ortaya koymuştur.

Bunun öne çıkan en belirgin örneklerini; Türkiye'nin Musul sorunu, Montrö Boğazlar Sözleşmesi ve Hatay'ın Anavatan topraklarına katılması davasında olduğu gibi, Lozan sonrası çıkan pürüzlerin tamamını hukuk yoluyla çözüme bağlamış ve zora dayalı uygulamalardan dikkatle kaçınmış olduğunu rahatlıkla görebiliriz.

Yeri gelmişken şunu belirtmekte büyük yarar var: Atatürk'ün uyguladığı bu siyaset, asla bir teslimiyetçi ve "ne pahasına olursa olsun" düşüncesinde bir barış siyaseti değildir. Aksine, o sıralarda dünyanın en güçlü devletleriyle komşu olan Türkiye *(ki, Suriye sınırı ile Fransa, Irak sınırı ile İngiltere, On iki Ada ile İtalya, Ermenistan ve Gürcistan sınırları ile de Rusya ile sınırdaştı)*, ülkesinin güvenliği için, her türlü güvenlik önlemlerini almayı, daima ön plânda tutmaya, büyük bir özen göstermiştir. Dolayısıyla O, güvenlik güçlerini her türlü saldırıyı caydıracak bir seviyede bulundurmaya özel bir dikkat sarf edilmesini sağlamıştır.

Özetle ifade etmek istersek; Atatürk, ancak güçlü durumda, barışın korunabileceğine inanıyor, bu kanaatini her zaman muhafaza ediyor ve uygulamalarını da bu esaslarla yürütüyordu.

Türk dış siyasetine yön veren bir başka önemli etken de, ülkenin üç kıta arasındaki hassas jeopolitik konumu idi. Dolayısıyla Türkiye dış güvenliğini sağlamak için basiretli, her türlü

Atatürk ve İsmet İnönü

İsmet İnönü ve Venizelos

maceradan uzak, daima uyanık ve etrafa güven verici bir siyaset izlemeyi ilke olarak benimsedi. Böyle bir siyaset ancak sağlam bir devlet bünyesi ile oluşturulabilirdi.

Kendi içinde barışı sağlayamayan bir devlet, er geç yabancı devletlerin müdahaleleriyle karşı karşıya kalır. Dolayısıyla Lozan'dan sonra Gazi Mustafa Kemal, Türkiye'nin içeride güçlenmesini sağlayacak olan devrimleri gerçekleştirmeyi ön plâna almıştır. Böylece devlet ve toplumun sağlam bir yapıya kavuşması amaçlanmış, çağdaşlaşma yolunda ciddî aşamalar kaydeden, yurt içinde birlik ve dirliği sağlayan Türkiye'nin, dış dünyadaki etkinliği de haliyle artmıştır.

"Ulusumuzun güçlü, mutlu ve istikrarlı yaşayabilmesi için, **devletin ulusal bir siyaset izlemesi, bu siyasetin iç teşkilâtımıza tam olarak uyması ve ona dayanması gerekir."**

Devrimci Büyük Önder bunu; "Dış siyasetin iç yapıyla uyumlu olması gerekir. Ulusumuzun güçlü, mutlu ve istikrarlı yaşayabilmesi için, devletin ulusal bir siyaset izlemesi, bu siyasetin iç teşkilâtımıza tam olarak uyması ve ona dayanması gerekir." sözleriyle ifade etmiştir.

Atatürk, Türk dış siyasetini yönlendirirken başka devletlerin haklarına saygılı davranmak, kendi haklarını asla çiğnetmemek, yabancı devletlerle ilişkileri eşit şartlar içinde dürüst olarak ve güvenilir biçimde yürütmek gibi çok yönlü, kişilikli bir yol izlemiş ve bu yol onu başarıya götürmüş, Türkiye'ye de saygınlık ve güvenirlilik kazandırmıştır. •

cengizonal@butundunya.com.tr

(Gelecek Ay:
Dış siyaset uygulamaları)

Hakimiyeti Milliye
YAZILARI

İNÖNÜ MUHAREBELERİ HATIRALARI

"Düşman binlerce ölüleriyle doldurduğu muharebe meydanını silahlarımıza terk etmiştir."

Batı Cephesi Komutanı İsmet Paşa

Bu söz, İkinci İnönü Muharebesi'nin'nın son aşaması yaşanırken, Batı Cephesi Komutanı İsmet Paşa'nın Metris Tepe'den idare ettiği muharebenin durumunu tespit eden raporunun son cümlesidir.

Bu ifade sıradan bir askeri hareketin, bir çarpışmanın hikâyesi değildir. Bu birkaç kelimede ulusal ordunun, ulusal hükümetin ve devrimlerin zaferini müjdeleyen bir anlam vardır.

O zaman, -her şeyde olduğu gibi- bu anlamı da herkesten önce ve isabetle sezen Büyük Millet Meclisi Başkanı Mustafa Kemal Paşa, Batı Cephesi'nin seçkin komutanına verdiği cevapta duygu ve kanaatlerini şöyle ifade ediyordu:

"Tarihte, sizin İnönü Meydan Muharebeleri'nde gerçekleştirdiğiniz kadar ağır bir görev yapmış komutanlar enderdir. Siz orada yalnız düşmanı değil, milletin makûs talihini de yendiniz. Namınızı tarihin övünçlerine kayıt ve bütün milleti hakkınızda sonsuz minnet ve şükrana sevk eden büyük zaferinizi tebrik ederken, üstünde durduğunuz tepenin, size binlerce düşman ölüleriyle dolu bir meydanı şerefle seyrettirdiği kadar milletimiz ve kendiniz için yükselme şaşaları ile dolu bir ufku istikbale de nazır ve hâkim olduğunu söylemek isterim!"

Bu gibi büyük hadiselerin değerlerini ölçerken, içinde bulunduğumuz anlardan ve etkilerden büsbütün sıyrılmak, o büyük olayların oluşmasına sahne olan anları yaşamak gerekir. Ancak bu koşullarla o harekâtın anlamını daha iyi anlayabiliriz.

Gerçekten İkinci İnönü zaferi, devrim tarihimizde yeni bir dönemin başlangıcı oldu. O zamana kadar küçük ve büyük başarılarımızın sırrını anlayamayanlar, onları ulusal yeteneğimizde ve ordunun gücünde değil, sıradan rastlantıların oluşmasında aramak istediler. İkinci İnönü Muharebesi, hem bu yanlış sanıyı düzeltti, hem de milletin ruhundan ümit ve güç alan ulusal ordunun nelere ka-

dir olduğunu, -ona karşı inançsız olanlara- yeniden gösterdi.

İkinci İnönü Zaferi'nin üstünden henüz bir sene geçmişti. Başkomutan Gazi Mustafa Kemal, ordumuzu denetlemek için cephede bulunuyorlardı.

Mustafa Kemal ve İsmet İnönü ordu teftişinde

Ordu ikinci İnönü Savaşı'nın yıldönümünü kutlayacaktı. Bu münasebetle ordu büyük bir törene hazırlanmıştı. Kolordular Afyon'un Çay İstasyonu civarında toplanmışlardı. Başkomutan tören yerine geldi. Beraberinde Rus Büyükelçisi Aralof, Azerbaycan temsilcisi merhum Abilof ve askeri ataşeleri de vardı. Gazi teftişe başlamadan önce kısa bir konuşma yaptı. Çok iyi hatırladığım konuşmanın özeti şuydu:

"İkinci İnönü Zaferi'nin önemi büyüktür. İstiyorum ki, teftişe başlamadan evvel bu zafer gününün yüceliğini askerlere hatırlatasınız. Bundan başka ordumuzun, en yakın bir zamanda düşmanı kutsal topraklarımızdan çıkaracağına, bütün milletin emin bulunduğunu kahraman askerlerimize anlatasınız. Bu tebligatınızdan sonra teftişe başlayacağım!"

Başkomutan'ın emri bir makine sürati ve düzeni ile yapıldı. Teftiş başlamıştı. Başkomutanın bakışları uzakta bir nokta üzerine dikilmişti. Birdenbire durdu ve yanındaki komutana sordu:

"Uzaktaki kıtanın süngüleri görünmüyor. Süngüsüz kıta var mıdır?"

"Tekmil kıtalar süngü takmıştır Paşam."

"Düşmanları tamamen topraklarımızdan atıp, kovuncaya kadar, bu süngüler yerlerine konmayacaktır…"

"Ahdimiz böyledir Paşam."

Bu yüce zaferin üzerinden yedi yıl geçti. Onu hatırlarken aynı heyecanı hissediyorum. Ordunun tören geçişi, halkın takdirleri arasında bitmişti. Kıtalar, İzmir şarkısını söyleyerek yerlerine dönüyorlardı:

Olsun sana canlar feda
Ah İzmir'im, ah İzmir'im!

Milli mücadelenin İnönü gibi yüce safhalarını hatırlamanın faydası iki kattır:

1) Hem bunca vatandaşımızın kanı pahasına kazanılan devrimlere karşı bağımızı kuvvetlendirir,

2) Hem de o büyük eserleri yaratanlara karşı hürmet ve şükranlarımızı ifade eder.

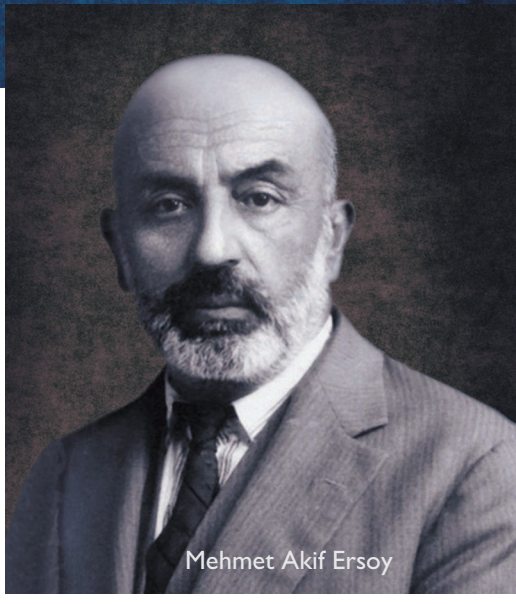
Hâkimiyeti Milliye, 31 Mart 1929

Sinan Meydan

Atatürk ve Mehmet Akif

Yalanlar ve Gerçekler ①

Mehmet Akif Ersoy

Geçtiğimiz günlerde (27 Aralık) Cumhuriyet tarihine damga vurmuş isimlerden Mehmet Akif Ersoy'un 76. ölüm yıldönümüydü. Mehmet Akif'in ölüm yıldönümünde Akif'e bir Fatiha okumak yerine Akif üzerinden Atatürk'e ve Cumhuriyet'e saldırmaya çalışıldı; yine tarih ve gerçekler çarpıtıldı.

Türk insanının Atatürk ve Akif ilişkisi hakkında ortaya atılan onlarca asılsız iddiya inanması amaçlandı...

Kuvvacı Din Adamları Gibi

Her şeyden önce Mehmet Akif'i, Kurtuluş Savaşı boyunca İstanbul'da kalıp risaleler (küçük kitap) yazan, Kurtuluş Savaşı bittiğinde, 1922 yılında Ankara'ya gidip milletvekillerini "dinsizlikle" suçlayarak onları namaza çağıran bildiriler dağıtan bazı sözde din adamlarıyla karıştırmamak gerekir! Çünkü: Mehmet Akif, Kurtuluş Savaşı'nın en buhranlı döneminde, 1920 yılında Ankara'ya geçerek Kurtuluş Savaşı'na katılmış bir vatan şairidir.

Atatürk'ün bütün din adamlarından, hatiplerden, aydınlardan isteği

doğrultusunda o da Anadolu'yu dolaşarak halkı Kurtuluş Savaşı'na katılmaya çağırmıştır. Kastamonu Nasrullah Camii'nde yaptığı konuşma çoğaltılarak elden ele dağıtılmıştır. Bu arada I. Meclis'te Burdur milletvekili olarak görev yapmıştır. On gün aralıksız çalışıp yazdığı İstiklal Marşı için kendisine verilen para ödülünü geri çevirmiştir. Özetle Akif, Kurtuluş Savaşı'nda "Ya istiklal ya ölüm!" diyen Atatürk'ün yanındadır. Savaştan sonra "Allah bu millete bir daha İstiklal Marşı yazdırmasın" demiştir.

Çağdaş Bir Müslüman Aydın

Akif, bağımsızlıktan yana çağdaş bir Müslüman şairdir. Bu nedenle Atatürk'ün, "Muasır medeniyetler düzeyine ulaşmalı hatta o düzeyi aşmalıyız" hedefine inanmıştır. Müslüman Türkiye'nin çağdaşlaşmasına asla karşı değildir. Öyle ki Akif, "Kafası gavur kalbi Müslüman" nesillere ihtiyaç olduğunu söyleyecek kadar Batı'nın yöntemine, yani akıl ve bilime önem vermiştir. Akif, dine cahil softaların gözüyle bakmayarak batıl inanışlara karşı mücadele etmiştir. Akif'e göre İslam dini **"Ölüler Dini"** değildir.Ona göre Müslümanlık **"Hayat Dini, İnsanlık Dini"**dir.Bu nedenle softalığa karşıdır. Şu dizeler Akif'indir:

Tevekkülün manası hiç öyle değil
Yazık ki beyni örümcekli bir yığın cahil
Nihayetinde oynayarak en rezil oyunu
Getirdiler, ne yapıp yaptılar, bu hale onu."

Akif, gerçek İslam ile çağdaş bilimin çelişmediğini savunmuştur. Akif, iyi bir Müslümandır. Hiçbir zaman çevresindeki insanlara, hatta ailesine bile dinsel konularda baskı yapmamıştır. Örneğin, eşinin ve

Akif, iyi bir Müslümandır. Hiçbir zaman çevresindeki insanlara, hatta ailesine bile dinsel konularda baskı yapmamıştır.

Mehmet Akif Ersoy'un başı açık eşi ve çocukları

kızının başı açıktır. Akif, "Resim yapmak günah" diyen bizim cahil softalara inat, kızı Suat'a, Nazım Hikmet'in annesi Celile Hanım'dan resim dersleri aldırmıştır. Akif, Müslüman Türk toplumunun gelişim dinamizmini engelleyen eski geleneklere de karşıdır. Örneğin 1936 yılında Emine Abbas Hanım'a yazdığı bir mektupta müzik hakkında şunları şöyle demiştir:

"Paris'teyken dünyanın en büyük sanatkarlarını dinlediniz. Ne mutlu size. Bendeniz son zamanlarda hanende musikisinden adeta iğrenir gibi oldum".

Akif, Kurtuluş Savaşı'ndan sonraki "çağdaşlaşmacı" devrimlere de karşı değildir. Onun karşı olduğu bazı yanlış uygulamalardır.

Atatürk ve Cumhuriyet düşmanlarının Cumhuriyete, devrimlere karşı olduğunu iddia ettiği Akif, görüldüğü gibi Batı musikisine özlem duymakta "hanende musikisi" diye adlandırdığı Alaturka musikiden ise "iğrenir gibi" olmaktadır. Akif de Atatürk gibi Alaturka musikiden "uyuşturucu negamet" diye söz etmiştir.

Şu beyit Akif'indir:

Ne musikimize girmiş uyuşturur negamet
Ne şiirimizden olur tarumar fikr-i hayat"

Bir dönem (sadece 6 ay) kulakları çok sesli Batı musikisine alıştırmak için Alaturka muski çalınmasını yasaklayan Atatürk'ü "gelenek" ve hatta "din düşmanı" olarak adlandıran karşı devrimci softalar, Akif'in Alaturka musikiden "adeta iğrendiğini" öğrendiklerinde Akif'e de "gelenek" ve "din düşmanı" derler mi? Ne dersiniz?

Hem Akif hem Atatürk kendi musikilerine karşı değildir şüphesiz, ancak her ikisi de objektif bir yaklaşımla bir sorun olduğunu tesbit edip bu sorunun adını koymuşlardır cesurca.

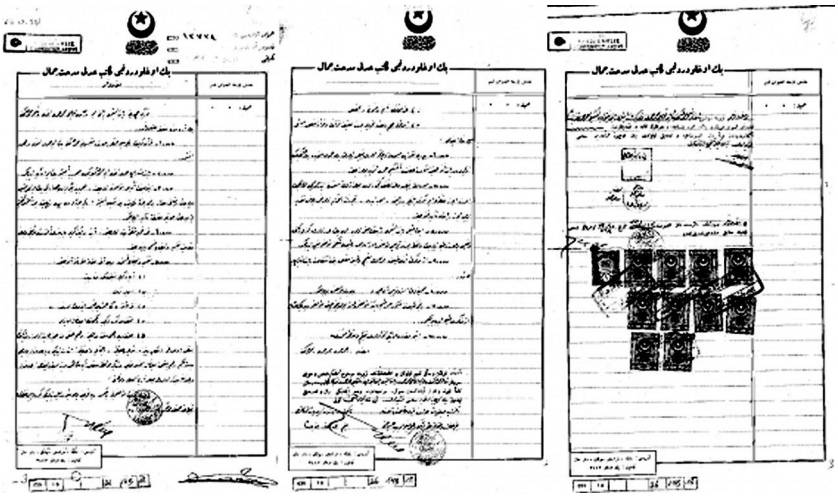
Özetle: Akif, Kurtuluş Savaşı'ndan sonraki "çağdaşlaşmacı" devrimlere de karşı değildir. Onun karşı olduğu bazı yanlış uygulamalardır.

Akif,"Şapka Devrimine Karşı Olduğu İçin Mısır'a Gitti" Yalanı

Mehmet Akif, 1925 yılında Şapka Devrimi'ne karşı olduğu için değil, Atatürk'ün TBMM'nin onayıyla kendisine verdiği Kuran'ın Türkçe'ye tefsiri ve tercümesi görevini rahat bir şekilde yerine getirmek için Mısır'a gitmiştir. Bu görevi için TBMM kendisine özel bir tahsisat (ödenek) de ayırmıştır.

Aslında Akif daha Kurtuluş Savaşı'ndan önce Mısır'a gitmek istemiştir. Ancak Ankara'ya gidip Kurtuluş Savaşı'na katılınca bu yolculuğunu savaş sonrasına ertelemek zorunda kalmıştır.

Akif, ilk olarak 1923 yılında Abbas Hilmi Paşa'yla Mısır'a giderek 7 ay

TBMM tarafından Mehmet Akif için verilen özel ödenek belgeleri

kalmıştır. Akif, 1924 yılında Türkiye' ye geri dönmüştür Akif, 1924 yılının sonunda ikinci kez Mısır'a gitmiştir. Akif, 1925 Mayıs'ında bir kere daha Türkiye'ye dönmüştür. Akif, üçüncü olarak Eylül 1925'te Mısır'a gitmiştir. Bu seferki gidişinin nedeni de Şapka Devrimi'nden kaçmak değil, Atatürk'ün, TBMM'nin onayıyla kendisine verdiği **Kuranı Türkçe'ye tefsir ve ve tercüme etme** görevidir. Akif burada ayrıca "Selahaddin-i Eyyübi" adlı manzum bir piyes yazmayı da planlamıştır.

Görüldüğü gibi Akif, Cumhuriyet ve Atatürk düşmanlarının iddia ettiği gibi 1925 yılındaki Şapka Devrimi'ne karşı olduğu için Mısır'a gitmemiştir. O daha önce iki kez gittiği Mısır'a 1925'te üçüncü kez gitmiştir. Gidiş nedeni ise bir kaçış veya sürgün değil, hem kendi projesini hem de kendisine verilen görevi yerine getirmektir.

Kuran Tercümesi Görevi Neden Akif'e Verildi

Çünkü, her şeyden önce Akif Kuran'ın sadece ölüler için okunan bir kitap olmadığını iyi bilenlerdendi. Kuran'ın mutlaka Türkçeye tercüme edilmesini ve anlaşılarak okunmasını istiyordu. Buna işaretle manzum olarak şöyle söylemiştir:

Açarız nazmı celilin bakarız yaprağına

Yahut üfler geçeriz, ölünün toprağına,

İnmemiştir hele Kuran, bunu hakkıyla bilin,

Ne mezarlıkta okunmak, ne de fal bakmak için

Ayrıca Akif gibi İslam dinini ve Kuran'ı iyi bilen bir şairin Kuran'ın musikisini de dikkate alacağı, böylece Kuran'ın ruhuna çok daha uygun şiirsel bir çeviri yapacağı düşünülmüştür.

Bu nedenle Akif gibi Kuran-ı iyi bilen, Arapça'ya hakim çok iyi bir şair bu işle görevlendirilmiştir. Ayrıca Akif, "Çanakkale Destanı" ve "İstiklal Marşı" gibi "dini-milli" şiirlerin şairi olarak Kuran'ın Türkçeye çevirisi gibi çok önemli bir "dini-milli" görevi hakkıyla yerine getirecek kişi olarak düşünülmüştür. Aslına bakılacak olursa bu görev sadece Akif'e verilmemiştir, aynı anda (1925 yılında) Elmalılı Hamdi Yazır'a da verilmiştir. Yani hem Kuran'ı iyi bilen bir şair, hem de çok iyi bir din alimi aynı anda bu işle görevlendirilmiştir. Nitekim Akif'in yarım bıraktığı işi Elmalılı tamamlamıştır.

Akif: Yaptığım Tercüme İçime Sinmedi

Akif, Mısır'da Kuran tefsir ve tercüme işine giriştiğinde, bu işin düşündüğünden çok daha zor bir iş olduğunu anlamış, Kuran'ı bir şair olarak kendisinin hakkıyla Türkçeye tercüme edemeyeceğini hissetmiştir. Akif, yakınlarına, yaptığı tercümeyi beğenmediğini, Kuran'daki ifadelerin tam karşılığını tercümeye yansıtamadığını, kısacası çeviriyi hakkıyla yapamadığını açıklamıştır. Akif, 1931'de daha önce yapıp gönderdiği tercümeleri geri istemiş, aldığı avansı da geri vermiştir. Meali soranlara, daha eksikleri olduğunu, üzerinde daha çalışılması gerektiğini, kendisini tatmin etmeyen bir eserin başkalarını da tatmin etmeyeceğini belirtmiştir. Son hastalığında, "İyi olursam getirir, üzerinde meşgul olurum. Belki o zaman basılabilir" demiştir. Akif Mısır'dan dönmüş ve ölümünden birkaç ay önce hasta yatmaktadır.

Kuran tercümesi Akif'in gözünde bir türlü bitmiyordu.

"Tercüme bitti ama" diyordu "tashihi bitmedi. Bakalım o mu benden evvel bitecek ben mi ondan evvel"

Ziyaretine gelenlerden biri Kuran tercümesinin ne durumda olduğunu merak etmiştir. Akif misafirinin merakını gideren açıklamalar yapmıştır. Mithat

Cemal Kuntay'ın anlatımıyla:

"Tercümeyi bitirmişti. Bastıracaktı. Hatta karar vermişti, bir ilmi heyet tetkik edecekti. Ve Mevlana Mehmet Ali'nin İngilizce Kuran tercümesi gibi ipek kağıtlara bastıracak, ortaya metni, etrafına tercümesi konacaktı. Ve ilave etti: 'Beyaz etmiştim'. Misafir daha fazla merak ederek sordu:

'Niçin bastırmıyorsunuz, madem ki beyaz da etmişsiniz?'

'Beyaz etmiştim ama gün geçtikçe kenarları yine simsiyahtı. Kâfi şeklini verdim sandıktan sonra yine düzeltiyordum. Bazı bir tek kelimenin daha iyi mukabilini buluyordum. O zaman bütün Kuran'da da bu kelimenin tercümelerini baştan başa değiştirmek lazım geliyordu'

Misafir bu titizliği anlamayan gözlerle susuyordu. Akif anlatmaya mecbur oldu.

"Bir lisan ki bir kelimesi, bir sigası hep birden hem zat, hem zaman, hem mekân ifade eder. Bunun başka bir lisana tercümesi nasıl kabil olur?"

Hülasa (özetle) bu Kuran tercümesi Akif'in gözünde bir türlü bitmiyordu. *"Tercüme bitti ama"* diyordu *"tashihi bitmedi. Bakalım o mu benden evvel bitecek ben mi ondan evvel." (M. Cemal (Kuntay), Mehmet Akif, Hayatı-Seciyesi-Sanatı, 2.bas, Türkiye İş Bankası Kültür Yay. Ankara, 1990, s.196-198)*

Maalesef Akif ondan önce bitmiş ve tercüme tamamlanamamıştır.

Atatürk döneminin tanıklarından din adamı Ercüment Demirer, Mehmet Akif'in Kuran tefsir ve tercümesinden neden vazgeçtiğini şöyle ifade etmiştir:

"Mehmet Akif yazdığı tefsiri noksan yaptığını, tam karşılığını veremediği düşüncesine kapılarak yırtmıştır. Nitekim bize, 'Kuran'ı istediğim şekilde tesvir edemedim' demişti.."

Özetle, "Akif'in Kuran tercümesini namazda okutulacağı düşüncesiyle yaktığı" iddiasını, o günlerde Akif'in yanında bulunan dostları çürütmektedir.

Gerçek şu ki, Akif, Kuran'ı tam anlamıyla Türkçeye tercüme edemediğini düşündüğü için yetkililere teslim etmemiştir. Yaptığı iş içine sinmemiştir.•

sinanmeydan@butundunya.com.tr

Gelecek ay: Atatürk, Akif'in Kuran tercümesinin peşinde.

Otopsi
Cengiz Özakıncı

Türkiye Cumhuriyeti'ne YAHUDİ SOYKIRIMI SUÇLAMASI

5

24 Şubat 1942 "Struma Faciası"nda Türkiye'yi Suçlayanların Değinmediği Gerçekler

Rus denizaltısı Struma'yı torpilleyerek batırmış olmasaydı yolcular büyük bir olasılıkla Şile sahillerinde karaya çıkartılarak kurtarılacaktı.

İkinci Dünya Savaşı'nda Alman orduları işgal ettikleri her ülkede Yahudileri topluca kıyıma uğratmaya başlamış; Siyonist örgütler, toplu kıyımdan kaçan Yahudileri Romanya' dan hurda gemilere doldurup İstanbul boğazından geçirerek İngiliz yönetimi altındaki Filistin'e götürmeye başlamışlardı. Ancak bir süre sonra İngiltere bu göçü sınırlayarak, vize vermediği Yahudilerin Filistin'e girişlerini -gemileri vurup batırmak dahil her türlü yolla- engelmeye karar verdi.

Romanya'dan yola çıkıp, 15 Aralık 1941 günü İstanbul limanına giren Struma gemisinde bulunan yaklaşık 800 Yahudi'nin, 70 gün sonra, 24 Şubat 1942 sabahı Karadeniz'de bir Sovyet Rus denizaltısınca batırılması ile sona eren facia, işte böyle bir ortamda gerçekleşmişti. Önceki dört bölümde, Struma'nın İstanbul'da ge-

çirdiği 70 gün içerisinde neler olup bittiğini belgeleriyle ortaya koyduk.

Bu bölümde, şayet bir Sovyet Rus denizaltısı Struma'yı Karadeniz'de batırmasaydı neler olacaktı; bunu göreceğiz. Bunun için, Ulus gazetesinin 25.02.1942 günlü baskısında geminin batışıyla ilgili verilen ilk haberi ve bir gün sonra bu haberdeki yanlışları düzeltmek üzere verdiği ikinci haberi irdelemek gerekiyor.

Ulus gazetesinin gemi battığı gün telefonla aldığı ve o günün gecesi basılıp 25.02.1942 sabahı dağıtıma verilen sayısında yayımlanan Anadolu Ajansı duyurusunda; geminin "Yön Burnu açıklarında" battığı ve "60 kişinin kurtarıldığı" yazılıydı. Ertesi gün yayımlanan düzeltide ise, geminin "Yön Burnu" değil "Şile'nin 6 mil batısında" battığı; David adlı bir yolcu dışında kurtarılan olmadığı ve bu kişinin verdiği ifadede geminin torpillenerek batırıldığını söylediği yazılıydı.

ÇARŞAMBA
25
ŞUBAT
1 9 4 2
5 Kuruş

ULUS Basımevi
Çankırı Caddesi. Ankara
Telgraf: ULUS Ankara
(Telefon)
Başyazarlık 1371
Yazı İşleri Müdürü ... 1061
Müessese Müdürü ... 1144
Yazı İşleri 1062
İdare 1064

ULUS
ADIMIZ ANDIMIZDIR

769 Romanyalı yahudiyi taşıyan gemi dün Karadeniz'de battı

Kaza yerine tahlisiye gönderildi

Ancak 60 kadar yahudi kurtarılabildi

İstanbul, 24 (Telefonla) — İçinde 769 tane Romanyalı yahudi bulunan Panama bandıralı Struma vapurunun Karadeniz'de batmakta olduğu haber alınmış ve derhal mahalline tahlisiyeler gönderilmiştir. Şimdiye kadar alınan malmata göre ancak 60 kadar kimsenin kurtarıldığı anlaşılmaktadır. Gemi batmıştır.

★★★

Ankara, 24 a.a. — Anadolu Ajansının selâhiyettar menbadan haber aldığına göre, içinde 769 romanyalı yahudi bulunan Panama bandıralı Struma vapuru İstanbul'a 15 kânunuevel 1941 tarihinde geldi. Gemi, makinesinde tamiri müşkül ve hattâ kasten olduğu intibaını evren arızaların tamiri bahanesiyle ikametini uzatmıya başladı. Bir taraftan bu yahudileri kabul edebilmesi ihtimali olan devletlerin Ankara'daki mümessilerine birkaç defa müracaat edildiği gibi bu yahudileri gelditleri memlekete iade etmek imkânı olup olmadığı araştırıldı. Diğer taraftan da bu yahudilere ya yollarına devam etmeleri veya geri dönmeleri için birkaç kere tebligatta bulunuldu. Müracaat edilen devletlerden kimi alâka göstermedi kimi de kabul edemiyeceğini bildirdi. Romanya'nın Ankara sefiri de bunların Romanya tebaalı yahudi olduklarını, memleketi yolsuz bir şekilde terkettiklerini ve kendilerinin Romanya'ya kabulleri asla bahis mevzuu olamıyacağını bildirdi.

Geminin tamiri hitam bulduğu halde bizzat yahudiler de ne yollarına devam ettiler ne de geriye döndüler. Çünkü geminin kaptan ve tayfası bulgar olduğu ve Bulgaristan harp halinde bulunduğu için yollarına devam etmek istemiyorlardı. Binaenaleyh gemiyi geldiği denize iade etmekten başka imkân kalmadığı cihetle bu hususta alâka göstereceklerini zannedilen devletlerin mümessillerine haber verildi ve badehu gmi 23 şubatta Karadeniz'e iade edildi. Ertesi günü sabahleyin boğaz dışında Yön burnunun 4-5 mil kadar açığında bir infilâktan sonra geminin batmakta olduğu haber alınarak mahalline tahlisiyeler gönderildi.

Ulus gazetesinin Struma battıktan bir gün sonra 25.02.1942 günü yayımladığı haber.

Çanakkale milletvekili Ziya Gevher Etili'nin T.B.M.M.'nin 20 Nisan 1942 günlü oturumunda yaptığı konuşmada vurguladığı üzere; Struma olayının yaşandığı o günlerde Anadolu Ajansı çalışanlarının büyük bir bölümü Yahudi yurttaşlarımızdan oluşuyor ve Struma'yla ilgili Anadolu Ajansı duyuruları da onlar tarafından biçimlendiriliyordu. ([i])

Anadolu Ajansı, gemi battığı gün yayımladığı ve o gece basılıp ertesi gün dağıtılan gazetelerde yayımlanan ilk duyurusunda, yanlış bilgi vererek, batış yerini "Yön Burnu'nun 4-5 mil açı-

PERŞEMBE 26 ŞUBAT 1942 5 Kuruş

ULUS Basımevi

ULUS

ADIMIZ ANDIMIZDIR

Struma gemisi

Karadenizde torpile çarparak batmış

60 kişinin değil, bir kişinin kurtarıldığı anlaşılmaktadır

Dünkü sayımızda Karadeniz'de batan Struma vapurundan 60 kişinin kurtulduğu hakkında alınmış olan haber teeyyüdetmemiştir. Dün 25-2-1942 tarihinde Şile'nin altı mil batısında denizde bir enkaz bulunmuş ve bunun üzerinde 4 ü ölü, biri henüz sağ beş kişi olduğu tesbit edilmiştir. Sağ olan 20-22 yaşlarında Davit isminde biridir. Kendisi tedavi altına alınmış ve ifadesinde Struma gemisinde bulunduğunu, geminin bir torpile çarparak battığını söylemiştir. Denizde aramalara devam edilmektedir.

Ulus gazetesi'nin 25.02.1942 günü yayımladığı Anadolu Ajansı açıklamasındaki yanlışları düzelten 26.02.1942 günlü ikinci haberi.

ğında" olarak duyurmuştu. Çünkü ajansta görev yapan Yahudi yurttaşlarımızın 70 gündür özel bir dikkatle izledikleri Struma'yla ilgili olarak geminin batmasından 10 saat öncesine ait aldıkları en son bilgi; Türk yetkililerin gemiyi 23.02.1942 gecesi saat 22:00 sularında -yani batmasından 10

Haberin telefonla alındığını belirten Ulus gazetesi, telefon konuşmasında geçen 60 kişiyi, yanlışlıkla "kurtarılanlar" olarak duyurmuştu.

saat önce- Yön Burnu açıklarına bırakmış olduklarıydı. Bundan 10 saat sonra gerçekleşen batışın haberi Anadolu Ajansı'na ulaştığında, ajans görevlileri ellerindeki bu bilgiye dayanarak, batış yerini "Yön Burnu'nun 4-5 mil açıkları" olarak duyurmuşlardı.

Ulus gazetesinin verdiği ilk haberde göze çarpan ikinci yanlış da "60 kişinin kurtarıldığı" biçmindeydi. Gerçekte kurtarılanların değil, fakat patlama sonucu denize düşen ve Şile sahilinde toplanan ceset sayısı 60 dolayındaydı.([ii]) Haberin telefonla alındığını belirten Ulus gazetesi, telefon konuşmasında geçen 60 sayısını, yanlışlıkla "kurtarılanlar" olarak duyurmuştu. Gazete, ertesi gün bir düzeltme yayımlayarak; bir gün önce "Yön Burnu'nun 4-5 mil açıkları" olarak bildirdiği batış yerini "Şile'nin 6 mil batısı" olarak ve yine bir gün önce "60 kişinin kurtarıldığı" haberini de "bir kişi kurtarıldı" olarak düzeltmişti.

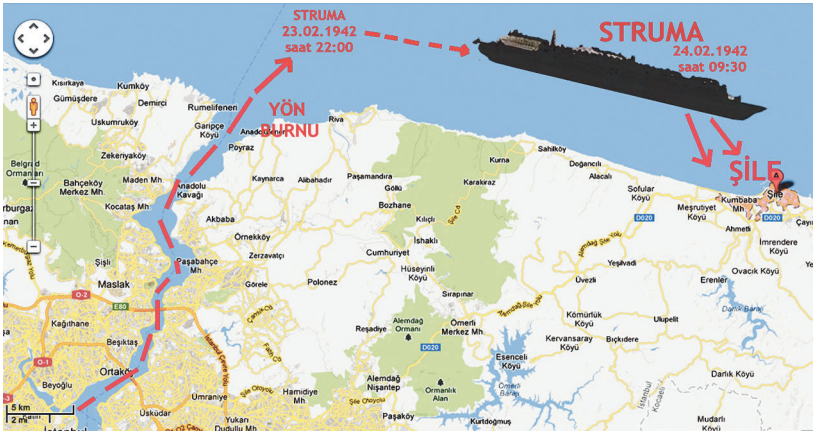
Başarılı gazeteci Gökhan Karakaş, olaydan 69 yıl sonra, Şile'de Struma faciasının son perdesinin görgü tanığı balıkçı İsmail Aslan'ı buldu, konuştu ve Struma yolcularından 60'ının cesedinin Şile'de Feneraltı ve Ayazma plajlarında yığıldığını; bunların orada

gömüldüğünü duyurdu.([iii]) Böylece biz de Ulus gazetesinin gemi battığı gün telefonla aldığı ve o gece basılan 25.02.1942 günlü sayısında geçen "60 kişi" ibaresinin nereden kaynaklandığını anlamış olduk:

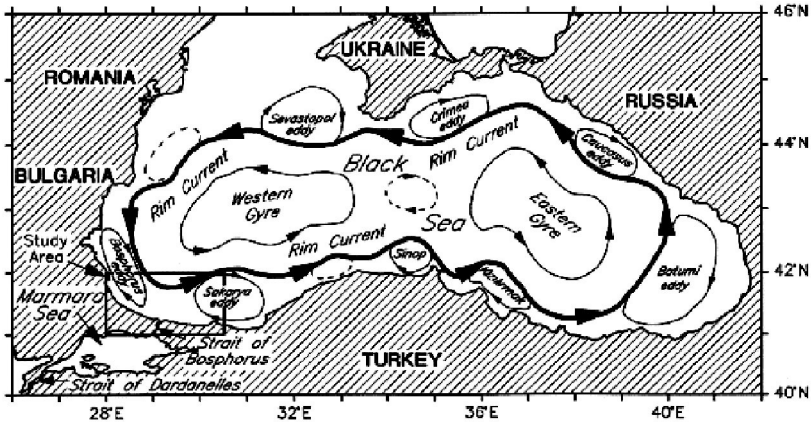
Telefonla haber alınırken "60 kişi" ibaresi "60 kişi kurtarıldı" biçminde yanlış anlaşılarak duyurulmuştu. Gazetelerin faks icadından önceki yıllarda yayımlanan sayıları; bir gün önce telefonla alıp yayımlandıkları haberleri bir gün sonra özür dileyerek düzelttiklerini gösterir örneklerle doludur.

Gerçek: 23.02.1942 gecesi saat 22:00 sularında Türk yetkililerce Yön Burnu'nun 4-5 mil açıklarına bırakılmış olan Struma; 10 saat sonra, bırakılmış olduğu noktadan yaklaşık 14 mil doğuda, Şile'nin 6 mil batısında, Sovyet Rus denizaltısınca torpillenerek batırılmıştır; 60 yolcunun cesedi Şile sahillerinde toplanmıştır. Şile'den denize açılan balıkçılar, ölmek üzere olan David Stoliar'ı dört cesetle birlikte Şile açıklarında denizde bulup kurtararak, Şile'ye getirmişlerdir. Cesetlerin Şile sahillerinde toplanması, sağ kalan tek kişinin Şile açıklarında kurtarılması, geminin Yön Burnu açıklarında değil, Şile açıklarında battığının en somut göstergesidir.

Soru: Türk yetkililerce Yön Burnu'nun 4-5 mil açıklarına bırakılan Struma, on saat sonra neden ve nasıl bırakıldığı ilk noktadan 14 mil doğuya ilerleyip Şile'nin 6 mil yakınına gelmiştir? Bu soruyu yanıtlamak ve Struma Faciası'nın bugüne dek yeterince irdelenmeyen, fakat konuyla ilgilenenleri çok önemli sonuçlara ulaştıracak olan son 10 saatlik yolculuğunu daha iyi anlayabilmek için; durumu harita üzerinde irdelemek gerekir.

23.02.1942 günü saat 22:00 sularında Yön Burnu'nun 4-5 mil açığına bırakılan Struma'nın, on saat sonra, 24.02.1942 saat 09:30 sularında Sovyet Rus denizaltısınca batırıldığı noktaya dek, son 10 saatinde izlediği yol.

Karadeniz'de yüzey akıntılarınının batıdan doğuya olduğunu gösteren uydu görüntülerine dayalı bilimsel harita.

Soru: Türk yetkililerce Yön Burnu'nun 4-5 mil açıklarına bırakılan Struma, on saat sonra neden ve nasıl bırakıldığı noktadan 14 mil doğuya ilerleyip Şile'nin 6 mil yakınına gelmiştir?

Karadeniz'deki üst akıntıları, uydu verileriyle yapılan bilimsel araştırmalarda saptanmış ve Karadeniz'in Türkiye kıyılarında akıntı yönünün 10.000 yıldır hep batıdan doğuya doğru olduğu belirlenmiştir.([iv]) ([v])

Struma Faciası'nda Türkiye'yi suçlayanlar; Struma'nın, motoru Türk yetkililerce sökülüp gemiden alınmış, çapasının halatı kesilmiş, yani yeniden demir atamaz bir durumda Karadeniz'e, Yön Burnu'nun 4-5 mil açıklarına terkedildiğini ve kaptana "Bulgaristan'a (Burgaz'a), Romanya'ya (Köstence'ye) git!" diye bağırıldığını öne sürmektedirler.

Şayet gemi gerçekten de motorsuz idiyse, kaptanına "Şuraya git! Buraya git!" denilmesi saçmadır; ancak, biz bir an için Struma'nın Türk yetkililerce motorsuz ve çapasız olarak Karadeniz'e terkedildiğini varsayalım; böyle bir durumda dahi, yüzey akıntısının on bin yıldır batıdan doğuya doğru olduğu bilinen Karadeniz'in Türk kıyılarında, geminin akıntı yönüne aykırı olarak Bulgaristan'a ya da Romanya'ya değil; akıntı yönünde doğuya (Şile'ye) doğru sürükleneceği açıktı; ve bu durum, hem Struma'yı çekip Yön Burnu açıklarına bırakan römorkun Karadeniz akıntılarını iyi bilen Türk kaptanınca ve hem de Struma'nın Bulgar uyruklu dolayısıyla Karadeniz'i çok iyi tanıyan kaptanı ve yarıya ya-

kını Yahudi olan mürettebatınca bilinen bir gerçeklikti.

Şu halde, şayet Türk yetkililer Struma'yı gerçekten de motorsuz ve de çapasız olarak Karadeniz'e götürüp bırakmışlarsa; Karadeniz'deki akıntıların yönü gereği, bu durumda bile geminin Nazi işgali altında bulunan Bulgaristan'a ya da Romanya'ya değil, tam ters yöne sürüklenerek Şile sahillerine ulaşacağını ve yolcuların gözden uzak olan Batı Karadeniz sahillerinde karaya çıkacaklarını öngörmüş; ve belki de istemiş ve tasarlamış olmalıdırlar.

Faciadan sağ kurtulan tek kişi olarak anılan David Stoliar'ın olaydan kısa süre sonra gittiği Filistin'de, 03.05.1942 günü İngiliz yetkililere verdiği ifade, bu olasılığı düşündürmektedir. Stoliar bu ifadesinde, özetle:

23.02.1942 günü sat 17:00 sularında gemiye çıkan Türk jandarmaların gemiyi dezenfekte etmek amacıyla yakın bir sahile götüreceğiz dediklerini; fakat bunlardan birinin yolculara Bulgaristan'a ya da Romanya'ya götürüleceksiniz dediğini; bu söz üzerine yolcuların isyan ettiklerini; bu arada bir Türk jandarma subayının Struma'nın kaptanına çok yavaş sesle bir şeyler söylediğini; kaptanın Türk subayın kendisine fısıldadıklarını onaylayarak dinledikten sonra, geminin bir römorka bağlanarak Karadeniz'e götürülmesine hiç bir itirazda bulunmadığını; römorka bağlanıp çekilen gemi saat 22:00 sularında Yön Burnu'nun 5 mil açıklarında bırakıldığında, kaptanın buna da hiç bir itirazda bulunmadığını; o anda gemide ancak bir kaç gün yetecek kadar yakıt bulunduğunu; kendisinin 5 saat kadar sonra (24.02.1942 saat 03:00 sularında) güverteye çıktığını; mürettebatı motorla uğraşırken gördüğünü; ardından kaptanla konuştuğunu; kaptanın da motor çalıştırılınca gemiyi bir Türk limanına götüreceğini söylediğini; fakat sabahleyin bir patlama sonucu geminin battığını; kendisinin denizde ölmek üzereyken altı kürekli çekdiriyle yetişen Şileli balıkçılar tarafından bulunup kurtarıldığını ve Şile'ye götürüldüğünü,.. vs. anlatmıştır. ([vi])

Türkiye'yi katillikle suçlayan yayınlar, Stoliar'ın olaydan yaklaşık 10 hafta sonra Filistin'de İngiliz yetkililere verdiği ifadeyi çoğunlukla görmezden gelmiş ve bu ifadenin yukarıda aktardığımız ayrıntılarına hiç değinmemişlerdir.

Türkiye'yi katillikle suçlayan yayınlar, Stoliar'ın olaydan yaklaşık 10 hafta sonra Filistin'de İngiliz yetkililere verdiği ifadeyi çoğunlukla görmezden gelmiş ve bu ifadenin yukarıda aktardığımız ayrıntılarına hiç değinmemişlerdir.

Struma'nın kaptanı gemiyi akıntıya kapılıp sürüklenmiş süsü vererek Türkiye'nin Batı Karadeniz sahillerinde karaya oturtacak ve böylece yolcular diplomatların ve casusların gözlerinden uzak bir Türk sahil köyü ya da kasabasında karaya çıkartılarak kurtulmuş olacaklardır.

Römorka bağlanarak Yön Burnu'nun 4-5 mil açığına bırakılan Struma'nın, on saat sonra Sovyet Rus denizaltısı tarafından torpillenerek batırıldığı anda, Yön Burnu'nda değil, 14 mil kadar doğuda Şile'ye 6 mil yaklaşmış durumda olması; Türk jandarma subayının, Struma kaptanına yavaş sesle fısıldadığı ve kaptanın da onaylayarak dinlediği, hiç bir itirazda bulunmadığı bildirimlerin neler olabileceğini çıkarsamamıza yarayacak somut bir veri oluşturmaktadır:

Struma'nın kaptanı gemiyi akıntıya kapılıp sürüklenmiş süsü vererek Türkiye'nin Batı Karadeniz sahillerinde karaya oturtacak ve böylece yolcular diplomatların ve casusların gözlerinden uzak bir Türk sahil köyü ya da kasabasında karaya çıkartılarak kurtulmuş olacaklardır. Tıpkı Struma'dan yaklaşık 20 gün önce 21.11.1941 günü Romanya'dan Filistin'e gitmek üzere yola çıkan 21 Yahudi kaçak göçmenin bindiği "Dor de Val" adlı yatın Karadeniz'de sürüklenerek Türk sahillerinde karaya oturtulması ([vii]) ve böylelikle Filistin vizeleri bulunmadığından karaya çıkartılmayacak olan bu 21 Yahudi'nin karaya çıkıp bir otele yerleştirilmelerinin de "teknenin karaya oturması" yoluyla sağlandığı gibi...

Sonuç olarak: Struma 23.02.1942 gecesi 22:00 sularında bırakıldığı Yön Burnu açıklarında durmamış; Nazi işgali altında bulunan Bulgaristan'a ya da Romanya'ya doğru değil, tersine Anadolu yönünde ilerlemiş; 10 saatte 14 mil yol alarak Şile'ye 6 mil yaklaşmıştır. Bu yol alışın motorla mı yoksa motorsuz sürüklenme yoluyla mı gerçekleştiğinin, konumuz açısından önemi yoktur. Şayet Sovyet Rus denizaltısı Struma'yı Şile'ye 6 mil kala torpilleyip batırmış olmasaydı; Struma'nın Nazi soykırımından kaçan yaklaşık 800 Yahudi yolcusu; **ilk kez Çetin Yetkin'in ortaya koyduğu bir olasılıkla** Şile dolayında karaya çıkartılarak kurtarılacaktı.

Türkiye'yi Struma Faciası'nın katili olarak gösteren yayınlara karşı; benim 'sav'ım, somut verilere dayalı 'hipotez'im budur.

Atatürk öldükten hemen 19-20 gün sonra Dünya Siyonist Örgütü Başkanı Chaim Weizmann'la gizli ilişkiler kurup yabancı bankalardan kredi bulmaya çabalayan Türkiye'nin, 1941-42'de

Struma Faciası'ndan sonra, Chaim Weizmann'ın Yahudi göçmenlere tanıdığı geçiş kolaylıklarından dolayı Türkiye'ye teşekkür mektubu göndermiş olması da, tezimi destekleyen veriler arasındadır.

Struma olayını yakından izlemekte olan Chaim Weizmann aracılığıyla kredi bulma olanağını yok edecek biçimde Struma yolcularını topluca ölüme terkeden bir eylemde bulunmuş olması düşünülemeyeceği gibi; Struma Faciası'ndan sonra, Chaim Weizmann'ın Türkiye'ye -Yahudi göçmenlere tanıdığı geçiş kolaylıklarından dolayı- teşekkür mektubu göndermiş olması da, tezimi destekleyen veriler arasındadır.

Struma Faciası'nda Türkiye'yi katillikle suçlayan yayınlar, "Türkiye'yi tarihiyle yüzleştirmeye çalışıyoruz" diyorlar.

Ben de diyorum ki: "Tarihle Yüzleşme" örtüsü altında iftira yağmuruna tutulan Türkler, "tarihsel iftiralar"la yüzleşip bunları somut "tarihsel kanıt"larla çürütme yetisinden yoksun değildir.•

cengizozakinci@butundunya.com.tr

Kaynaklar:

([i]) T.B.M.M. Zabıt Tutanağı, 20 Nisan 1942.

([ii]) Gökhan Karakaş, Milliyet. 21 Mart 2011.

([iii]) Gökhan Karakaş, Milliyet gazetesi, 21 Mart 2011.

([iv]) Pierre-Marie Poulain, Riccardo Barbanti, Sergey Motyzhev, Andrei Zatsepin; "Statistical description of the Black Sea near-surface circulation using drifters in 1999-2003" (Deep Sea Research Part I: Oceanographic Research Papers) http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0967063705002293

([v]) A.E Aksu, R.N Hiscott, D Yaşar, F.I Işler, S Marsh; "Seismic stratigraphy of Late Quaternary deposits from the southwestern Black Sea shelf: evidence for non-catastrophic variations in sea-level during the last. 10.000 yr" - http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0025322702003432

([vi]) David Stoliar'ın 03.05.1942 günü Filistin'de, Yafa'da, İngiliz yetkililerce alınan ifadesi.

([vii]) Douglas Frantz, Catherine Collins, "Death On The Black Sea", sf. 169, 170: "On November 21, 1941, twenty-one Jews from Bucharest had quietly boarded a train to Constanta. (…) In the harbor the Dor de Val, a pleasure yacht with a small auxiliary motor, waited for them. (…) Not long after leaving Constanta, the yacht encountered a storm. (…) "The motor failed" (…) Winds and currents pushed the ship for four days, until it finally capsized in a huge gust. (…) the refugees were taken to a quarantine site outside Istanbul. A few days later, they were moved to a hotel and given rooms."

Gerçeğin ömrü sonsuzdur.
F.Herczeg

Necati Tosuner, yazarlığının 50. yılında ***Susmak-nasıl da yoruyor insanı-*** ile unutulmak için geriye itilmiş, hatırlanınca insanın yüreğini çatlatacak gibi çarptıran olayları ve duyguları aktarıyor. Yazar, kasırga'nın Gözü'nde başlattığı, hayalindeki dinleyiciyle cevapsız, uzun kendi kendine bir konuşmayı yeni romanında sürdürüyor.

Her yapıtında içtenliği ve harikulade dil ustalığı ile öne cıkan Necati Tosuner defalarca pek çok ödüle layık görüldü

BÜTÜN KİTAPÇILARDA

O Gün

12 Eylül 2011 mesai çıkışı, evliliğimizin onuncu yılını kutlamamıza dokuz gün, hayatımızın kökten değişmesine beş dakika kala, İlkşen'le buluşma yerimiz, Kızılay'da dolmuş duraklarının karşısı.

Yazan: BERKER EMRE TOK

Marketlerin birinin önü. Ağır atmaya çalıştığım adımlarla Kumrular tarafından yaklaşırken, orada mı diye marketin önünü de kesiyordu gözlerim. Onu görme anı biraz olsun ertelendiği için oh çektiğimi ama bir yandan da bir an önce sarılmak istediğimi hatırlıyorum. Saniyelerin bizi sevdiklerimizden ayırmak için geri saydığını, böyle zamanlarda anlıyor insan.

Yarım saat kadar önce telefonla konuştuğumuzdan, önünde buluşacağımız markette alışverişte olduğunu biliyordum. Birazdan iki eli plastik poşetlerle esir alınmasına rağmen, yuvayı dişi kuş kurar gururu, sabah akşam dozunda bir özlem ve hızlı adımlarıyla bana gelip sarılacaktı.

Gün içi telefon görüşmelerimizde, ses tonumdan anlamaya çalıştığı kötü haberin gelmediğini düşündüğünden bu gününü de huzurlu bitirmişti. Benim her aradığımda bir şey mi var korkusuyla açıyor, ses tonumu mutlaka kontrol ediyordu. Bu yüzden gün içinde birbirimizi iki üç kez arar olmuştuk. Telefonda bile ruh halimi ele veren sesimi bu kez maskeleyebilmiş olduğumu birazdan öğrenecekti.

Marketin sokağa bakan çıkışına doğru düzenlenmiş kasalardan birinin arkasında göründü. Bir yandan sıraya girerken gözleri de dışarıda beni aramaya başlamıştı. Beni görünce gözleri ve gülümseyen dudakları öptü uzaktan. Ben rol yapmaya devam ediyordum hâlâ.

El salladım suratıma da sahte bir gülümseme yapıştırdım. Her zamanki pratikliğiyle market arabasını kasaya boşaltırken içeri girdim, bir kez daha göz göze geldikten sonra kasiyerden geçen malzemeleri poşetlemeye giriştim. Başta düşündüğüm buluşma sahnesi değişmişti.

Birlikte çıktık yan yana yürümek

o anın gelmesini birkaç saniye daha geciktirdi. Sonra, günlük olağan konuşmalar... Aslında on yılın sonunda sıradan lafların içine yerleştirdiğimiz anlamları daha iyi anlayabildiğimiz lisanımız iyice gelişti artık.

Durup ona baktığım anda, o da bana kilitlendi birden. Bir cevap bekledi gözleriyle. Sustum yine bakmaya devam ettim. Cevabı almıştı. "Berker yok" dedi. "Berker lütfen bunu yapma" dedi. Susmaya ve bakmaya devam ettim. "Yapma" ile durdurmaya çalıştığı an geldiğinde yeni hayatımız başlamış olacaktı. Çaresizce, kabullenmeyerek, anı geciktirmek istiyordu. Sihir bendeymiş gibi "yapma" dedi. Sanki ben kabul etmesem bu yeni hayat başlamayacaktı. Kötülerin gücünü yok sayıyordu ruhu. Onun için en kudretli sihir bendeydi.

Resim: Berker Emre Tok

Sonra neler dediğini tam olarak hatırlamıyorum. Birden gözlerinden seller inmeye başladı. Ben susuyordum, bakıyordum, hislerim gibi gözlerim de donmuştu.

Sonra birden ben de sele kapıldım. Sanki ölüm haberimi almıştı. Benden!.. Kabullenmeyen çaresiz acısıyla paramparça olmuştum bir anda. Hayatımda yaşadığım en büyük dehşet; İlkşen'in gözlerinin içinde, yüzünde, bütün vücudunda, kollarımın arasında patlıyordu. Acı çekmez ölüler, acılar kalanlara ama ben de kalanlardanım bu kez.

Kızılay'ın telaşlı akşam kalabalığından meraklı bakışlar, bize saniyelik kilitlenip aceleyle dönüp giderken, nöbeti birkaç saniyelik yeni meraklar teslim alıyordu.

Sımsıkı tuttum elini, kalabalığın içinden sıyrılmakla yangınımız sönecekmiş gibi yürümeye başladık. İşportalar arasından yeni bir hayata geç-

tiğimiz sanal bir tüneldeydik. Ucu Güven Park'a açıldı. Yeni hayatımızın ilk şahitleri o meşhur heykelle havuzdu ve de taşlarda oturan insanlar... Bir de kuşları hatırlıyorum, sanki bir de simitçi vardı... Biz de oturduk bir kenar taşına. Yeni hayata. Üç dakika öncekinden çok farklı bir hayata.

Kısaca anlattım, zaten kurguyu biliyordu. İdil'e nasıl anlatacağız, biz neyi nasıl yapacağızdı ilk soruları?

Ben de bilmiyordum cevapları. Halbuki hazır olduğumu sanıyordum üstelik iş yerinde ilk haber geldiğinden çıkana kadar geçen iki, iki buçuk saat içinde de çok soğukkanlı ve kuvvetliydim. Ama İlkşen'i görünce tüm gücüm eridi gitti. Bilmekle yaşamanın ayrı şeyler olduğu tüm şiddetiyle çarptı.

İdil, biricik kızımız henüz sekiz buçuk yaşındaydı. İkimiz de çalıştığımızdan yazın başından beri Çandarlı'da kayınpederimin evinde denizdeydi. Zaten bütün kış şehir dışında görevli olduğumdan, sadece hafta sonları görebilmiştim.

Bugün pazartesiydi, perşembe çıkacaktım sonu belli olmayan yolculuğa, sonu belli bir oyun için. Önce Beşiktaş'ta savcılığa gidecektim, savcı nöbetçi mahkemeye sevk edecekti. Ben de tutuklanıp askeri cezaevine konacaktım. Subay avının listeleri pazartesi günleri çıkıyordu genelde. İftira dişlileri arasında hayatlarımızın acımasızca parçalanma sırası bu hafta da bizdeydi. İlkşen'in iş çıkışı huzuru boşunaydı. Kötülerin kara eleğinden omurgalıların geçmesi imkânsızdı.

Uykusuz geceye yatsak da ağlayarak, yeni hayatın ilk gününe de doğacaktı güneş.

Sonra yürümeye başladık dolmuş durağına, dolmuşta dimdik oturmaya çalıştık. Sımsıkı tuttu ellerimi, hiç de bırakmayacağını anladım. Çok güçlü olduğumuzu anladım.

Eve gelene kadar, anne babalarımıza haber vermiştik. İdil'i Çandarlı'dan Ankara'ya getirme planı yapılmıştı. Eski avlarının eşlerinden edindiğimiz bilgilerle valizime koyacaklarımızın tartışmasına bile başlamıştık.

Uykusuz geceye yatsak da ağlayarak, yeni hayatın ilk gününe de doğacaktı güneş. •

NOT: Bu satırların sahibi 5 Ekim 2011 tarihinden bu yana tutuklu olarak İstanbul'da Maltepe Askeri Ceza ve Tutukevi'nde. 21 Eylül 2012 tarihinde Özel Yetkili mahkeme tarafından 16 yıl hapis cezasına çarptırıldı. Kocalık ve babalık haklarından ve her türlü kamu görevinden men edildi. 324 kişinin, 20 ile 13 yıl 4 ay arasında cezalara çarptırılıp, karar kesinleşmemesine karşın sanıklarının cezaevinde tutulduğu "Balyoz Davası", gerekçeli kararın açıklanmasından sonra Yargıtay'da değerlendirilecek.

Belgeselcinin Gözüyle
Çetin İmir

Türk Basını ve Gazetecilik Tarihi 2

Basın, milletin müşterek sesidir. Bir milleti aydınlatma ve irşatta, bir millete muhtaç olduğu fikrî gıdayı vermekte, hulâsa bir milletin hedefi saadet olan müşterek bir istikamette yürümesini teminde, basın başlı başına bir kuvvet, bir mektep, bir rehberdir. **Mustafa Kemal Atatürk**

Namık Kemal, Tasvir-i Efkâr'ın başyazılarını yazmaya başlar. Yazılarında ağırlıklı olarak yenilik ve özgürlük konularına değinen Kemal, aydın çevrelerde geniş yankı uyandırır. Bu dönemde yayımlanan Muhbir gazetesi, kamuoyuna bir başka genç yazarı, Ali Suavi'yi tanıtır. Yaşadıkları döneme göre oldukça ileri görüşleri savunan yazar ve gazeteciler,

giderek yurttaşlık haklarına dayalı yasalar düzeni kurulmasını önererek çözüm yolu olarak halkın oylarıyla seçilen bir parlamentonun toplumsal yaşamı yönetmesini isteyince kendilerine yönelik siyasi tepkiler artar.

Gazeteci ve yazarlar, 1865 yılında Yeni Osmanlılar Cemiyeti'nin kuruluşuna öncülük ederken Osmanlı Devleti'nin iç ve dış alanda yaşadığı siyasi ve ekonomik bunalımların da etkisiyle demokratik istekleri kısıtlama ve baskı altına alma yoluna gidilir.

Namık Kemal

Basına Uygulanan İlk Sansür

Yurt dışındaki basın faaliyetlerinin sonra ermesini izleyen yıllarda Türk basınında yine canlı bir dönem yaşanır. Özellikle Ahmet Mithat Efendi'nin Aleksan Sarrafyan'ın İbret gazetesini 1872'de devralması, ülke içinde etkin bir düşünce gazetesinin ortaya çıkmasını sağlar.

Namık Kemal'in başyazarlığını yaparak yeni görüşleri topluma yaymaya çalıştığı İbret gazetesi, çeşitli kapatılma cezalarının ardından Namık Kemal'in "Vatan Yahut Silistre" oyununun sahnelenmesinden sonra tümüyle kapatılır. Namık Kemal Magosa'ya, Ahmet Mithat ile Ebüzziya Tevfik de Rodos'a sürülürler.

Gazetelerin kapatılması ve gazetecilerin sürgün edilmesine neden olan Kararname-i Ali'nin basını susturmak için yeterli gelmemesi üzerine, 11 Mayıs 1876 tarihinde yeni bir kararname yayımlanarak basına sansür uygulaması hayata geçirilir. Sadrazam Mahmut Nedim Paşa tarafından yayımlanan Kararname-i Ali'de kısaca şöyle denilir:

"Osmanlı basınında çıkan yazılara hükümet gerekli dikkati göstermiş ve çoğu zaman gazeteleri süreli veya süresiz olarak kapatmışsa da basın inzibat altına alınamamıştır.

Bunun için gazetelerin baskıdan önce denetimine karar verilmiştir."

"Osmanlı basınında çıkan yazılara hükümet gerekli dikkati göstermiş ve çoğu zaman gazeteleri süreli veya süresiz olarak kapatmışsa da basın inzibat altına alınamamıştır."

Servet-i Fünun dergisi

Bu dönemde dergiler gazetelere göre daha çok önem kazanmıştır. En önemli dergi 1891 yılında yayımlanan Servet-i Fünun dergisidir. Dergi, Edebiyat-ı Cedide ile Fecr-i Ati akımını hazırlayanlara yuva olur. Derginin kadrosunda, Tevfik Fikret, Cenap Şehabettin Halit Ziya, Süleyman Nazif gibi ünlü yazarlar yer alır.

Meşrutiyet Dönemi Basını

24 Temmuz 1908'de 2. Meşrutiyet ilan edilerek 1876 Anayasası'na göre seçimlerin yapılacağı duyurulur. Aynı gün Sirkeci Garı'nın karşısındaki bir lokantanın bahçesinde toplanarak, sansür memurlarını o gece gazetelere sokmama ve sabaha kadar görev başında kalma kararı alan gazeteciler, "Osmanlı Matbuat Cemiyeti" derneğinin temellerini de bu toplantıda atarlar. Sansür memurları kapıdan çevrilir.

25 Temmuz 1908 sabahı gazeteler yıllardan sonra ilk kez sansürsüz çıkar. Sansürün kaldırıldığı 24 Temmuz günü Cumhuriyet'in ilanından sonra "Basın Bayramı" kabul edilir.

O günlerde İstanbul'da toplam dört gazete yayımlanmaktadır: İkdam, Sabah, Tercüman ve Saadet. 10 paraya satılan İkdam, 25 Temmuz günü 'karaborsa"ya düşer ve yarım liraya satılır. Türk basınında yeni bir dönem başlar. İlk iki ay içinde 200'ün üstünde gazete yayımlanır. Gazete tirajları 2.000'den 5.000'e yükselir. İkinci Meşrutiyet'in ilanından sonra ülkede siyasal gruplaşmalar başlar, bu durum basına da yansır. Basın aracılığıyla şiddetli mücadele veren gruplar ortaya çıkar. İttihat ve Terakki Cemiyeti, parti hâlinde örgütlenir. Tanîn ve Şura-yı Ümmet gazeteleri bu partinin yayın organı olur.

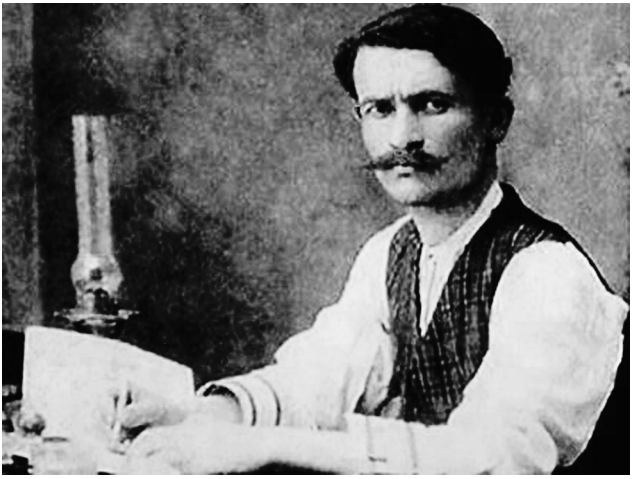
Abdülhamit döneminde sürgüne gönderilen aydınlar ve gazeteciler tarafından kurulan Fedâkâran-ı Millet adlı örgüt, yayın organı olan Hukûk-u Umûmiye ve Serbesti gazeteleriyle İttihat ve Terakki Partisi'ne şiddetli eleştiriler yöneltir. Yönetimde ademi merkeziyetçiliği ve ekonomide liberal ilkelere dayanan bir federasyon düşüncesini savunan Prens Sabahattin taraftarları Ahrar Partisi'ni kurarlar. Bu partinin yayın organı Osmanlı gazetesidir.

İttihad-ı Muhammedi Derneği ve yayın organı Volkan gazetesi ile Cemiyet-i İlmiye-i İslâmiye Derneği'nce yayımlanan Beyân-ül Hak gazetesi, İslami görüşleri savunur. Böylesine karışık ve zıt fikirlerin oluştuğu ortamda 13 Nisan 1909 günü "31 Mart Vak'ası" olarak anılan olay meydana gelir. Volkan gazetesinin yaptığı şeriat yanlısı yayınların etkisiyle gelişen olaylarda, bazı askeri birliklerin de

O günlerde İstanbul'da toplam dört gazete yayımlanmaktadır: İkdam, Sabah, Tercüman ve Saadet.

katılmasıyla Sultanahmet Meydanı'nda büyük gösteriler yapılır. Kontrol edilemeyen grup, Şurâ-yı Ümmet ve Tanîn gazetelerinin merkezlerini basarak yağmalar. Nâzırlar, subaylar sokaklarda öldürülür, olaylar kontrol edilemez boyutlara ulaşır.

Abdülhamit, sadrazamı değiştirerek yeni bir hükümet kurmak zorunda kalır. Mahmut Şevket Paşa kumandasında Selanik'ten gelen Hareket Ordusu tarafından ayaklanma bastırılır, ülkede sıkıyönetim ilan edilir. Olayın sorumluları yakalanır. Derviş Vahdeti ve suç ortakları idam edilir. 2. Abdülhamit, 28 Nisan 1909 tarihinde tahttan indirilerek Selanik'e sürgüne gönderilir. Yerine V. Mehmet Reşat, padişah ilan edilir.

Selanik doğumlu Hasan Tahsin

Kurtuluş Savaşı Dönemi Basını

Osmanlı Devleti, Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra 30 Ekim 1918'de Mondros Ateşkes Antlaşması'nı imzalayarak savaştan yenik çıktığını kabul eder. Bu antlaşmadan sonra Türkiye'de yeni bir döneme girilir.

Anadolu basınının düşmana karşı ilk direnişi İzmir'de Hukuk-u Beşer (İnsan Hakları) gazetesi başyazarı Hasan Tahsin'in (gerçek adı Osman Nevres) 1919 Mayıs'ında Kordon Boyu'nda karaya çıkan Yunan askerlerine attığı kurşunla başlar.

Tahsin, iki Yunan askerini öldürdükten sonra şehit düşer. Hasan Tahsin, düşmana ilk kurşunu atmadan önce Hukuk-u Beşer gazetesinde kaleme aldığı "Namus Uğrunda" başlıklı makalesinde, düşmana karşı direnişi savunur.

İtilaf devletlerinin İstanbul'u işgal etmesi ve Anadolu'yu parçalama girişimleri karşısında, Mustafa Kemal Atatürk'ün önderliğinde ulusal kurtuluş mücadelesi başlar. 1918-1923 yıllarını kapsayan bu dönemde, merkezi İstanbul'da olan Osmanlı hükümeti ile Ankara'yı merkez edinen Türkiye Büyük Millet Meclisi hükümeti vardır. Osmanlı hükümeti işgal kuvvetleriyle iş birliği yaparken Ankara hükümeti ise ülkenin bağımsızlığı için Kurtuluş Savaşı'nı yürütür.

Basın da bu duruma paralel olarak İstanbul basını ve Anadolu basını olarak iki merkezde gruplaşır. •

cetinimir@butundunya.com.tr

Gelecek ay: Milli Mücadele ve Basın

‘Basın özgürlüğü önündeki asıl engel patron baskısıdır’

Röportaj: SABRİYE AŞIR

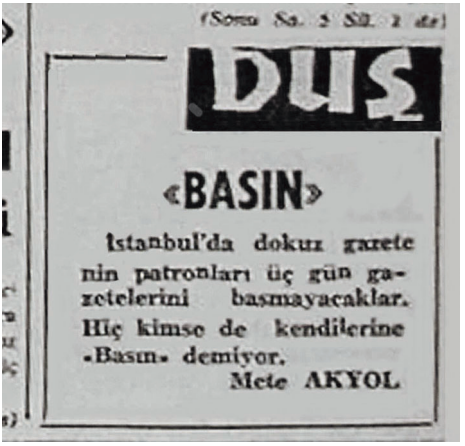
Usta Gazeteci Mete Akyol, “Yalnızca Türkiye’de değil, tüm dünyada basın özgürlüğünün önündeki en büyük engel, devletin yasalarından da önce, gazete sahiplerinin tutum ve davranışlarıdır. Siyasal kısıtlamalar, bu engellerin yanında pek büyük bir önem taşımıyor.” dedi.

Yıl 1961... Gazetecilerin çalışma haklarında önemli iyileştirmeler getiren 212 sayılı Yasa’nın yürürlüğe girmesi üzerine, 9 gazete sahibi, yasayı protesto etmek için 3 gün boyunca gazeteleri yayımlamama

kararı aldılar. İstanbul'daki gazeteci arkadaşlarımızın bir bölümü, patronların bu protestosuna, kendi protestolarıyla karşılık verdi. Birkaç yüz adet basılsa da, simgesel bir "protesto gazetesi" çıkardılar. Fakat patronlara asıl protesto, Ankara'dan geldi.

Adlarını birçok okurun bugün de anımsayacakları gazeteciler Altan Öymen, Oktay Ekşi, merhume Nilüfer Yalçın, merhum Mustafa Ekmekçi, merhum Örsan Öymen, merhum Semih Balcıoğlu, Yaşar Aysev, Mustafa Özkan, Erkan Özerman, Durul Gence, Mete Akyol'un çalıştıkları Ankara'daki Öncü gazetesi, kollarıyla birlikte sayfalarını da İstanbul'daki gazetelerin köşe yazarlarına açtı. İstanbul gazetelerinin önde gelen yazarlarının tümü köşe yazılarını Öncü'ye gönderdiler.

(Sonu Sa. 2 Sü. 1 de)

DUŞ

«BASIN»

İstanbul'da dokuz gazetenin patronları üç gün gazetelerini basmayacaklar. Hiç kimse de kendilerine «Basın» demiyor.

Mete AKYOL

Mete Akyol'un, 12 Ocak 1961 tarihli Öncü Gazetesi'ndeki yazısı

Basının devleri Oktay Akbal'ın "Akla Kara", Aziz Nesin'in "Az-Uz", Çetin Altan'ın "Taş", "Tuş" adlı fıkra sütunlarının yanına, Öncü'nün genç muhabiri Mete Akyol, "Duş" adı verdiği kendi küçük fıkra sütunu sokuşturuverdi. 12 Ocak 1961 tarihli Öncü gazetesinde yayımlanan "Basın" başlıklı, iki tümceli küçük fıkrası, onun, bir ömür boyu sürecek "gazetecilik maratonu"nun başlangıç adımını oluşturmuştu.

O gün Öncü gazetesinin birinci sayfasındaki görünümünü bugün Bütün Dünya'nın bu sayfasında gördüğünüz "Duş" sütunundaki o küçük fıkra şöyleydi:

'BASIN'

İstanbul'da dokuz gazetenin patronları üç gün gazetelerini basmayacaklar.

"Hiç kimse de kendilerine 'Basın' demiyor."

Basında ilk köşe yazısının yayımlandığı o günden tam 52 yıl sonra bugün, Mete Akyol'la "Gazeteciliğin o gününü bugününü" konuştuk.

● **Gazeteciliğe nasıl ve ne zaman başladınız?**

İlkokul üçüncü sınıfta okuduğum yıl, eli resim yapmaya yatkın bir sınıf arkadaşımla Ordu Gazi İlkokulu'nun ilk duvar gazetesini çıkardık. Cumartesi ve Pazar günleri ikimizden birinin evinde buluşur, gazetemizi hazırlardık. Gazetemizin adı "Okul Sesi" idi. Ben yazılarını yazardım, arkadaşım resimlerini çizer, çeşitli renk ve desenlerle haberlerin başlıklarını oluştururdu.

Her Pazartesi sabahı gazetemizi okulun giriş koridorunun duvarına asar-

dık; ilk gün baştan sona kadar okur, öteki günlerde ise gider, gelir, hayran hayran seyrederdik.

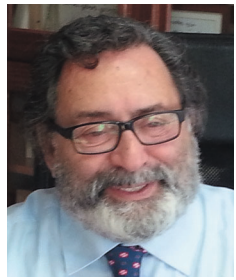
Ortaokulu okuduğum Talas Amerikan Ortaokulu'nda, "Talas" adlı bir haftalık gazete vardı. Bir A4 boyunda kağıda teksir aygıtıyla basılan "tek yapraklı, iki sayfalı" bir gazeteydi. Hazırlık sınıfında beni gazetenin hazırlandığı odaya bile yaklaştırmadılar ama, son iki yılımda gazeteyi dört arkadaşımla ben çıkarıyordum. Yaz tatilimde Amerikan dergilerinden ilginç haberler çeviriyordum ve bunlar, Ordu'nun köklü gazetesi "Gürses"te, "Çeviren: Mete Akyol" imzasıyla yayımlanıyordu. Lise öğrenimimi yaptığım Tarsus Amerikan Koleji'nde "tek yapraklı, iki sayfalı" bile bir gazete yoktu. Üç arkadaşımın yardımıyla dört yıl süreyle her hafta Pazartesi sabahları, hem de "dört yapraklı, sekiz sayfalı" bir okul gazetesi çıkardım. Sayfalarımız yine A4 boyutundaydı ama, adımızla, dünyanın önde gelen gazeteleri The New York Times, The London Times ya da The Los Angeles Times'la aynı kulvarda koşuyorduk. "The College Times" idi adımız.

O yıllarda, lise üçüncü sınıftayken, Hürriyet gazetesinin Tarsus muhabiri oldum. İki yıl hem öğrencilik, hem muhabirlik görevi yaptım. Lise son sınıfta olduğum yıl, 1955'te, Hürriyet' te ilk imzalı röportajım yayımlandı. Gününü bile söyleyebilirim. 22 Ocak. Ankara'da yaz tatillerimde Ulus gazetesinin çocuk sayfası için öyküler çeviriyordum, haftalık Pazar Postası gazetesine de başta Hemingway olmak üzere, Amerikalı yazarlarından öyküler çeviriyordum.

Ankara'da üniversite yıllarımın başında Dünya gazetesinde foto muhabirliği yaptım, üniversitenin son sınıfında, 1959 yılında, Milliyet'in Ankara Bürosu'nda çalışmaya başladım.

Bana sorduğunuz soruyu şimdi ben size sorayım: "Siz söyleyin: Ben ne zaman başlamışım gazeteciliğe?"

Gazetecilik, bilmeyene öğretmek açısından öğretmenliktir; vatandaş hakkını savunmak açısından savcılık; haklı olanın hakkını korumak açısından yargıçlıktır; bir derdini duyurmak isteyenin konuşan ağzı olmaktır, bir başka kişinin duyan kulağı, gören gözü olmaktır.

Mesleğinde 62 yılı geride bırakmış ve halen sürdüren bir usta gazeteci olarak, 'Gazetecilik nedir' sorusuna nasıl yanıt verirsiniz?

Gazetecilik, bilmeyene öğretmek açısından öğretmenliktir; vatandaş hakkını savunmak açısından savcılıktır; haklı

Mete Akyol ile röportaj Ereğli Bülteni haber sitesinde yayımlandı

olanın hakkını korumak açısından yargıçlıktır; bir derdini duyurmak isteyenin konuşan ağzı olmaktır, bir başka kişinin duyan kulağı, gören gözü olmaktır.

GAZETECİLİKTE TEK ALTIN İLKE...

Hiç 'Bu iş acaba bana göre mi' diye sorguladığınız, vazgeçmeyi düşündüğünüz anlar oldu mu?

Tam tersi... Mesleğimi yaparken her zaman, "Tam da bana göre iş" demişimdir hep.

Meslek yaşamınızda sanıyorum pek çok unutamadığınız anı biriktirdiniz. Bunların ilk sırasında hangisi geliyor?

On gazeteci arkadaşımla birlikte Kıbrıs'ta, savaş sırasında tutsak alınma anımızı yıllarca unutmadım. Bir de, Celal Bayar'ı evinde beklediği akşam İsmet İnönü'nün sarılıp, beni göğsüne bastırması olayını hiç unutmadım, unutmak da istemedim.

Gazetecilikte başarı için altın ilkeler nelerdir?

Gazetecilikte tek altın ilke vardır: Kendini kullandırmamak. Bu ilkeyi koruyan bir gazeteci, yalnızca mesleksel onuruna değil, kişisel onuruna da toz kondurmaz.

Gazetecinin en büyük ödülü nedir?

Bir gazeteciye verilebilecek en büyük ödül, yeni bir görevdir.

GAZETECİLİKTE HEM GELİŞME HEM YOZLAŞMA OLDU

Gazeteciliğin zaman içerisinde değişime uğradığını düşünüyor musunuz?

Üniversite eğitiminizden sonraki ilk yıllarınızdaki gazetecilik yaşamıyla, bugünkü arasında nasıl farklar görüyorsunuz?

Değişime uğramak, hemen her alanda olduğu gibi, gazetecilikte de iki yönlü oldu. Değişim hem yozlaşma, hem gelişme açılarından oldu. Gelişme de iki ayrı alanda gösterdi kendini. Beyinsel gelişme de oldu, teknik açıdan gelişme de oldu. Bugün artık, tek kişinin, tek parmakla, tek düğmeye basmasıyla yarım saatte yüzbin adet gazette basabilecek baskı makinelerine de sahibiz…

Aynı zamanda, "bir baltaya sap olamadığı için" çaresizlikten gazetecilik yapmak zorunda kalan bir zamanların kimi gazetecilerinin yerine basında

bugün, üniversite mezunu, yabancı dil bilen, dünya olaylarını o olayların olduğu ülkelerin yazarlarının kaleminden izleyebilen ve hatta buzdağının su altındaki bölümünü görebilecek denli "röntgen gözlüklü" gazetecilere de sahibiz. Hemen her meslekte ya da alanda olduğu gibi, gazetecilikte de değişimin öteki yönü yozlaşmadır. Yozlaşma ise, her alanda ve her meslekte olduğu gibi, tek yönlüdür. Ve üstelik, bulaşıcıdır. Bir alandan ötekine bulaşır. Gazetecilikteki yozlaşmanın, öteki alanlardaki yozlaşmadan ne ileri giden, ne geri kalan yanı vardır.

Gazetecilikte tek altın ilke vardır: Kendini kullandırmamak. Bu ilkeyi koruyan bir gazeteci, yalnızca mesleksel onuruna değil, kişisel onuruna da toz kondurmaz.

Size 'Artık bu işin artık tadı kaçtı' dedirten bir olay oldu mu?

Şu sözü, gazete yazarlığına edebiyatın lezzetini katan değerli meslek büyüğümüz Çetin Altan söylemişti: "İki tür gazeteci vardır: Kafa tutanlar ve palto tutanlar." Ben buna bir ekleme yaptım: "…Ve patronun çantasını iki eliyle taşıyanlar."

İki eliyle kundak taşıyan çok kişi gördüm, patron çantası taşıyan çok gazeteci gördüm; günlerden birgün de, iki eliyle patron çantası taşıyan bir gazeteci gördüm. İşte ilk kez o gün "Bu işin tadı iyice kaçmaya başlamış" dedim. O günden sonra böyle bir olaya tanık olmadım; fakat "Bu işin tadı iyice kaçmaya başladı" sözünü çok kez yinelediğim, çok "tatsız tutsuz olaylara" tanık oldum.

BUGÜN GAZETECİ OLMAK ZOR İŞ

AB İlerleme Raporu'nda yer aldığı gibi, Türkiye'de basın özgürlüğü uygulamada kısıtlanıyor mu?

Yalnızca Türkiye'de değil, tüm dünyada basın özgürlüğünün önündeki en büyük engel, devletin yasalarından da önce, gazete sahiplerinin tutum ve davranışlarıdır. Bu tutum ve davranışların sertliği, gazete sahiplerinin sahip oldukları öteki işlerindeki kârlarının yüksekliğiyle düz orantılıdır. Siyasal kısıtlamalar, bu engellerin yanında pek büyük bir önem taşımıyor. Bu nedenle basının "istenilen hizaya getirilmesi için" yasalar çıkarıp, dünyanın gözünde "basın düşmanı hükümet" olarak görülmektense, hizaya getirilme işleminin patronları ikna ederek yapılması siyasal açıdan daha "akıllıca" bir davranış olarak kabul edilir, birçok siyasetçi tarafından.

Misyon gazeteciliği nedir ve yeni bir şey midir? Ve misyon gazeteciliği, gazetecilik etiğiyle bağdaşır mı?

Misyon sözcüğünün anlamı "yerine getirilmesi gereken görev" olduğuna göre, gazetecilik elbette bir "misyon" mesleğidir. Burada önemli olan, "misyon"un niteliğidir. Her vatandaşına eşit eğitim hakkı verebilmek, sağlık hizmeti sağlayabilmek, ulusal gelirin hakça paylaşımını sağlayabilmek misyonlarının yeterince yerine getirilemediği ülkelerde "misyon gazeteciliği", ulusal ve insansal bir görev niteliği kazanır. Ki "misyon"un böylesi, gazetecilik etiğinin de ötesinde, duyarlı insan olabilme, sorumlu yurttaş olabilme etiğidir.

Bu çalışmalarıyla Sayın Haberal, kimi meslektaşlarına da, "otorite" altında seslerini yitiren kimi aydınlara da, "günü geldiğinde örnek alabilecekleri" bir örnek aydın varlığı oluşturmuştur.

Bugünün Türkiye'sinde gazetecilik yapmak zor mu?

"Bugünün ahval ve şeraiti" içinde gazetecilik yapmak, elbette zor bir iştir ama... İçinde bulunduğu bu ahval ve şeraite karşın görevini sonuna değin yapabilmek, sorumluluk duygusu taşıyan her gazetecinin "birinci vazifesidir".

HABERAL, ÖRNEK BİR AYDIN

Bugün halen basın sözcülüğü görevini yürüttüğünüz, Zonguldak'ın tutsak milletvekili Prof. Dr. Mehmet Haberal'ı da aslında, bilimadamı, eğitimci, siyasetçi, akademisyen ve cerrah kimliğinin yanı sıra, bir yönüyle de Başkent Üniversitesi'yle birlikte Bütün Dünya ve Kanal B'nin kurulmasındaki öncülüğüyle bir basın mensubu olarak da kabul edemez miyiz? Diğer yandan da, içerisinde bulunduğu koşulların zorunlu kılması nedeniyle hazırladığı 3 kitabıyla, bir yazar kimliği de kazanmış olmuyor mu?

Sayın Haberal'ın bu ülkeye ve bu ülke insanına olduğu denli, tüm dünyaya ve tüm insanlığa yaptığı hizmetler, gazetecileri de kendisine hayran bırakacak üstün değerdedir. Gazeteciler keşke, onun hizmetlerinin yarısının da yarısını bile yapabilselerdi, övünebilecekleri daha anlamlı başarıların sahipleri olabilirlerdi.

Cezaevindeki haksızlıkları ve yanlışlıkları özellikle Türk kamuoyunun gözleri önüne serdiği kitaplarıyla Sayın Haberal, bu çalışmalarıyla bir "yazar" kimliğinden önce, yaşamı boyunca cesaretle yerine getirdiği "görevini yerine getirmekten korkmayan sorumlu bir aydın" kimliğini, içinde bulundurulduğu çok çok zor koşullar altında bile gözlerini kırpmaksızın bir cesaretle yerine getirebildiğini bir kez daha kanıtlamıştır.

Bu çalışmalarıyla Sayın Haberal, "otorite" karşısında Hipokrat yemininin namusunu unutan kimi meslektaşlarına da, "otorite" altında seslerini yitiren kimi aydınlara da, "günü geldiğinde örnek alabilecekleri" bir örnek aydın varlığı oluşturmuştur.

● Çağdaş Gazeteciler Derneği de, geçtiğimiz yıl Sayın Haberal'a onur ödülü vermişti. Sayın Haberal, bu ödülü öğrendiğinde neler hissettiğini sizinle paylaştı mı?

Bir küçük hareket bile, zaman olur, sözcüklerden daha yüksek sesle anlatır kişinin duygularını.

Sözünü ettiğiniz onur ödülünün haberini duyunca, kendisinin ne denli onur duyduğunu anlatmaya yüzündeki ifade yeterli olmuştu. "Dört duvar arasında dört yıl", hiç de bir kalemde geçilecek sıradan bir olay değildir.

Böyle bir ortamda dışardakiler tarafından anımsanıyor olması, o dört duvar arasında dört yıl geçiren kişiye "unutulmadığının" kanıtı bir belge değerindedir de.

NE BALBAY, NE ÖZKAN, NE DE ÖZLÜ... I-IH... HİÇBİRİ "ISLAH OLMAMIŞ!"

● Silivri'de izlediğiniz davalarda, meslektaşlarınız da yargılanıyor. Orada mesleki açıdan nelere tanık oldunuz?

Cezaevleri, "ıslah edilmeleri gerekli" kişilerin "ıslah" edilip, çıktıklarında "ıslah" edilmiş kişiler olarak topluma kazandırılmaya çalışıldıkları eğitim kurumlarıdır, bir bakıma.

Duruşmalarda bir Mustafa Balbay'a bakıyorum, bir Tuncay Özkan'a bakıyorum, bir Hikmet Çiçek'e, bir Turan Özlü'ye bakıyorum, bir "adı küçük kendi büyük" Prof. Yalçın Küçük'e bakıyorum ve...

I-ıh... Hiç umut yok. Hiçbiri "ıslah olmamış." Hatta, daha da "yaramazlık" yapar duruma gelmişler.

Boşuna geçmiş içerdeki koskoca dört yılları...

● Bugün 10 Ocak Çalışan Gazeteciler Günü... Son olarak, soru olmadan söylemek istediklerinizi rica ediyorum...

10 Ocak 1961 tarihi, yalnızca Çalışan Gazeteciler'in değil, onların eşlerinin, çocuklarının, özetle bakmakla yükümlü oldukları tüm kişilerin de bir bayram günü idi. Çünkü 10 Ocak, tümümüzün yaşamlarımızı yasal bir güvene dayayabileceğimiz ve yasal bir güvence altına alabileceğimiz 212 sayılı yasanın kabul edildiği gündü.

İstanbul'da yayımlanan Türkiye'nin 9 büyük gazetesinin sahipleri, bu yasaya karşı olduklarını belirtmek için o gün, gazetelerini üç gün süreyle yayımlamama kararı aldılar ve inanır mısınız, bu kararlarını uyguladılar da...

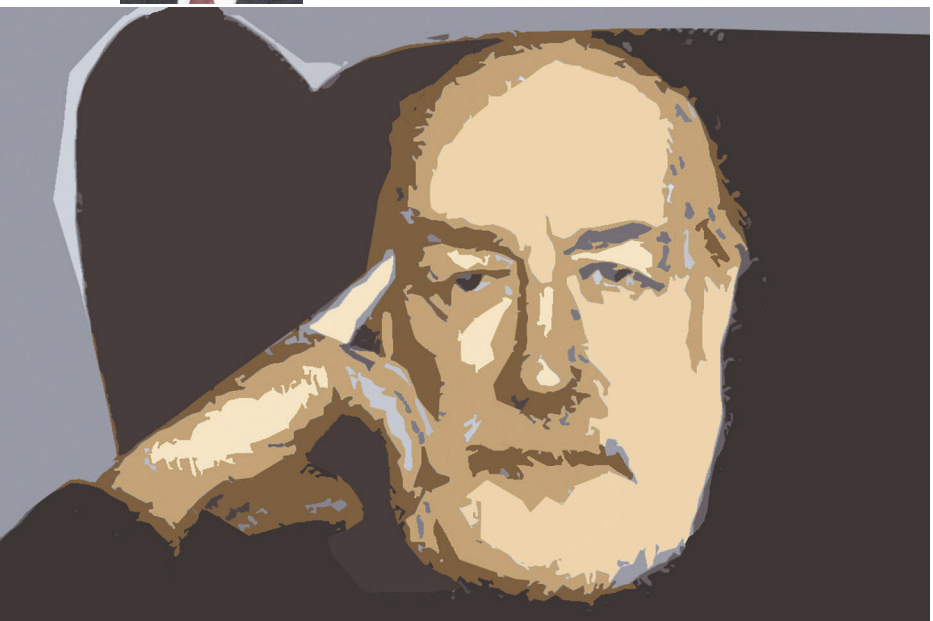
İşte o gün yokoldu 10 Ocak Gazeteciler Bayramı'nın adı da, tadı da...

Daha sonraki yıllarda yasa bir sağından kırpıldı, bir solundan kırpıldı ve...

10 Ocak bayramlığını tümüyle yitirdi, "Gazeteciler Günü" kimliğiyle tek başına kalıverdi, elinden bayramlığı alınmış bir öksüz çocuk kimsesizliğiyle...•

Konur Ertop

SALAH BEY TARİHİ'NDE KÜLTÜR, SANAT GÖRÜNTÜLERİ...

Ozan, denemeci Salah Birsel bir dizi kitabında sanat dünyamızda yaşananları, kültür tarihimizin ilginç olaylarını, bütün bunlara sahne olmuş çevreleri anlattı. Bu yapıtlarını "Salah Bey Tarihi" adı altında topladı.

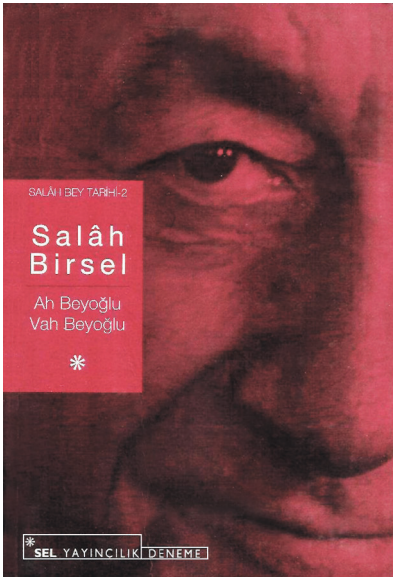
Beş kitapta tamamlanan bu diziyle ilgili olarak şu açıkamayı yapmıştır: "Edebiyatçıların toplaştıkları yerleri yazmak isterken Kahveler Kitabı ile Ah Beyoğlu vah Beyoğlu ortaya çıktı. Ah Beyoğlu...'nun son bölümü, Boğaziçi'nden bahseder; Ruşen Eşref okulu asıp, yaya taa Beykoz'da oturan Abdülhak Hâmit'i görmeye gider, onu anlatmakla başlamıştım Boğaziçi'ne, üç kitapta bitirdim;

Boğaziçi Şıngır Mıngır, Sergüzeşt-i Nono Bey ve Elmas Boğaziçi, İstanbul-Paris...

Dizide, gidip geldikleri kahveler, içkievleri, yaşadıkları semtler anlatılırken yazarların birbirleriyle ilişkileri, kişilik özellikleri, yaşamları, yapıtları renkli çizgilerle canlandırılmıştır. Yazarın, Tanzimat dönemine kadar uzanan tarih olaylarıyla, geçmiş dönem insanlarıyla ilgili birbirinden ilginç ayrıntılar için yüzlerce kaynaktan yararlandığı görülür. Kitap sonlarında gösterilen "Kaynakça" bölümleri, toplam 25 sayfayı bulmaktadır.

Yazar nasıl çalıştığını açıklarken, *"Biz gördüklerimizi ve duyduklarımızı yazıyoruz. Kendi düş dünyamızdan bir şeyler katmıyoruz. Yalnız Türkçenin haddeden geçirilmişini veriyoruz. Üstüne de yergi ve saraka tozları serpiştiriyoruz,"* demektedir.

Şiirlerinde olduğu gibi, ozanın denemelerinde, "tarih"inde de anlatımı alaysamalıdır. Kendine özgü, eğlendirici bir dil kurmuştur. "Ben sözcüklerin ardından koşan bir yazarım. Bir sözcük hokkabazıyım." diyen yazar, kendine özgü bir sözlük geliştirmiştir. Çalışma yöntemini, "Biz yeryüzünde olup biten fırdaları alt alta dizmekten başka bir şey yapmıyoruz. Ama onları süllüm-sako'lu, bidi-bidi bako'lu elekten geçirdikten ve sirke sarımsak ve ince çekilmiş cevize yatırdıktan sonra fıştıklıyoruz. Bir de yeni bir çeşni,

Bu kitaba bir edebiyat tarihi gözüyle bakılsa da yeridir. **Çünkü bu kitapta yazarların sanat anlayışlarından, edebiyat dergilerinden, şiir akımlarından da açılmıştır.**

yeni bir ağız katıyoruz ki bu, on yüz bin yıl geçse kimsede kolay kolay görünemez," diye açıklar...

Dizinin ilk adımlarından Ah Beyoğlu Vah Beyoğlu'ndan söz ederken, *"Bu kitap Beyoğlu'nu anlatır. Adım başında pık pık gülmeler, kuğurmalar, gürlemeler, vakvaklamalar, koşturmalar, ahlamalar, kalgımalar, ifildemeler, cakcaklanmalar. Ama en çok da edebiyat kahveleri başı çeker. Yeri üst köşe olan ozanlar, ressamlar, gazeteciler, tiyatrocular, kısacası güzel yazanlar, güzel konuşanlar çok varır, çok gelir.*

Bu kitaba bir edebiyat tarihi gözü ile bakılsa da yeridir. Çünkü bu kitapta yazarların sanat anlayışlarından, edebiyat dergilerinden, şiir akımlarından da açılmıştır. Demek isteriz ki bu kitap bir edebiyat kuşağının tarihidir," diyordu.

Nisuaz Pastanesi'nde toplanan yazarlardan tarihçi Emin Ali Çavlı, "kimsenin on sayfa tarih bilmediğini" öne sürermiş. "Salah Bey Tarihi" yazarı, bu sözü değerlendiriyor:

"O günlerde bu söz pek aykırı gelir Birsel'e. İri kıyım yapısıyla çevresindekilere korku salan bu ihtiyarı bir düşünce züppesi sayar. Sonraları Birsel anlayacaktır ki, Çavlı'nın dediklerinde büyük bir gerçek vardır. İnsanların başına gelenler değil on sayfa, bir sayfa bile tarih bilmemekten doğmaktadır."

Kendisini şaka yollu, "Efdal-ül müellifin (yazarların en üstünü) Salah Efendi" diye adlandıran yazar, nasıl bir yapıt kaleme aldığını son kitabın

bitiminde yine şaka yollu anlatacaktır:

"Böyle bir tarih bir daha yazılamaz. Ey İzmirli Salah Bey onu sen de bir daha tartak martak getiremezsin. Çünkü o yaşadıklarını, bir daha yaşayamaz, bir daha bilemezsin. (...) Kısacası, ayrı bir dil, ayrı bir rüzgâr estirdik. Bu kitap dünyanın bir ibret evi olduğunu belirlemek için yazıldı. Aklıyla düşünüp okuyacaklara yüz bin selam."

Salah Birsel'den "kahve kuşu" dediği eski-yeni meslekdaşlarının kahve köşelerinde yüz yılı dolduran serüvenlerini öğreniriz.

"Bunlar yataklarını alıp kahveye taşınmamıştır ama her gün kahvede üç, beş saatlerini geçirmeden edememişlerdir. Bu kahveler üzerine yaptığı incelemeyle batağın batağına saplanan bizim zavallı Salah Birsel'i sorarsanız -ki artık sorulmalıdır-o da, laf değil, 22 yılını -1940 ile 1962 arası- bağışlamıştır bu kahvelere," der!

Kaynaklardan titizlikle derlediği bilgilerden sonra kendi yaşamından sayfalar açar:

1940'larda genç-yaşlı, tutucu-ilerici edebiyatçıları birarada ağırlayan Küllük kahvesi, "Beyazıt Camii'nin Aksaray'a bakan kapısı altında kuytu, koltukaltı bir yer"dir. Yahya Kemal, Faruk Nafiz Çamlıbel, Ahmet Hamdi Tanpınar, Abdülbaki Gölpınarlı, Reşat Nuri Güntekin, Ahmet Kutsi Tecer, Suut Kemal Yetkin, Ataç, Abidin Dino, Arif Dino, Asaf Halet Çelebi, Arif Kaptan, Bedri Rahmi Eyuboğlu, Sabahattin Kudret Aksal, Celal Sılay, Sait Faik orada görünürler...

İkbal Kıraathanesi, Nuruosmaniye Caddesi'nin bitiminde sol köşede, caminin karşısındadır. Mütarekede Dergâh Dergisi yazarlarının (Yahya Kemal, Mustafa Nihat Özön, Mustafa Şekip Tunç, Ahmet Hamdi Tanpınar Hasan Âli Yücel, Ataç vb.) uğrak yeri olmuştur. 1951'de Adana'dan İstanbul'a göç etmesinden sonra Orhan Kemal'in arkadaşlarıyla birlikte en çok gelip gittiği yerlerden biridir. Ankara Caddesi ile Ebussuut Caddesi'nin kesiştiği köşedeki Meserret, Servetifünunculara kucak açmıştır. Necip Fazıl, Reşat Nuri, Osman Cemal Kaygılı, Nizamettin Nazif, Sait Faik, S. K. Aksal orada görünürler.

Tepebaşı'nda Kanuni esasi Kıraathanesi, yine orada Şehir Tiyatro-

Markiz Pastanesi

Dizinin sonraki kitapları, artık geniş biçimde Boğaziçi semtlerinde, buradaki yalılarda yaşananları göz önüne serecektir.

sunun tam karşısında Pelit Kahvesi, Asmalımescit'te Elit Kahvesi, İstiklal Caddesi'yle Kumbaracı Yokuşu'nun birleştiği köşede Lebon Pastanesi, onun karşısında Markiz Pastanesi, İstiklal Caddesinde büyük bir binanın (şimdilerde Akbank Genel Müdürlüğü) alt katını baştan başa kaplayan Nisuaz Salah Birsel'in anlattığı yerlerin yalnızca birkaçıdır.

1950'lerin sonunda "sosyal realizm"i savunan Atilla İlhan'ın yerleştiği Baylan Pastanesinde Ahmet Oktay, Yılmaz Gruda, Güner Sümer, Asaf Çiğiltepe gibi gençler, onun çevresindedir. Demir Özlü, "Bunaltı edebiyatı" nın bir temsilcisidir. Solcularla tutucuların kapıştığı Dram Tiyatrosu olayının tezgâhlandığı yer burasıdır!

Tepebaşı Bahçesi, Taksim bahçesi, Cennet Bahçesi de edebiyatçılara ev sahipliği yapmış yerlerdendir.

Dizinin sonraki kitapları, artık geniş biçimde Boğaziçi semtlerinde, buradaki yalılarda yaşananları göz önüne serecektir. Elbette alçakgönüllü, yoksul yazarlar bu gösterişli çevreye pek de yaklaşmamıştır.

Boğaziçi Şıngır Mıngır kitabına yazar şu sözlerle başlamıştır:

"Bu kitap Boğaziçi'nin insan haritasını verir. Ona Boğaziçi'nin Gizli Tarihi desek de olur."

Elbette "vükela (vekiller, devlet adamları) tarlası" diye tanımladığı Boğaziçi'nin gösterişli yalıları, donanımlı bahçeleri, mehtap eğlenceleri alçakgönüllü, yoksul edebiyatçıların dünyasına yakın değildir:

"Gerçekte Boğaz, edebiyatçılara kollarını pek açmaz. Havafişeklerini, çanakmehtaplarını, püskürmelerini, çarkıfeleklerini onlardan boyuna kaçırır. Boğaz padişahların, ya da padişah bendelerinin tarlasıdır."

Edebiyatçıların Boğaziçi'ne bir ucundan yaklaşan yaşamı pek sınırlıdır: *"Yazarlar Boğaz'da lenger olmuşlarsa, kira evlerinde olmuşlardır. Bu köşklerin ya da yalıların çoğu da eskimiş, eprimiş şeylerdir. (...) Onlar sağa, sola pata çakmadıkları, hep doğru bildiklerinin doğrultusunda yürüdükleri için, birçok büyükten büyük Şehzade kapılar, kendilerine kilitli kalmıştır"*

Birsel'in anlattıkları tarih araştırmacılarının kitaplarındakilerden oldukça ayrıdır. Ozan-denemeci bu ölçülü biçili kaynaklardan çekip çıkardığı bilgiyi, günümüz okuruna, şaka gibi sunmuştur. Diliyle, anlatımıyla kurallara yançizmekten hoşlanmış; kişileri, olayları ince bir alaycılıkla kitaplarına taşımıştır.

"Biz bu kitapta Boğaz'ın şıngırını anlatıyoruz. Ne ki, zaman zaman, ara-

ya padişahların, vükelanın ve tüm paşaların tıngırını da sıkıştırdığımıza göre, Ahmet Esat Paşanın sadrazamlıktan nasıl alındığını da sergileyelim ki, çok gülünsün, çok ağlansın..."

Salah Birsel kahvelere girip çıkan, Boğaz semtlerinden gelip geçen edebiyatçıları konu edinirken onların yapıtlarından kişilik çizgilerini ortaya serer: *"Gerçekte Orhan Veli gözbağcı olmasa bile adını üne kavuşturmak için geceyi gündüze katarak planlar düzer. Bu planlar kimi zaman Kadıköy Halkevinde yaptığı konuşma sırasında masanın üsüne boylu boyunca uzanmak, kimi zaman da Ahmet Hamdi ile Sarıyer'de kayık safasına çıkmışken kayığı devirip denize düşmek biçiminde sonuç verir. Hele Orhan Veli, bu ikinci haber türünden olanların gerçekle ilgisi olmadığına aldırmaz, sadece bu haberin gazete sütunlarında yer almasına dikkat eder."*

İlhan Berk, Edip Cansever, Salah Birsel

Böylece Sait Faik, İlhan Berk, Cahit Irgat, Orhon Murat Arıburnu, Salim Şengil, Nezihe Meriç, Leyla Erbil, Sevim Burak, Özdemir Asaf, Cemil Meriç, Oktay Akbal, Fazıl Hüsnü Dağlarca, Sait Faik, Behçet Necatigil, Sabahattin Kudret Aksal, Rüştü Onur gibi yazarların kişilik düğümleri çözülür, yapıtları aydınlanmış olur.

Çevresindeki yazarlardan söz edirken öne çıkan, çoğunlukla Salah Birsel'dir! Cahit Sıtkı'nın Ziya Osman'a yazdığı bir mektubun Salah Birsel ile ilgili satırları sözkonusu olunca *"Gerçi o mektup Salah Birsel'i memnun edecek nitelikte sayılmaz ama, biz de burada Salah Birsel'in şakşakçılığını yapacak değiliz."* dese de hep bir adım önde görünen, biraz daha haklı çıkan Birsel'in kendisidir.

"Salah Bey Tarihi"ni eleştirel düşünce beslemiştir. Yazar meslekdaşlarına eleştiriyle yaklaşırken gülümsemeyi, gülümsetmeyi elden bırakmaz. Zaman zaman dalgınlığa düşmemiş değildir. Ancak bunları önemsemez. "Yaşasın anakronizm" *(yanlış zamanlama)* der! "Salah Bey Tarihi"nde yazarın anlatımı, anlattıklarının önüne geçmiştir.

Kültürsanat dünyamıza ilişkin bu beş büyük cilt, farklı kuşaklar, farklı kültür birikimi olanlar için öğretici, eğlendirici bir kaynaktır. •

konurertop@butundunya.com.tr

Metin Gören

Küçük Kaymaklı'nın Şehit Futbolcusu

Ne zaman, Yavru Vatan Kıbrıs'tan söz edilse, gözlerime istem dışı yaşlar dolar, aslan gibi bir delikanlının silüeti belirlenir karşımda. Doğu Akdeniz'in orta yerinde, yüreği vatan sevgisiyle dolu bir sporcuyu anımsarım.

Yarım asıra dayanan bir zaman sürecinin Adana'yı Lefkoşa'ya bağlayan son noktasında, kısa sürede dost olduğum, Küçük Kaymaklı takımının efsane oyuncusu Hüseyin Ruso'nun bir Rum kurşunuyla şehit edilmesinin hüznü çöker içime. Yüreğim dağlanır, kahrolurum. Beynimde oluşan anıların eşliğinde, yıllar sonra bir kez daha yavru vatana giderim.

Kıbrıs, Adana Demirspor için dostluğun ve kardeşliğin sürekli öne çıktığı, soydaşlarımızla birlikte olmanın gururunu yaşatan önemli bir yerdi. Ada'da yaşayanların bir çoğunun Demirspor taraftarı olduğu bilinirdi.

Onlar, Füze Selami'nin gollerini seyretmek için can atarlardı. 1963 yılına dek ve yılda bir kaç kez oynanan özel karşılaşmalar, maç öncesi ve sonrasında duygu yüklü görüntüler yansıtırdı.

Maçlarımızı, Yeşil Hat'tın ikiye böldüğü ünlü Taksim Stadı'nda oynar, toprak zeminde, toz bulutları arasında kendimizden geçerdik. O günlerde stadın isminin bir anlam taşıdığını doğrusu düşünememiştik. Taksim; soydaşlarımızın, Rum baskısından kurtulabilmenin tek yol olduğunu adeta simgeliyordu; bunu sonra öğrendik.

İçimiz öfke dolardı, anlatılanlardan. Çaresizliği yaşayanlar, çaresizliği yaşatırlardı, susardık. Sabır, içimizde oluşan ancak sönmüş volkanik bir yanardağ gibiydi.

Kıbrıs Türklerinin ünlü kahramanlarını da tanımıştım. Özgürlük için bayrak açanları.

Hüseyin Ruso ve takım arkadaşları

Kendine özgü maç anlatımıyla belleğime kazıdığım Ahmet Sami'yi. Soydaşlarımızın liderlerini Fazıl Küçük, Rauf Denktaş, Türk Mukavemet Teşkilatı' nın (TMT) kahramanlarını. Bayrak Radyosu'nun yayınlarını gerçekleştiren yurtseverlerini, mücahitleri, isimsiz kahramanları. Ve de Hüseyin Ruso'yu.

Hüseyin Ruso'nun anısını yaşatan stadyum

Beni motosikletine bindirip doğup büyüdüğü, işçi sınıfının yerleşkesi Lefkoşa'nın Küçük Kaymaklı Köyü'ne götürüşünü anımsarım.Yeşil Siyahlı takımın sembol oyuncusunun, bende iz bırakan; *"İngiliz takımları peşimde. Stoke City'nin kulüp yetkilisi günlerden beni arıyor. Everton ile Leeds United takımlarıda ısrarla gel diyorlar. Ancak, gidemem. Vatanımı, bu katillere bırakamam. Ben, bu savunmasız insanları bırakıp gidersem, hain olurum"* sözlerini de.

Bir şampiyonluk kutlaması. Kulüp yöneticisi Menteş Aziz (oturan) Kaleci Şefko (ayakta solda), Hüseyin Ruso (ortada) ve Özer Komando.

Ve 1963 yılının son ayında aramıza indirilen siyah perde. Yavru Vatan'da nelerin olduğunun bilinmemesi, EOKA örgütünün toplu katliamlara başladığı yolundaki haberlerin ülkede yarattığı infial. Kıbrıs'a son kez gidişimiz, 1963'ün Nisan ayı idi. Ada sanki patlamaya hazır bir bomba gibiydi. Nikos Sampson adında bir Rum çeteci, papaz Makarios'a karşıymış, öyle dediler. Sevgili Hüseyin Ruso ile ancak bir iki kez görüşebildim. Daha önce karşılıklı oynadığım bir çok oyuncunun yerini, bu kez başka oyuncular almıştı, sordum sakat olduklarını söylediler.

Oysa ki; başta sevgili Hüseyin Ruso olmak üzre, bize karşı oynamayan futbolcuların Türk Mukavemet Teşkilatı'nda önemli görevleri varmış. Hüseyin Ruso da TMT' nin grup komutanı olarak Küçük Kaymaklı Köyü'nün sorumluluğunu üstlenmiş. Tüm bunları, Ruso'nun bende derin izler bırakan acı ölüm haberini aldığımda öğrenebildim. 1963 yılının Aralık ayında başlayan çatışmalarda, başlarında Sampson olan Rum çeteleri, Küçük Kaymaklı takımının herşeyi, beden eğitimi öğretmeni, çiçeği burnunda evli sevgili Ruso' yu şehit etmişlerdi. Ruso ve arkadaşları sivil halkı, kadınları, çocukları, yaşlıları özcesi masumları, güvenlik içinde Hamitköy tarafına geçirmeyi başarmışlardı.

En geride kalan Hüseyin Ruso'ydu. Küçük Kaymaklı Rum çetecilerin eline geçerken, bir kurşun arkadaşımı

Ruso ve arkadaşları sivil halkı, güvenlik içinde Hamitköy tarafına geçirmeyi başarmışlardı. En geride kalan Hüseyin Ruso'ydu.

bulmuştu. Gecenin sessizliği ise sanki futbolcunun ölümüne ağıt yakıyordu. Ağabeyi Mustafa, kardeşinin cesedini alıp getirebilmek için bölgeye girmeyi denedi. Ancak ceset ortada yoktu, Mustafa da Rum çetecilerine esir düştü. Birkaç ay sonra iade edildi ama onun kaderi de küçük kardeşinden farklı olmadı.

Hüseyin Ruso anıtı-Lefkoşe

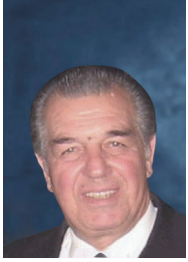
1974 Temmuz'unda Türk paraşütçüleri Lefkoşa semalarında görüldüğü sırada, bir kamyonete doluşarak çatışmaya giden TMT'cilere havan topu isabet etti. Kamyonda bulunanların arasında Hüseyin Ruso'nun ağabeyi Mustafa da vardı.

Nikos Sampson ve adamları Küçük Kaymaklı Köyü'nü ele geçirdikten sonra, başta kulüp binasını olmak üzre yerle bir ettiler.

Şimdi; Çağlayan semtinde bir büyük kahvehanenin duvarlarını bir kaç solgun fotoğraf süslüyor. Kıbrıs'ın yetiştirdiği en ünlü oyunculardan biri olan Hüseyin Ruso'nun soluk renkli bir çerçeve içindeki fotoğrafı acı bir tebessümle gülüyor gibi. Vatanı için şehit olan Hüseyin Ruso'nun ne yazık ki; mezarı yok. Bu büyük futbolcuyu Ercan Hava Limanı'ndan gelip Lefkoşa'ya giren yolun başına dikilen Şehit Hüseyin Ruso anıtına özel günlerde çiçek bırakarak anıyorlar. Ruso' nun heykeli şehit düşenleri sembolize ediyor. Kıbrıs'ın ünlü takımı Küçük Kaymaklı 1977 yılından bu yana maçlarını üç bin kişilik Hüseyin Ruso Stadı'ında oynuyor. İnanıyorum ki benim sevgili arkadaşım Ruso da, Küçük Kaymaklı Spor'un hiçbir maçını kaçırmıyordur.

Çoğu kez sahada genç oyunculara sanal destekler içinde ya da tribünlerde bir taraftar gibi. Ben öyle duyumsuyorum sevgili Hüseyin. •

metingoren@butundunya.com.tr

Şimdiki Zaman
Can Pulak

Doğa ile Barışık Yaşam

Çevreyi koruyacağız diye, elektriksiz ve susuz yaşamayı göze alamayız. Bu doğrudur ama, çevreyi bozmadan, su kaynaklarımıza zarar vermeden de enerji üretebiliriz.

Tartışmaları gerginlik haline dönüştürmeden, birbirimizi dinleyerek ve anlayarak da sorunlarımızı çözebileceğimize inanırsak, işin doğrusunda buluşmuş oluruz. Gereksiz inatlaşmalarla, çekişmelerle vakit kaybetmemeliyiz. Benim dediğim doğrudur mantığı da, günümüzde geçerliğini pek koruyamıyor artık. Tartışılır ve bir ortak noktaya yaklaşılırsa, doğruya ulaşıyor görüşler.

Biz çevreciler ormanlarda, doğal güzelliklerimizin göbeğinde yapılmak istenen ve görsel alanlarımızı hançerleyen yatırımlara karşıyız. Buralara maden ruhsatları verilmemesini, tüm akarsularımızın hidroelektrik santrallere kurban edilmemesini, sanayi yatırımlarının çevreye verdikleri zararın önlenmesini istiyoruz. Bunu yurdumuzu, doğamızı ve insanımızı çok sevdiğimiz için yapıyoruz.

Peki ülkeyi yönetenler yaşadıkları bu toprakları sevmiyorlar mı, yurda ve insanına kasıtları mı var? Vatan sevgisi sadece bizim tekelimizde mi? Böyle düşünemeyiz elbette, bu ülke hepimizin. Öyleyse birbirimizi anlamaya çalışmalıyız. Anlayabilmek için de ”olmaz-istemeyiz-yapmayız’’ yerine, öneriler getiren ve alternatifler gösteren bir dili kullanmalıyız.

Türkiye koskoca bir ülke. Ormanın dışında da müthiş maden yatakları var. Toprakların tümü taranmamış, araştırılmamış, belki de incelenmemiş. İşin kolayına kaçmışız, çıplak araziler dururken, batı bölgelerimizin değerli ormanlarına dalmışız. Buna itiraz ediyoruz işte. Ülkeyi yönetenler itirazlara kulak asmıyorlar, çevrecileri muhatap bile almıyorlar ve bildiklerini okumaya, ormanları delik deşik etmeye devam ediyorlar.

Bu tutum sadece ormanlarda değil, akarsularda da, HES izinlerinde de, fabrikaların doğayı kirletmelerinde de sürüyor. Ben devletim -sen kimsin mantığı geçerliğini koruyor hâlâ.

Öyle olacağına, çevrecilerin görüşlerine de itibar edilse, onlarla ortak toplantılar yapılabilse, çevreci sivil toplum örgüt ve önderleriyle bir diyalog kurulabilse, belki de telafisi müm-

kün olmayan zararlara yol açılmazdı.

Maden izinlerinde gerginlik, HES ruhsatlarında gerginlik, yumuşamıyor bir türlü. Bunun sorumlusu, diyaloga bir türlü yanaşmayan Çevre Bakanlığıdır.

Oysa Bakanlık, hiç değilse üç ayda bir çevreci Sivil Toplum Örgütleriyle ortak toplantılar yapsa, doğaya zarar verecek tüm gelişmeleri zamanında önleyebiliriz.

Şu yenilenebilir enerji sorununu daha ciddi biçimde, dünyadaki gelişmelere paralel çizgide, ele alırsak, belki de sorunlarımızı daha kolay çözeriz.

Rüzgar zengini bir ülkeyiz, enerjimizin bir bölümünü doğaya zarar vermeden, bu yolla da karşılayabiliriz. Nitekim bu konudaki yatırımlar başladı bile. Devlet bunları teşvik etmeli,yer vermeli, krediler bulmalıdır. Rüzgar teknolojisi dünyada inanılmaz gelişmeler kaydediyor. Artık sabit pervanelerin yerini, havada gezinen ve rüzgarı her yönde arayabilen pervaneler almaya başladı. Türkiye bunun henüz farkında değil. Eskiyen teknolojiyi bize iteliyorlar, yenilerini kendilerine kullanıyorlar. Devlet gelişmeleri iyi izlemeli ve Türkiye'yi yeni teknolojilerle tanıştırmalıdır.

Güneş enerjisinden de daha iyi yararlanmalıyız. Ülkemiz güneş açısından da zengin bir konuma sahip. Akıllı ülkeler, bu imkanı sonuna kadar kullanmaya başladılar. Ayrıca jeotermal kaynaklarına da sahibiz ve bu gücümüz yabana atılamaz.

Güneş enerjisini en çok Almanya kullanıyor. Oysa bizim potansiyelimiz, Almanya'nın enaz üç katı. Güneş ve rüzgar potansiyelinde Avrupa'da birinci, ancak kullanımında sonuncu noktadayız. Bu gerçeklerin üzerinde durmalı ve dersimizi iyi çalışmalıyız. Böyle yaparsak, doğayı daha fazla hırpalamamıza gerek kalmaz.

Nedense ulusal basınımız ve medyamız, bu konuların üzerinde hiç durmuyor. Çevrenin de magazinini buldu bizimkiler. Oysa bilimsel çevreye, çevredeki bilimsel gelişmelere ve dünyadaki yeni bilimsel buluşlara daha fazla eğilmeli, daha çok yer vermeliyiz. Dünya güneş ve rüzgar enerjisinde nereye gidiyor? Bunu iyi izlememiz gerek. Doğal kaynakları iyi değerlendirirsek, ihtiyaçlarımızı daha kolay ve masrafsız karşılar, ayrıca doğaya verdiğimiz zararları da azaltabiliriz.

Rüzgar zengini bir ülkeyiz, enerjimizin bir bölümünü doğaya zarar vermeden, bu yolla da karşılayabiliriz.

Doğa ile çatışarak yaşayamayız. Ama doğa ile barışık yaşamın yolları hiç de az değil.

Bunları bulup kullanmanın yollarını aramalıyız. Bunun için de kavga ve gürültüyü bir yana itip, elbirliğiyle çalışmalıyız. •

canpulak@butundunya.com.tr

Evrensel Bakış Açısı
Gürbüz Evren

Osmanlı'nın Başkenti İstanbul'u İngiliz savaş gemilerine karşı savunan

Fransız Generalin Öyküsü

Fransız kaynakları, 1805 yılına kadar kopuk olan İstanbul-Paris ilişkilerinin, Napolyon'un Austerlitz zaferinin ardından düzelmeye başladığını yazmaktadır.

Çünkü o zamana kadar Fransız elçilerini kabul etmeyen Padişah III. Selim, Napolyon'un büyük zaferini dikkate alarak, üst düzey bir yetkili olan Galip Efendi'yi Paris'e göndermiştir. Bu gelişmenin Paris'te büyük yankı ve sevinç yarattığını yazan kaynaklara göre, Napolyon da, en güvendiği kişilerden biri olan General Horace Sébastiani'yi, İstanbul'a elçi unvanıyla gönder-

Sultan III. Selim

miştir. Napolyon'un, elçisine güveninin en önemli nedeni ise Sébastiani'nin de, kendisi gibi Korsikalı olmasıdır. İşte bu elçi, Mısır seferi nedeniyle bozulan Türk-Fransız ilişkilerinin düzelip gelişmesine büyük katkı sağlayacaktır.

Fransız kaynakları, III. Selim'in Paris'e elçi göndermesinin, Fransa korkusundan kaynaklandığını da öne sürmektedir. Çünkü bu padişah, çocukluğundan tahta geçişine kadar olan süreçte saraydan, hatta kaldığı bölmeden dışarı çıkmamıştır. Bu nedenle de içine kapanık, çekingen ve korkaktır. Ününü duyduğu Napolyon'un başında bulunduğu Fransa ile Mısır seferinin ardından başka bir sorun daha yaşamak istemediği içindir ki elçisini Paris'e göndermiştir.

1800'lü yılların başlarında, İngiliz-Osmanlı ilişkilerinde, Balkanlardaki sorunlardan kaynaklanan gerginlik, 25 Ocak 1807 tarihinde, İngiltere'nin Osmanlı Devleti'ne verdiği ültimatom ile üst düzeye çıkmıştır. Fransa ile iyi ilişkiler yürüten Osmanlı Padişahı III. Selim, ültimatomu reddedecektir. Bu kararında Padişaha en büyük destek Fransız elçisi General Sebastiani'den gelmiştir. İngiltere ise Amiral Duckworth komutasındaki donanmasını İstanbul önlerine göndermiştir.

Osmanlı başkentinin savunulması sırasında en önemli görevi, Fransız elçisi General Sebastiani alacaktır. İngiliz donanması, General Sebastiani'nin komutasındaki birliklerin yoğun top ateşi altında geri çekilecek, Osmanlı Devleti de katkılarından dolayı Fransız elçisine teşekkür edecek ve hediyeler verecektir.

Fransız kaynakları olayı anlatırken ilginç ayrıntılar aktarmaktadır. İngiliz donanmasına ait gemilerin Çanakkale Boğazı'na gelişi kurban bayramına rastlamıştır. Türk askerleri bayram

Fransız elçisi General Sebastiani

nedeniyle yaşadıkları rehavetle, yemek yeme ve nargile içme derdindeyken, İngiliz gemilerinin baskınına uğramış, gemilerden açılan yoğun top ateşi ise panik yaratmıştır. Boğazdaki 2 kalenin komutanı ve emrindeki topçular kaçınca, herhangi bir direnişle karşılaşmayan İngiliz gemilerine İstanbul'un

İngilizler, Çanakkale Boğazı'ndaki kalelerin ve Türk gemilerinin kendilerine teslim edilmesini ve General Sebastiani'nin derhal İstanbul'dan ayrılmasını talep etmektedir.

yolu, hiç beklemedikleri bir kolaylıkla açılmıştır.

Fransız kaynaklarına göre, İstanbul'un savunması işi artık oradaki Fransız subaylarına bırakılmıştır. İngiliz gemilerinin İstanbul boğazına girmesine engel olmaya çalışan Fransız subaylar, ellerindeki gücün az olması nedeniyle geri çekilmek zorunda kalmıştır. Fransız subaylar bu arada, Osmanlı Donanması'nın komutanının gemisini ve bölgedeki diğer Osmanlı savaş gemilerini de kurtarmak için çaba sarf etmiştir. Ancak gemilerin büyük bir bölümünün İngilizler tarafından batırılmasını önleyememişlerdir.

İngiliz gemilerinin boğaza girmesinin, Padişah III. Selim ile haremi ve vezirler arasında büyük korku yarattığını yazan Fransız kaynakları, Divan'ın, Padişah'ın güvenliği ve kentin selameti için İngilizlerle görüşülmesini, isteklerinin yerine getirilmesini önermeyi düşündüklerini kaydetmektedir. Yine aynı kaynaklara göre, İngilizler, Çanakkale Boğazı'ndaki kalelerin ve Türk gemilerinin kendilerine teslim edilmesini istemekte, son olarak ise Fransız Büyükelçisi General Sebastiani'nin hiç vakit kaybetmeksizin İstanbul'dan ayrılmasını talep etmektedir. Bunun üzerine Divan da, Fransız elçiden hemen İstanbul'dan ayrılmasını isteyecektir. Vezirlerin aldığı bu kararı öğrenen General Sebastiani ise İstanbul'dan ayrılması talebini Padişah III. Selim'in ağzından duyduğunda kabul edeceğini (bazı kaynaklar ise Napolyon istemesi durumunda demektedir) söyleyerek, zaman kazanmaya ve kentin savunmasını örgütlemeyi düşünmektedir. Bu arada harekete geçen ve silahlanan İstanbul halkı ise kenti savunmak için toplanacak, Sancak-ı Şerif açılacak, Padişah'ın ordusunun başına geçtiği haberi kulaktan kulağa yayılacaktır.

General Sebastiani'nin birkaç saat içinde Boğaz'ın iki yakasına topları yerleştirdiği, emrindeki Fransız subaylarla savaş düzenini sağladığını yazan kaynaklara göre, tüm bunlar olurken Fransızlar ilk kez büyük bir rahatlıkla Sarayın bahçesinde, hatta harem dairesi de dâhil tüm koridorlarda, odalarda dolaşmıştır. Bu gelişmeyi, Osmanlı Sarayı'nın mahremiyetini taciz etme olarak yorumlayan bazı kişilerin (Bunların İngilizlerin para vererek, kullandığı ayak takımı olduğu da kaydedilir),

halk arasında yaydıkları söylentilerle Fransızlara karşı büyük bir tepki oluşturduğu söylense de, savaş ortamı nedeniyle öfke patlaması yaşanmadığına da dikkat çekilir. Saray ve çevresindeki savaş düzenini de aktaran Fransız kaynakları, General Sebastiani'nin yardımcılarından Pontécoulant kontu ile Marki Alménara'nın katkılarından övgüyle bahsetmektedir. Aynı kaynaklar, Padişah III. Selim ile vezirlerinin de hazırlıkları yakından izlemek üzere General Sebastiani ve yardımcılarına eşlik ettiğini de belirtmektedir.

Padişah III. Selim tahtta olduğu sürece İstanbul'da büyük ilgi gören General Sebastiani, IV. Mustafa'nın Padişah olmasıyla İstanbul'dan ayrılacaktır.

Fransız kaynakları, Saray çevresinden başlamak üzere kıyılardaki topçuların komutasını ele alan General Sebastiani'nin üstün savaş zekâsı sayesinde yoğun ateş altında kalan İngiliz gemilerinin çekilmek zorunda kaldığını uzun uzun anlatmaktadır.

Padişah III. Selim tahtta olduğu sürece İstanbul'da büyük ilgi gören General Sebastiani, IV. Mustafa'nın Padişah olmasıyla İstanbul'dan ayrılacaktır. İstanbul'daki başarılarının Fransız Büyükelçi'nin kariyerini de yakından etkilemiştir. Bu başarılar, General Sebastiani'nin, Denizcilik ve Sömürgeler Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı gibi önemli görevlere getirilişinin temel nedeni olarak gösterilir.

Tüm bunlardan geriye kalan en anlamlı sözler ise General Sebastiani'ne aittir. Şöyle demiştir Fransız elçi, "İmparator Napolyon'un bir dönem gitmek ve ordusunda çalışmak istediği Osmanlı'ya hizmet bana kısmet oldu…"

gurbuzevren@butundunya.com.tr

Nereye Vurulacak?

Gemilerin buharla çalıştığı günlerde, bir geminin buhar kazanı arızalandı. Tamiri için bir usta çağrıldı. Usta, mühendislerin şikâyetini dinledi. Sonra çekiciyle borulara birkaç kez vurdu ve sesleri dinledi. Sonra başka bir çekiçle, kazanın bir yerine kuvvetlice bir kez vurdu. Bütün sistem çalışmaya başladı. Usta, geminin sahibine bin dolarlık bir fatura gönderdi. Gemi sahibi şaşkına döndü. Ustaya on beş dakikalık bir iş için bu fiyatın çok yüksek olduğunu söyledi. Kazan ustası çok kısa bir zamanda gemi sahibine daha ayrıntılı bir fatura gönderdi: On dakikalık işçilik 0.50 dolar, Nereye vuracağını bilmek 999.50 dolar Toplam 1.000 dolar

Orhan Velidedeoğlu

Bir İleti Üzerine...

Geçen Aralık ayı ortalarında "Arapça Sözlükle Geçiştirmek" başlıklı bir ileti yönlendirildi bilgisunarıma; ilgi alanımdan ötürü olsa gerek…

Nurullah Ataç'tan bir alıntı ile başlayan bu iletide, Cumhuriyet gazetesinde 'tahliye' sözcüğünün 'yanlış' kullanımından yakınılıyor:

Türkçe yazmak, başka sözcüklerin tilciklerini yardıma çağırmadan, kendiliklerinden gelen olursa onları da bir toklanma (*) gülümsemesiyle geri göndererek Türkçe yazmak, bilseniz ne tatlı oluyor! (Nurullah Ataç)

9 Aralık 2012

Saygın Arkadaşlarım

Bir gazete, bir olayı okurlarına duyurduğunda, yapması gerekeni yapmış, yükümlülüğünü yerine getirmiş sayılabilir mi; yoksa bir olayı okurlara duyurmak kadar, anlatımda duru bir Türkçe kullanmak da önemli mi? (…)

Cumhuriyet'te dün, iki ayrı konuya ilişkin iki ayrı haberde Arapça "boşaltma, boş bırakma" anlamındaki "tahliye" sözcüğü kullanılmıştı.

1-Cübbeli tahliye edildi

2-İnci Pastanesi tahliye edildi.

İlk tümcede, boşaltılan bir "yer" söz konusu olmadığından, tutuklu bir kişinin "salıverildiği" ni anlatmak

yeterliydi.

İkinci tümcede ise, bir taşınmazmaldaki kiracının, anılan taşınmazdan "zor" kullanarak çıkarıldığı anlatılmak istenmişti. "Boşaltma" anlamındaki "tahliye"de "zor kullanımı" yoktur. Oysa bu olayda kiracılar, taşınmazı kendi istemleriyle değil, kendilerine yapılmış bir baskıyla boşaltmışlar.

Burada "zor kullanımı" bulunmakta.

İki tümcede de Arapça "tahliye" sözcüğünün ardına sığınarak haber vermek, Türkçemizi yetersiz göstermek anlamına gelmektedir.

1-"Cübbeli'yi salıverdiler.",

2-"İçlerinde İnci Pastanesi'nin de bulunduğu dört işyerinin kiracıları, zor kullanılarak çıkarıldılar." demek olanaklıyken; bu olayları güzel dilimiz Türkçemizin söz varlığından yararlanarak, üstelik anlaşılır bir ***biçim, biçemle*** *anlatmak varken Arap, Fars dillerinden "sözcük yardımı almak"ne anlama gelmektedir?*

Yanıtlayayım:

Bu tür ***biçim, biçemle*** *yazı yazmak, Türkçemizin, varsıllığından inceliğinden, anlatım üstünlüğünden yararlanmamak anlamına gelir.*

Oysa Cumhuriyet Gazetesi, yalnızca haber duyurmakla değil, Türkçemizi yabancı ögelerden arıtıp kendi öz ve ulusal sesine kavuşturmakla da görevlidir.

Cumhuriyet'in Saygın Yazarları, Yöneticileri

Dil Devriminin ereği, yalnızca Arapça, Farsça sözcüklerin yerine Türkçe sözcükler getirmekle sınırlı değildir. Dil Devrimi, yalnızca Arap, Fars kültürüyle olan göbek bağımızı kesmek ereğiyle de yapılmış değil. Dil Devrimi, yurttaşlarda Türkçe düşünmeyi, Türkçe yazmayı bilinçli bir alışkanlığa dönüştürmek, böylelikle kafalar kadar yüreklerde de Türkçeye karşı köklü bir sevgi doğurmak ereğiyle yapılmıştır.

Güzel dilimiz Türkçemizin, başka dillerden aktarılan eğreti sözcüklerle varsıllaşmaz.

Cumhuriyet Yazarı, bunun bilinciyle yazmalı!

Erinç, gönenç *içinde kalın.*

Bilge Önder ATATÜRK'ün Dil Devrimini doğru alımlamış bir öz Türkçe tutkunu.

Tarık Konal

***

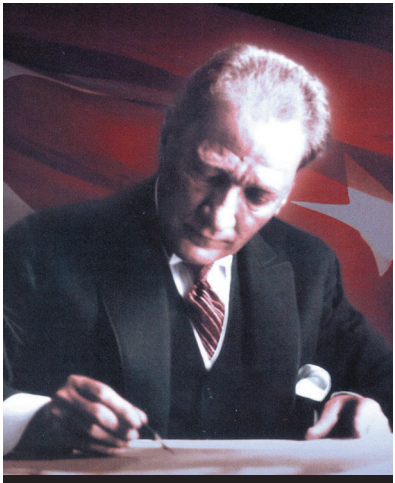
Sayın Tarık Konal kimdir, bilmiyorum. Bilgisunarımdan da yeterli bilgi edinemedim.

Atatürk'ün Dil Devrimini gerçekten doğru alımlamış mıdır, bilmiyorum. Ancak, yazarın savında kesin yargılı olduğu ve kendisine çizdiği yolda inanç ve dirençle yürümek istediği görülüyor. Ama, ***Bilge Önder ATATÜRK'ün Dil Devrimini doğru alımlamış bir öz Türkçe tutkunu,*** olma savının sorumluluğu ağırdır. Beni, yazı üzerinde düşünmeye yönelten de bu sorumluluğun ağırlığı oldu. Önemli olan, bu sorumluluğu ezilmeden taşıyabilmek.

Sayın Konal'ın yazısının yadsınamaz bir yanı var: Bir tutuklunun bırakılmasını belirtmek için kullanılan 'tahliye' sözcüğü Arapçadır. Dilimizde 'boşaltma, salıverme'; tutuklular

...Atatürk'ün kurduğu Türk Dil Kurumu'nun 1944'de yayımladığı ilk Türkçe Sözlük'ten bu yana sözcük "cüppe" biçiminde yazılagelir.

için 'bırakma' gibi sözcükler varken Arapçasının kullanılması uygun değil. Ancak, Türkçe 'salıverilme' sözcüğünün, kavramı tam karşılamaması nedeniyle, tüzel konularda -istenmese de- 'tahliye' sözcüğü kullanılıyor.

Bilge Önder ATATÜRK'ün Dil Devrimini doğru alımlamış bir öz Türkçe tutkunu, olma savının sorumluluğu ağırdır.

Sayın Konal "Cübbeli tahliye edildi" tümcesinde "boşaltılan bir 'yer' söz konusu olmadığından, tutuklu bir kişinin 'salıverildiği'ni anlatmak yeterliydi" diyor.

İlkin şunu belirteyim: Bu tümcede eleştirilmesi gereken sözcük 'tahliye' den önce 'cübbeli' olmalıydı.

Kenan Evren'in Türk Dil Kurumu (1983), Arapça asıllı "cübbe" sözcüğünü yazım kılavuzlarında bu biçimde yazıyorsa da, "Dil Encümeni Tarafından Tertip Edilen" 1928 tarihli İmlâ Lûgati'nden ve de Atatürk'ün kurduğu Türk Dil Kurumu'nun 1944'de yayımladığı ilk **Türkçe Sözlük**'ten bu yana sözcük "cüppe" biçiminde yazılagelir. Bu Kurum'un devamı olan Dil Derneği'nin yayını "Türkçe Sözlük"lerde de (son baskı 2012) yazım "cüppe, cüppeli…" biçiminde sürdürülür.

Her ne kadar günümüzde bazı gazetelerde, hatta Cumhuriyet gazetesinde bile [Yarın Ankara'da akademisyenler **cübbeleriyle** yürüyor (Cumhuriyet Kitap, 11 Ocak 2013).] sözcük Arapça biçimiyle yazılsa da bu yazılış "Atatürk'ün Dil Devrimi" alımlamasına aykırıdır.

"Salıverme" eyleminde ivedilik, gecikmezlik, tez elden uygulama vardır: Tutuklu yargılanan kişinin, "salıverilme" kararının ardından duruşma salonundan çıkar çıkmaz özgürlüğüne kavuşacağı anlamına gelmez.

"Tahliye" işlemi, belli düzen içe-

risinde gelişen bir süreçtir. Yargıcın "tutuklunun bırakılmasına" karar vermesinin ardından, bu karara dayanılarak, yapılan gerekli işlemlerden sonra tutuklu, tutukevinden bırakılır.

Nitekim, Cumhuriyet gazetesinde olayla ilgili haberde **"Akşam saatlerinde cezaevinden çıkan Ünlü** (Cüppeli), cezaevi önünde toplanan sevenlerini bir arabanın üstünden selamladı" deniyor.

Tahliye sözcüğünün bir anlamı "boşaltma"dır. (Su depolarında, kalorifer kazanlarında tahliye -depodaki suyu bırakma, boşaltma- muslukları vardır.) Sayın Konal, tutuklular için "boşaltılan 'yer' söz konusu değildir" diyor. Tutukevinden ayrılan tutuklu, en azından yattığı yeri, yatağını boşaltmıyor mu?

İkinci tümcenin açılımında kullanılan 'taşınmazmal' bileşik sözcüğü dilimizde yok.

Arapça 'gayrımenkul'ün Türkçe karşılığı 'taşınmaz'dır:

Taşınmaz: 1-Taşınamayan. 2- Ev, arsa, tarla gibi taşınamayan (mülk). Bu tümcede "tahliye" sözcüğünün, "taşınmazdan zor kullanılarak çıkarma" anlamında kullanıldığı ileri sürülüyor.

Bir taşınmazın, -güç kullanılsın, kullanılmasın- her türlü tahliyesi 'boşaltma / boşalttırma'dır.

Yine gazete kesiğine bakarsak: "1944 yılından beri hizmet veren İnci Pastanesi, dün hiçbir tebligat yapılmadan, Çevik Kuvvet eşliğinde zorla boşaltıldı. (…) Yapıda açık kalan 4 dükkân da tahliye edildi. (…) tahliye kararı geçen günlerde Yargıtay 6. Hukuk Dairesi tarafından onandı" deniyor.

Boşaltma kararına ilişkin tüzel sürecin nasıl geliştiğini bilmiyoruz; gazete haberi yeterli değil. Ancak, yargı kararıyla boşaltılması gereken taşınmazın boşaltılmaması durumunda kolluk güçleri aracılığıyla ve gerekiyorsa baskıyla, güç kullanımla boşaltma olağandır. Yasal olmayan bir tutum varsa, baskıya uğrayan gereğini yapar.

Sayın Konal'ın yazısında bazı anlatım ve noktalama eksiklikleri/ yanlışlıkları var; ama ayrıntıya girmek istemiyorum. Ancak, kullanım dışı sözcüklere değinmeden de geçemeyeceğim:

"Saygın Arkadaşlarım…",

Taşınmaz:
1-Taşınamayan.
2- Ev, arsa, tarla gibi taşınamayan (mülk).
Bu tümcede "tahliye" sözcüğünün, "taşınmazdan zor kullanılarak çıkarma" anlamında kullanıldığı ileri sürülüyor.

Neden, "baskı" ya da "güç" değil de Arapça "zor" ?.. Neden, "baş" ya da "düşünce" yerine Arapça "kafa" ?.. Neden, "gibi", "denli" yerine Arapça "kadar" ?..

"Saygın Yazarlar…" deyişini yadırgadım.

"Saygın", çevresinden saygı gören, hatırı sayılan kişiler için kullanılan bir adıldır:; "Ali Bey'in saygın bir kişiliği var" gibi… Yaygın kullanılan sözcük "sayın"dır; saygı belirtisi olarak kişi adlarından önce kullanılır . (**)

"Türkçemizi yabancı ögelerden arıtıp…"

"Öge" değil, "öğe"; "arıtıp" değil "arındırıp…".

"Bu tür **biçim, biçem** yazı yazmak…"

Biçim: tarz, şekil. **Biçem:** tarz, anlatım biçimi, üslup. "Biçim, biçem yazı yazmak" nasıl olur, anlayamadım. (Bu ikilem iki kez kullanılıyor.)

"Erinç, gönenç içinde kalın."

"Dirlik ve bolluk içinde…" demek istiyor Sayın Konal ama, Arap kökenli 've' bağlacını da pek sevmiyor anlaşılan.

Yazıda sözü geçen gazetenin adı "Cumhuriyet"tir. "Cumhuriyet Gazetesi" derken "g" harfi küçük yazılmalıdır; 'gazete' özel ad değildir.

"Cumhuriyet'in Saygın Yazarları, Yöneticileri…" ; 'yazarları', 'yöneticileri' sözcüklerinin büyük harfle başlaması gerekmez.

***

Kişinin kendisini böyle tanımlaması ve tanıtması, kendine güvenmesi çok güzel. Ben de 80'i aşmış yaşıma karşın Türkçe'de özleşmeden yana olup dilimizde karşılığı bulunan yabancı sözcüklerin kullanılmamasından yanayım; ancak, katı değilim.

Sayın Konal böyle bir savda direndiğine göre sormak gerekir: Neden, "salık" ya da "duyuk" değil de Arapça "haber" ?..

Neden, "baskı" ya da "güç" değil de Arapça "zor" ?..

Neden, "baş" ya da "düşünce" yerine Arapça "kafa" ?..

Neden, "gibi", "denli" yerine Arapça "kadar" ?.. (***)

Neden, Yunanca "sınır", Fransızca "kültür" ?..

Neden?..

***

Sayın Tarık Konal'ı, bu tutkusunu aynı inançla, aşırıya kaçmadan ve daha dikkatle sürdürmesini dileyerek destekliyorum.

Her şeye karşın tutkusu kutsaldır, yolu açık olsun!..

***

(*) Dilde özleşme uğraşısına 1944 yılı sonlarında başlayan Nurullah Ataç, iletinin başında yer verilen tümcesindeki **toklanma** sözcüğünü, sonradan kendisi de beğenmemiş olacak ki, bir başka yerde kullanmadığı gibi, ürettiği sözcükler üzerine yapılan çalışmalarda da yer verilmemiştir.

Ataç'ın, Arapça "istiğna" karşılığı kullandığı bu sözcüğün "Osmanlıcadan Türkçeye Cep Kılavuzu, 1935" deki karşılığı "naz, nazlanma" yanında **doyumsama'** dır. İlerleyen yıllarda bu karşılık da tutunmamış, bunun yerine **doygunluk** sözcüğü benimsenmiş ve sözlüklerimizde yer almıştır:

Doygunluk: Doygun olma durumu, doyum /gönül tokluğu / istiğna.

(**) "Sayın" sözcüğünü, eski başbakanlardan Bülent Ecevit'in uydurduğu söylenirdi ki, yanlıştır. Bu sözcük ilk kez, 1935 yılında basılan Türkçeden Osmanlıcaya Cep Kılavuzu'nda "muhterem, mübeccel" sözcüklerinin karşılığı olarak yer almıştır. Bülent Ecevit bu sözcüğü, incelikli kişiliğinden dolayı çok kullanırdı.

*(***) Nurullah Ataç, yazılarında **kadar** sözcüğünü kullanmazdı.*

orhanvelidedeoglu@butundunya.com.tr

Papa ve Moiz

Birkaç yüzyıl *önce Papa, Yahudilerin Roma'yı terk etmeleri gerektiğine karar verdi. Yahudiler buna büyük tepki gösterdi. Bunun üzerine, Papa ile bir Yahudinin karşılıklı dini bir müzakere yapmaları önerildi. Yahudiler çaresiz kabul etti ve temsilci olarak Moiz'i seçtiler. Moiz, Papa ile aynı dili konuşamadığından, sadece işaret dilinin kullanılması konusunda anlaşma sağlandı. Müzakere gününde Papa elini kaldırarak üç parmağını gösterdi. Moiz tek parmağını kaldırdı. Papa parmaklarını sallayarak başının etrafında çevirdi. Moiz ise parmağıyla yeri işaret edip, oturduğu yeri gösterdi. Papa, çantasından bir parça ekmek ve şarap çıkarınca, Moiz de bir elma çıkardı. Bunun üzerine Papa ayağa kalkarak, "Ben pes ediyorum." dedi, "Yahudiler kalabilirler."*

Papa'nın etrafını saran kardinaller ne olduğunu sordular, Papa: "Ben önce üç parmağımla kutsal üçlüyü işaret ettim. O tek parmağı ile her iki dinin de tek Tanrı'yı tanıdığını söyledi.

Ben parmaklarımı başımın etrafında çevirerek Tanrı'nın bizim etrafımızda olduğunu gösterdiğimde, o da oturduğu yeri gösterip Tanrı'nın onların durduğu yerde de olduğunu işaret etti. Ben kutsal ekmek ve şarap çıkartıp Tanrı'nın bizim günahlarımızı bağışladığını göstermek istediğim zaman da bir elma çıkarıp bana ilk günahı hatırlattı. Bu herifin her şeye bir cevabı var. Ne yapabilirdim ki?"

Aynı anlarda Yahudiler de Moiz'in çevresini sarmış, ona nasıl başardığını sormuşlardı. Moiz anlattı: "Önce bana üç parmağını gösterip üç gün içinde burayı terk etmemizi istedi. Ben de ona bir tekimizin bile ayrılmayacağını söyledim. Sonra bütün şehrin Yahudilerden temizleneceğini söyledi. Ben de, hiç bir yere gitmeyip olduğumuz yerde kalacağımızı söyledim." Dinleyenler, merakla son aşamayı sorup "Sonra ne oldu?" diye sordular.

Moiz, "Valla sonrasını ben de pek anlayamadım." dedi, "Adam biraz hiddetlendi ve öğle yemeğini çıkardı. Bunun üzerine ben de benimkini çıkardım!"

Tıp Dünyasından Kısa Kısa

Prof. Dr. Yürük İyriboz

Depresyon

Depresyona sık giren yaşlılarda bunama sorunu daha sık görülmektedir.

Kalp yetmezliğinden ölenlerde kan şekeri çok yüksektir.

SAĞLIK İÇİN YOĞURT

Bol yoğurt yiyenlerde kan basıncı yükselmez.

SÜTÜN FAZLASI

Günde 2 bardaktan fazla süt içen çocukların vücutlarındaki demir düzeyi düşmektedir.

Erkekler Dikkat!

Çok yağlı peynir ve et tüketimi sperm üretimini azaltmaktadır.

İLK YARDIM

Suni teneffüste yalnızca göğüs bölgesine aralıklarla basınç uygulamak yeterlidir.

Oturma Alışkanlığı

Sürekli yatırmak yerine oturma alışkanlığı kazandırmak bebeklerin öğrenme yeteneğini hızlandırır.

İÇECEKLER

Şeker tadı veren gazlı içecekler ileri yaşlarda depresyon olasılığını artırır.

Az tuz tüketimine bedenimiz 3 haftada alışır.

Tekin Özertem

Neden Sanat?

Jean Cocteau'nun *(1)* *"Onsuz edilemeyen bir şeydir şiir -ama neden onsuz edilemez bir bilsem."* sözleriyle başlar Ernst Fischer'in "Sanat'ın Gerekliliği" adlı eseri.

Ernst Fischer

Cocteau'nun şiirden kastı sanat… Hollandalı ressam Piet Mondrian'ın "Hayat dengeye kavuştukça sanat ortadan kalkacaktır." Öngörüsünü de sanatın, insanla çevresi arasında bir denge sağladığının kanıtı olarak değerlendirerek geçmişte olduğu gibi gelecekte de gerekli olacağını savlayarak girişir sanatın gerekliliğini kanıtlama çabasına.

Ernst Fischer'e göre sanatın vazgeçilemez oluşunun, onsuz edilemeyişinin nedeni insan yaşamının ayrılmaz bir parçası olmasıdır. Bu görüşünü pekiştirmek için de sinemaya, tiyatroya gitmemiz; öykü, roman, şiir okumamız; gerçek olmadığını bilerek okuduğumuz olaylar ve kahra-

Resim ve heykellere, güzel yapılara bakmak, müzik dinlemekten hoşlanmak, sadece eğlenmek, boş vakitlerimizi değerlendirmek için yaptığımız şeyler midir?

manları ile özdeşleşmekten kendimizi alamamamız; resim ve heykellere, güzel yapılara bakmaktan, müzik dinlemekten hoşlanmamız, sadece eğlenmek, boş vakitlerimizi değerlendirmek için yaptığımız şeyler mi diye sorar. Bu soruyu bir an için "Evet" diye yanıtladığımızı varsayıp sonra da bir başka soru yöneltir:

Bir roman veya öykünün kahramanı ile özdeşleşmek; bir tiyatro, opera sahnesinde veya beyaz perdede gerçek olmadığını bildiğimiz olaylar karşısında üzülmek, ağlamak, korkmak, heyecanlanmak, gülmek; bir müzik eserini seslendirmek ya da dinlemek, bir tablo ya da heykele bakmak niçin eğlendirici olsun? *(2)*

Olayı bir de seyirci, okuyucu, dinleyici olarak değil de yazar, besteci, ressam, heykeltıraş, oyuncu, yönetmen ve müzisyenler vb. açısından ele alalım:

Sophokles, Kral Oidipus'u; Cervantes, Don Kişot'u; Shakespeare, Hamlet'i; Victor Hugo, Sefilleri; Dostoyevsky, Suç ve Ceza'yı; Steinbeck, Bitmeyen Kavga'yı; Kafka, Dava'yı; Arthur Miller, Satıcının Ölümü'nü niçin yazdı? Mozart, Beethoven, Chopen, Saygun niçin bestelediler o ölümsüz eserlerini? Michelangelo, Musa Heykeli'ni niçin yonttu? Rafael, Van Gogh, Fikret Mualla niçin yaptılar o resimlerini?

Adını ve eserlerini saymak olanaksız gelmiş geçmiş tüm sanatçılar, neden gerçekleştirdiler o sayısız sanat

eserlerini?

Eğlenmek, boş zamanlarını değerlendirmek için mi?

Kuşkusuz hayır! "An"a dönük, sınırlı, sıradan, yetersiz yaşantımızdan daha yeterli bir yaşamla özdeşleşebilmek; içimizde var olan o ikinci "ben" ile özlediğimiz, sezdiğimiz, duyumsadığımız daha yeterli ve daha anlamlı bir yaşama ulaşabilmek için...

Böyle diyor Ernst Fischer. Çok da doğru söylüyor. Bence de "an"a dönük, sınırlı, sıradan, yetersiz yaşantımızdan daha doygun, daha yeterli bir yaşamla özdeşleşebilmek; içimizde var olan o ikinci "ben" ile özlediğimiz, sezdiğimiz, duyumsadığımız daha yeterli, daha anlamlı bir yaşama ulaşabilmek için üretir sanatçılar eserlerini. Okuyucular, dinleyiciler ve izleyiciler de aynı duygularla paylaşır tüm bu üretilenleri...

Ne demek, "an"a dönük, yetersiz yaşam?

Günlük yaşamımızda alışkanlık ve iç güdülerimizin peşinde sürüklenirken bir anda karşımızda beliren şeyler: Otomobillerin camlarını silmek için hamle eden, sinek kovar gibi kovulan, gelecekleri olmayan o güzelim çocuklar... Yolun kenarında boylu boyunca uzanmış, üzeri gazete kağıdı ile örtülü insan bedenine şöyle göz ucuyla bakıp geçmek, ya da ayakkabılarının birinin tabanındaki deliğin ne anlama geldiğini anlayamamak ... Ayak üstü, bir sandviç atıştırırken büfenin camekanındaki bir derginin kapağını süsleyen (!) açlıktan derileri kemiklerine yapışmış, gözleri dışarıya uğramış o Afrikalı kadın, erkek ve çocukların fotoğrafına öylece bakışımız...

Nice şeyi, duyguyu, tutkuyu, davranış ve düşünceleri yeterince, gereğince algılayamamak, değerlendirememek... Çevremizdeki onca şeye ve olaya rağmen, sadece isteklerimize erişebilecek ya da sıradan gereksinimlerimizi giderecek kadarını görmek,

Mozart, Beethoven, Chopen, Saygun niçin besteledi o ölümsüz eserlerini?

Cervantes, Donkişot'u yazarken sanatın gerekliliğini, vazgeçilmezliğini kanıtlamaya çalışmıyordu kuşkusuz.

elde etmek; duymak ve sadece o kadarı ile ilgilenmek yetinmek ya da yetinmemek…

Bana dokunmayan yılan bin yaşasın demek… Haksızlık ve adaletsizliğin karşısında pısıp, sus pus olmak…

Bunlar ve bunun gibi nice anlar "an"a dönük, yetersiz yaşamlar. Sanat da bu "an"a dönüklükten, bilinçli ya da bilinçsiz özlediğimiz, sezdiğimiz var olması gerekene yöneliş, bir başka ben olmaya çabalamaktır. Var olanla, var olması gereken -özlenen, sezinlenen- arasındaki sonsuz bir serüven ve başkaldırıdır.

Mağarasının duvarına o ilk resmi yapan ya da ilk şiiri, ilk şarkıyı söyleyen; baltasının sapını kök boyalarla bezeyen insan, "Şimdi ben şu var olanla var olması gereken arasındaki ayrımı şöyle bir sergileyeyim hele" diyerek atılmadı bu sonsuz serüvene kuşkusuz. Sophocles de "Düşlerinde anaları ile çiftleşen ve bunu hatırlamamak üzere belleklerinin en kuytu köşelerine gömen çocuk ve yetişkin erkekleri hele bir rahatlatayım; öyle şeyler olur ki hayatta, öylesine bilinemeyen, önlenemeyen… Bilmeden, istemeden anası ile evlenip, çocuk sahibi bile olur insan deyivereyim şunlara" diye yazmadı Kral Oidipus'u...

Ya Cervantes! Var olan dünyayı, var olmasını istediği şekilde düşleyip yaşayan; ama bunu bile bile yapan, her yaptığının bilincinde olduğu halde o bilincin üstüne çıkabilmeyi başaran Donkişot'u yazarken sanatın gerekliliğini, vazgeçilmezliğini kanıtlamaya çalışmıyordu kuşkusuz.

Çünkü sanat kendiliğindendir. Duygudur, sezgidir, özlemdir, eleştiri, karşılaştırma, başkaldırı, alay, taklit, düşünme, düşünebilme, hayal edebilme ve tüm bunları kendinle ya da başkaları ile paylaşabilmektir. Arınmaktır.

Arınmak… Böyle tanımlamış Aristoteles, sanat üzerine yazılmış ilk

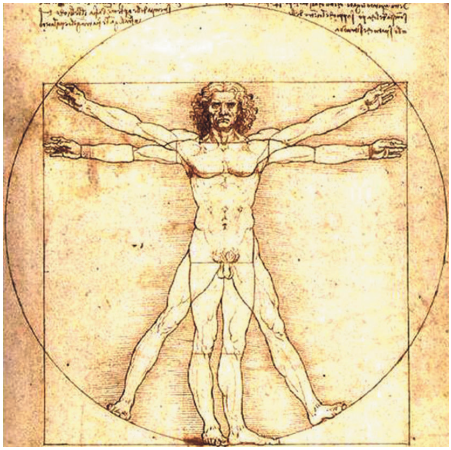
kuramsal kitap olarak bilinen Poetika (3) adlı eserinde sanattın duygusal ve toplumsal işlevini. Bu kendiliğindenlik, sanatın, -ister yaratan ister paylaşan olsun- sanatçının, bir başka deyişle insanın insanlaşma yolunda yola çıkışının başlangıç noktasıdır. Onun için vazgeçilemeyen, onsuz edilemeyendir sanat.

Bir an için sanatın hiçbir zaman var olmadığı bir dünya düşleyelim…

Ninnilerin, masalların, müziğin, şiirin, resmin, heykelin, mimarinin, romanın, öykünün, tiyatronun, operanın, dansın, sinemanın hiç ama hiç birinin var olmadığı öyle bir dünya bizim dünyamız olabilir miydi? Hayır. Ancak hâlâ mağaralarda yaşamayı sürdüren insanımsıların dünyası olabilirdi öyle bir dünya.

Onun için İnsanın insan olabilmeyi başarabilme mucizesi sanatın gücü sayesinde gerçekleşmiştir demek hiç de abartı değil... Sanat bu nedenle insanlar için gerekli ve vazgeçilmez olandır. Geçmişte de günümüzde de toplumların / ülkelerin uygarlık ve gelişmişlik düzeylerini; ekonomik, kültürel, siyasal ve etik sorunlarının nedenlerini anlayabilmek için öncelikle toplumların sanatsal gelişmişlik düzeylerine bakmak yeterlidir. Bunun için bilim insanı olmaya da gerek yok. Böyle bir anlayışla geçmişi ve günümüzü değerlendirebilen normal eğitim düzeyindeki insanlar, kültürel ve ekonomik anlamda gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin, sanata ve sanatçısına sahip çıkan ülkeler olduğunu açıkça göreceklerdir. •

tekinozertem@butundunya.com.tr

Çünkü sanat kendiliğindendir. Duygudur, sezgidir, özlemdir, eleştiri, karşılaştırma, başkaldırı, alay, taklit, düşünme, düşünebilme, hayal edebilme ve tüm bunları kendinle ya da başkaları ile paylaşabilmektir. Arınmaktır...

1-*Jean Cocteau (1889, - 1963), Fransız şair, libretto yazarı, romancı, oyuncu, film yönetmeni ve ressam.*

2-*Sanatın Gerekliliği, Ernst Fischer. Çev: Cevat Çapan, de Yayınevi, 1968.*

3-*Poetika, tarihte şiir sanatı ve sanat olayını inceleyip tartışan ilk eserdir.*

Kim Kimdi?

Dünyamızda iz bırakmış ünlüler ve kısa yaşam öyküleri...

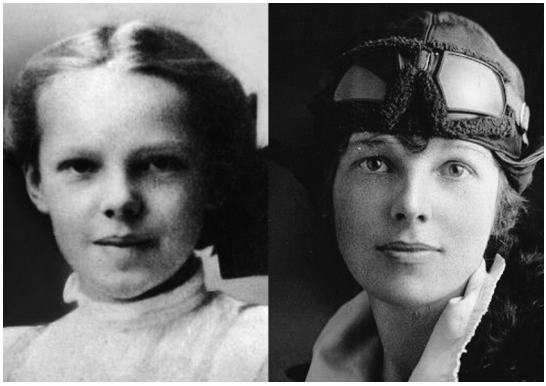
Yazan: SABRİYE AŞIR

Öğretmen bir anne ile elektrik mühendisi bir babanın oğulları olan bu Amerikalı çocuk, okumayı öğrenir öğrenmez ansiklopediler okumaya başladı. 12 yaşındayken evde kendi kendine deneyler yapıyordu. Mutlu bir çocukluk geçirdi. Ama diğer çocuklardan farklıydı ve onların şakaları, oyunları ona garip geliyordu. Bunun için genellikle yalnız kalmayı tercih ederdi. Üniversite eğitiminde önce kimyayı seçse de, sonra yaşamının anlamı olacak matematiğe yöneldi. Sekiz yıl boyunca yaptığı öğret-

menlik görevinden ayrıldıktan sonra şizofreni tanısıyla akıl hastanesine yatırıldı. Dahilik ile delilik arasındaki ince çizgide gidip gelirken, rahatsızlığına rağmen çalışmalarını sürdürdü. 23 sayısına takıntılıydı. Daha 21 yaşındayken yazdığı 'Oyun Teorisi'yle ekonomi dalında Nobel aldı. Hastalığını da zekasını kullanarak yendi. Teorileri pek çok farklı alanda kullanılan bu gizemli dahi **John Forbes Nash…**

Atlantik'i tek başına da geçmeyi başardıktan sonra, tek hedefi dünyanın etrafını turlamak oldu.

Bu güzel kız, ele avuca sığmaz bir çocuktu. Ağaçlara tırmanır, kendini kızakla yamaçlardan aşağı bırakır, elindeki tüfeğiyle tarla farelerini avlardı. On yaşında iken bir kasaba fuarında ilk kez uçaklarla tanıştı. Altı üniversite değiştirdi. Askeri bir hastanede hemşire olarak çalışırken, uçuş dersleri almaya başladı. 23 yaşındayken, bir pilot ile birlikte ilk uçuş deneyimini yaşadı. Bir gün kendisine gelen bir telefonla, 'Atlantik Okyanusu'nu uçarak geçen ilk kadın yolcu' olma teklifini kabul etti. Bu başarılı uçuş, tüm dünyada yankı buldu. Artık onun için uçmak, tam bir tutkuydu. İlerleyen yıllarda pek çok uçuş rekoruna imza attı. Atlantik'i tek başına da geçmeyi başardıktan sonra, tek hedefi dünyanın etrafını turlamak oldu. Bu son yolculuğunda kayboldu ama rekordan rekora uçarak, erkeklerin egemen olduğu alanlara yönelmek isteyen kadınlar için de ilham kaynağı olan başarısıyla iz bıraktı. O cesur kadın **Amelia Earhart** idi…

Jamaikalı çocuk, henüz dört yaşında iken el falına bakabiliyordu. Söylediklerinin, inanılmaz bi-

çimde gerçek çıkması komşu kadınları şaşkına çevirirdi. Okulda en başarılı olduğu ders matematikti. Ancak okulu küçük yaşta bıraktı. Müzikle ilgilenmeye başladı. Kurdukları müzik grubuyla ses getirmeyi başardılar. Sonraları yoluna tek başına devam etti. Müzisyenliğiyle uluslararası alanda kabul görürken, insani yönüyle de büyük takdir kazandı. Yardım amaçlı konserler verdi.

Müziğiyle yaşadığı dönemde halkın sorunlarına da tercüman oldu. Tutuklanarak bir süre hapiste kalması, şarkılarında politik mesajlar da vermesinde etkili oldu.

Müzik dışındaki en büyük tutkusu futboldu. Kısa sayılabilecek yaşamında, her biri dillere destan olan yüzlerce şarkıya imza attı.

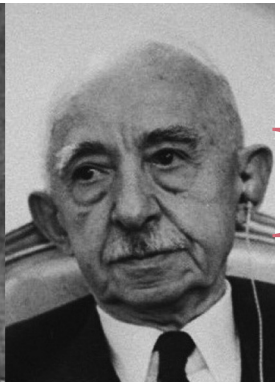
Reggae müziği tüm dünyaya duyuran bu efsane müzik adamı elbette **Bob Marley'**di…

Bu genç subay İzmir'de, mütevazı bir ailenin çocuğu olarak, ahşap bir evde dünyaya geldi. Babası yargıç yardımcısıydı. Daha çocukken, askercilik oyunlarına, mızıka ve boru seslerine çok meraklıydı. Oldukça disiplinli bir adam olan babasından, satranç oynamayı öğrendi. Ortaokuldayken, matematik yüzünden bir yıl sınıfta kaldı. Ancak askeri lisede çok başarılıydı, sınıfının birincisiydi. Aynı zamanda ülke meselelerine de duyarlı ve dil öğrenmeye meraklıydı.

Orduda adım adım yükselirken, Atatürk'le birlikte çalıştı ve derin bir dostluk kurdular.

Harp Akademisi'nden mezun olduktan sonra, orduda görev yapmaya başladı. Orduda adım adım yükselirken, Atatürk'le birlikte çalıştı ve derin bir dostluk kurdular. Milli mücadelede önemli görevler üstlenerek, sayısız başarıya imza attı. İlk cumhuriyet hükümetini kurdu, çok partili demokratik hayata geçişi sağladı. İkinci Dünya Savaşına Türkiye'yi sokmamak için çok yönlü çalıştı ve bunu başardı. Ülkenin ikinci cumhurbaşkanı, bu asker ve devlet adamı 'Milli Şef' **İsmet İnönü'**ydü…

Rus genç kız, çiftçi bir baba ile fabrika işçisi bir annenin çocuklarıydı. Ekonomik durumlarının hiç de olmaması nedeni ile okula gidemedi. İlk eğitimini

ancak mektupla dışarıdan tamamlayabildi. Aile bütçesine destek olmak için tekstil işçiliğine başladı. Bu sırada, hobi olarak paraşüt eğitimi aldı. Atlayışlar yaparken kendini bir kuş gibi özgür hissediyordu. Çalıştığı fabrikada da bir paraşüt kulübü kurması üst düzey yetkililerin dikkatini çekti.

O bunları yaparken, ülkesi Sovyetler Birliği bir kadını uzaya göndererek bir ilki gerçekleştirme hedefindeydi. Seçmeler yapıldı. Paraşüt eğitimi alması, onu rakiplerinden bir adım ileri çıkardı. Çünkü dönüşte, uzay aracından paraşütle inecekti. 26 yaşındayken, başarılı bir uzay seyahatiyle, uzaya çıkan ilk kadın oldu. Üstelik uzayda üç gün kalarak ve dünyanın etrafını 48 kez turlayarak en uzun süre uzayda kalan insan da oldu. Bu cesur kadın **Valentina Tereşkova** idi…

Delikanlı, işadamı bir baba ile paşa kızı bir annenin çocuklarıydı. Sekiz yaşında geçirdiği bir kaza sonucu sol ayağı sakatlandı. Daha ortaokul öğrencisiyken, tiyatro oyunlarında rol almaya başladı. Lise eğitimi sırasında, içindeki büyük tiyatro aşkı, meslek olarak da bu işi seçmesine neden oldu. Ancak ailesini, tiyatro eğitimi almak için ikna etmekte güçlük çekti. Üniversite eğitimi için gittiği Amerika'da tiyatro eğitimi aldı. İstanbul'a dönünce, tiyatroya devam etti. Bir süre Muhsin Ertuğrul ile çalıştı. Sonra kendi tiyatrosunu kurdu. Oyunlar yazdı, oynadı. Müzikaller sahneye koydu. Tiyatronun ekonomik darboğaza girdiği dönemlerde televizyonculuk, radyoculuk, gazetecilik ve bir süre de yönetmenlik yaptı. Pek çok ödül aldı. En büyük ödülü de, yetiştirdiği sayısız tiyatro oyuncusunun başarılarını görmek oldu.

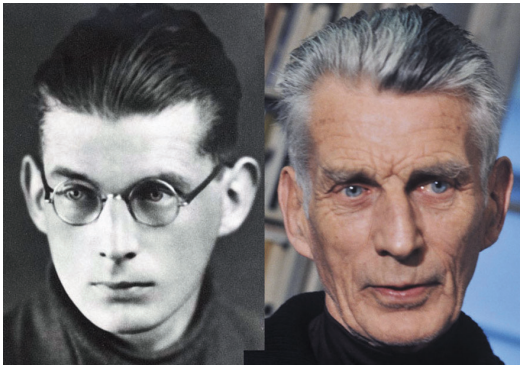

O, sahnelere yıllarını veren usta tiyatrocu **Haldun Dormen**…

Atatürk'ün yakın arkadaşlarından, Almanya askeri ataşesi Hasan Cemil Bey ile bir büyükelçi kızı olan annesi Remziye Hanım'ın üçüncü ço-

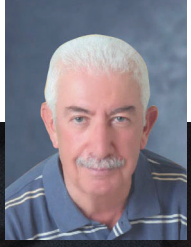
Bu İrlandalı öğrenci, inşaat bilirkişisi bir baba ile hemşire bir annenin çocuğuydu. Annesinin sıkı sıkıya dine bağlılığının aksine o, dini sadece can sıkıntısı veren bir şey olarak görüyordu. Sağlıksız ve mızmız bir çocuktu. Öğrencilik yıllarında kriket sporunda başarılıydı. Üniversite eğitiminin ardından bir süre öğretmenlik yaptı. Ünlü yazar James Joyce ile tanışması, yaşamındaki dönüm noktası oldu. Dostlukları, birlikte çalışmalarıyla güçlendi. Aşırı utangaçlığı nedeniyle sorunlar yaşadı. Göğsünden bıçaklandı, ölümden döndü. İkinci Dünya Savaşı yıllarında, ambar görevlisi, kurye ve tercüman olarak çalışmak zorunda kaldı. Oyunlar, denemeler, kitaplar yazdı. Tüm bunların arasında, Nazilere karşı da mücadele etti. O, Nobel ödüllü varoluşçu yazar **Samuel Beckett** idi…

Kötülerin Kazanması için iyilerin Seyirci Olması Yeterlidir.
Edmund Burke

cuğuydu. Babasının yurtdışı görevleri nedeniyle Türkiye'ye ancak 8 yaşındayken gelebildi. Okul yıllarında hep çıtı pıtı, zayıf bir çocuktu. Bu nedenle sık sık hasta olurdu. Diğer yandan da eskrim ve okçuluk sporlarıyla ilgileniyordu. Eskrimdeki başarısıyla 20 yaşındayken, ilk kez bir Türk kadın sporcu olarak Türkiye'yi olimpiyatlarda temsil etti. Üniversite eğitimini Fransa'da arkeoloji alanında tamamladı. Ülkesine geri dönerek bu alanda çalışmaya başladı. Arkeolojik eserler onun elinde, sadece müzelerde sergilenen objeler olmaktan çıktı, birer değer haline geldi. Yaptığı kazı ve çalışmalar, yetiştirdiği öğrencilerle dünya arkeoloji çevrelerinde yakından bilinen, bu saygın isim Cumhuriyet kadını Prof. Dr. **Halet Çambel**…

Bekir Özgen

Olduğun Gibi Kal(ma)!

Herkes alışılmamış bir öğrenci sayardı Bekir'i

Doğup büyüdüğü kasabadan ayrılış günleri başkalarına benzemez vicdan kırıklığını çağrıştırırdı. Ama o gün başkaydı.

Liseyi yeni bitirmiş, daha yükseğe doğru, yola koyulmak üzeriydi Bekir. Ailesi onu tepeden tırnağa yeni giysilerle donatıp cebine de yeterli harçlık koyarak trene bindirdiğinde havası bir başkaydı doğrusu. Ne de olsa gençti ve yakalaması güç bir umudun peşine düşüyordu. Yolu, adını ne zaman duysa kendisine hep büyük gelen Başkent'e de olsa umurunda değildi.

Herkes alışılmamış bir öğrenci sayardı Bekir'i. Onca kitaplar devirmiş, değişik öğretmenler tanımış ama çoğu akranı gibi şeytana pabucu ters giydirmesini öğrenememişti. Dümdüz, yalan dolan bilmeyen, sözünü eğip bükemeyen duru biri olarak kalmıştı.

‘Hemşerim yahu! Bu kentin insanları ne tuhaf!

Durmadan sırıtıp sırnaşıyorlar. Sözlerinin ne önü belli ne arkası...’

Akranlarının söylediği şarkılara, türkülere başka yerden, değişik perdeden katılıyordu hep. Sözcükleri kendisine göre düz, başkalarına göre ayrıksıydı. Tribünlerde yer alan futbol sevdalılarına herkes gibi “seyirci” demiyor, “müşteri” diyordu. Caddede gördüğü bir alımlı kıza, “afet”, “peri”, “dünya güzeli“ demiyor, “topak beşli” diyordu. Alışageldiği kasaba dilinden kopmuyor, kopamıyordu.

“Bu devirde böyle bir üniversiteli olamaz,” diyenlerin sayısı az değildi.

Yerleştiği yüksek öğrenci yurdunda olsun, kaydolduğu fakültede olsun, şimşekler üzerine yağmakta gecikmedi. Nereye gitse küçümsenir oldu. Gün geldi, kendisine yakın bulduklarının bile yüzlerine yerleşen o alaycı tavırdan rahatsızlık duymaya başladı. Giderek kaygıya, öfkeye dönüştü üzüncü.

Dayancının tükenmek üzere olduğu bir gece, duyduğu o ses, kedisini; *“Başkenttekilerle ortak bir dil oluşturamamış olman, seni çileden çıkarmaya başladı. Ama kentteki yaşam da, iletişim de seninki gibi dümdüz değil... Daha çetrefilli, daha dolambaçlı, daha ikiyüzlü, daha tuzaklı. Ne kasabandaki duyduklarına ne de kitaplarda okuduklarına benziyor. Bu da senin hem tuhafına hem de zoruna gidiyor.*

Çevrendekiler sana benzemiyor olabilir. Onlara küsmekle bir yere varamazsın. Uyum sağlamaya çalış,” diye uyardığında, afallar gibi oldu.

“Bir göz, içimden bana bakar durumuş meğer,” diye mırıldandı.

Yine de kendine yakın bulduğu birine, “Hemşerim yahu! Bu kentin

insanları ne tuhaf! Durmadan sırıtıp sırnaşıyorlar. Sözlerinin ne önü belli ne arkası… Davranışları, tutarsız mı tutarsız… Sapları yok, kulpları yok, çamurdan farkları yok. Her bir şekli alıyorlar," diye dert yanmadan edemedi.

***

Aradan üç dört hafta geçmesine karşın derdi azalmadı çoğaldı Bekir'in. Ruhunda birikip gelen bir üzüntüyle baş başa kaldı. Kendisini ziyarete gelen bir hemşerisine, "Alışamadım gitti bu koca kente. Karınca yuvaları gibi açgözlü, arsız, huysuz insanlarla kaynayıp duruyor dört bir yanı. Ne gireni belli, ne çıkanı… Duası başka, ninnisi başka… Üstelik her şeyi bir yalan üzerine kurulmuş. Gel de yerini yurdunu arama?" diye dert yandı.

Bir gece, yarı uykusunda yine o sesti gelip kulağına fısıldayan:

"Evet! Çoğu arkadaşın gibi sen de doğanın bağrından kopup geldin. Bütün çocukların birlikte oynadığı, kimsenin kimseyi dışlayıp, küçümsemediği sokaklardan… Olan olmayana verir, bilen bilmeyene yardımcı olurdu orada.

Gel gör ki burada altta kalanın canı çıkıyor. Alışmalısın."

Kim ne derse desin, yüreği haftalardır havasını soluduğu Ankara'da değil, doğduğu büyüdüğü yerlerdeydi Bekir'in. Biraz olsun memleket havası canına can katabilirdi. Dayanamadı. İsteğini dışa vurup bir sınıf arkadaşına açtı içini. Tartıştılar.

"Okul ne olacak o zaman pekiyi?"

"Ne olacak! Kasabam kalkıp buraya gelemeyeceğine göre, ben oraya gitmeliyim."

"Tez elden sınıfını geçip önüne baksan daha iyi olmaz mı?"

"Dayanamıyorum. Ne yapayım,

Dayanamadı. İsteğini dışa vurup bir sınıf arkadaşına açtı içini. Tartıştılar.

elimde değil. Varsın inceldiği yerden kopsun.”

Daha yarıyıl dinlencesine girmeden, soluğu onsuz edemediği kasabasında aldı Bekir. Döndüğünde az da olsa rahatlamış, kendini bulmuş gibiydi.

***

Öyle böyle derken koca bir yıl geçti gitti. Sınav günleri birbiri ardından gelip dayandı. Çok değil, yalnızca üç dersten geçebildi Bekir.

İkinci ders yılı başladığında da bir düzelme olmadı durumunda. Bu ağır aksak gidiş okuduğu fakülteden soğuttu onu. Ama yapacak başka bir şeyi de yoktu. Küçük kasabasında her şey olmuş, Başkent’te hiçbir şey olamamıştı. Ondan sonrası gittikçe daha da zorlaştı. Utancından çıkamaz oldu insan içine. Göze görünmemek için, köşe bucak kaçmaya, kuytu yerler aramaya başladı. Bir otobüse atladığı gibi soluğu Anıtkabir’de aldı bir sabah. Ata’sının çevresinde döndü durdu; medet umdu ondan. Ne aradığını biliyor muydu; belli değildi.

Sıkıntısını üzerinden atamamış olmalı ki bir tuhaf dürtüyle oradan Ulus’a kadar yürümeyi göze aldı. Düştü yola. Ne ki uzaktı varacağı yer. Git git, bitmek bilmiyordu. Terin, suyun içinde kaldı. Dili damağı kurudu. Güçlükle ulaştığı yurtta ilk işi, ağzını musluğa dayamak oldu. Barajın suyunu iç ha iç… Kanmak bilmedi bir türlü. Karnı şişti, davula döndü. Başladı kıvranmaya bu kez de; “Anam ölüyorum, kurtarın beni!” demeye. İmdadına yetişen içerdeki tek öğrenci Ömer oldu. Arkadaşına el kol hareketleri yaptırdı. Terletip su kaybettirmek istedi. Olmadı. Baktı ki, rengi gittikçe morarıyor, koştu doktora.

Sıkıntısını atamamış olmalı ki bir tuhaf dürtüyle oradan Ulus’a kadar yürümeyi göze aldı.

On beş yirmi dakika sonra, yanında doktorla içeri girdi ki, ne görsün?.. Bekir, yatağında oturmuş sıcak somun yiyor.

“Bu kadarı da olamaz!” diye azarladı arkadaşını. “Ne yaptığını sanıyorsun sen? Canına mı kastettin?” diye sorunca, aldığa yanıt, ondan çok doktoru şaşırttı.

“Sorsun diye somun yiyorum…”

Gece bastırıp da midesi uykuya izin verdiğinde, yine o sesti uykusunu

bölen. *"Tarlada yediği buğdayla deneleyip şişen ve kurtarılamayan bir yığın inek, öküz gördün. Neden yaptın bunu? Bu azgın kentte senin gibilere yer olmadığına inanmıyorsundur umarım. Korkarım, değişimin değil, değişememenin bedelini ödeteceksin kendine."*

***

O uğursuz olaydan bu yana, uzun bir süre geçmişti. Üstüne tanımsız bir bıkkınlık çöktü Bekir'in. Durgunlaştı. Ay, daha bir aylaşıp işler oldu içine. Yağmur, daha bir düşer oldu üstüne. Canı hepten daraldı daralmasına da kimselerin bu duruma aldırdığı yoktu. Oturduğu pencerenin yanından geçen trenlere bile bir başka gözle bakıyordu artık. Daha düne kadar, "Bu ekspresler, bizim gibilere yolcudan çok umut taşır, düş taşır," diyen o değildi sanki. Buraları sevemediğini, alıp başını gitmek istediğini söylemek istiyor, derdini anlatacak kimse bulamıyordu. Bölüntülü uykusunun sadık konuğu o sessizliğin sesinden başkası değildi gelip bulan onu.

"Uçsuz bucaksız bir deniz üstünde yoruluveren bir kırlangıca döndüğünü biliyorum. Ama sen o kadar da zayıf değilsin Bekir. Sorsun diye yediğin somuna bile teslim olmadın. Savaşırsan, çıkarsın o sonsuz umarsızlığın kuyusundan."

Öyle miydi gerçekten? Bir çıkış yolu var mıydı? Gecenin o sağır saatinde kalktı yatağından. Dışarıya, o tiksinegeldiği karton tiplerden arınmış sokakların yalnızlığına vurdu kendini. Sonrasını ise hiç mi hiç anımsamıyordu. Ne kendini bir aracın altında buluşunu, ne hastaneye kaldırılışını, ne de yoğun bakıma alınışını… Nicedir kimliğini yitirmiş olduğundan kimi kimsesini bulamamışlardı. Kendine geldiğinde hemşireleri yanında yönünde dört dönerlerken buldu.

"Hele şükür, kendinize gelebildiniz. Gözlerinizi hiç açmayacağınızdan korkmuştuk," diyerek gözlerinin içine bakıyorlardı ışıl ışıl. Dilinin ucuna gelen, "Topak beşliler," sözünü seslendiremedi, geldiği yere yolladı.Ve o gece, kulağına yakın fısıldadı o ses son kez: *"Oldun olası bu kentle kan uyuşmazlığın oldu, can dostum. Nazar değmesin diye maviye boyanmış bir evi bile yok dediğin bu yer; sana kucağını açıp başını koyacak bir yer bile vermedi, adı batsın bu nasıl bir başkentse. Olduğun gibi kal mı, kalma mı diyeyim sana bilemiyorum?"*

Yüzüne acının derin dalgası vurdu. Tası tarağı topladığı gibi evinin yolunu tuttu Bekir. Ait olduğu bir yer bulma çabası boşa gitmişti. Herkesi bir köşesinde saklayabilen o koca kent, ona sığınabileceği bir yer verememişti. Yıkık ve döküktü. Gözlerinin derinliklerinde yüzüp duran bir hüzün vardı. Kalabalıkların uğultusuyla arsızlaşan poyrazı arkada bırakıp bilmediği yerlerin yolun attı kendini. O anda güneş yoktu. Bekir de yoktu. Başkent ise yerinde duruyordu.

"Emanete bırakılıp orada unutulan bir bavul olmaktan kurtuluyorum ya, sen ona bak!" diye kekeledi kendi kendine. •

bekirozgen@butundunya.com.tr

Satranç Ustası

İranlı satranç ustası İhsan Ghaem-Maghami, aynı anda 604 kişiyle satranç oynayarak dünya simültane satranç rekorunu kırdı. 580 maçı kazandı, 16'sında berabere kaldı, 8 oyunu kaybetti.

Yunuslar, insanlar gibi otomatikman nefes almazlar ve uyumazlar. Eğer bilinçlerini kaybederlerse denizin dibine batar ve solunumu beceremedikleri için boğulurlar.

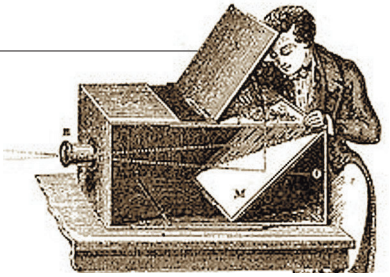
Çoğalan Kelebek

Küresel iklim değişikliği nedeniyle çok gözlü esmer kelebek cinsinin sayıları giderek artmaktadır.

Tanıma Merkezi

Birinin yüzünü hatırlamak için beynimizin sağ tarafını kullanırız.

Antik Fotoğrafçılık

İlk fotoğraf makinesi ile resminizi çektirmek için, 8 saat boyunca objektif karşısında oturmanız gerekiyordu.

Bisikletle Rekor

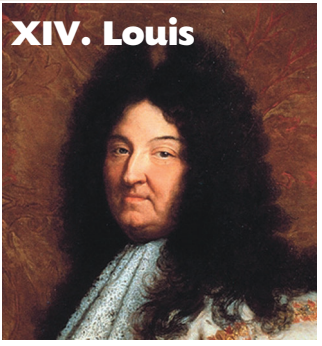
Bisikletle yapılan en yüksek hız saatte 268 km'dir. Fred Rompelberg adlı Hollandalı bisikletçi, bir ralli aracının arkasına taktığı bisikleti ile kurumuş tuz gölü üzerinde bu rekoru kırmıştır.

Ispanak ve XIV. Louis

XIV. Louis ıspanağa delicesine tutkundu ve Güneş-Kral, artroz hastkalığını iyileştirme nedeniyle kendisine bu sebzeyi yasakladığı için doktorunu kovdurmuştu.

Kısa Ömürlü Prenses

Dünyanın en hızlı büyüyen ağaç türü Doğu Asya'ya özgü olan, çok üzün ömürlü olmasa da yılda 4,5 metre kadar büyüyen, *(Paulownia)* prenses ağacıdır.

Aşk Kaşıkları

İngiltere'nin kırsal kesiminde 14 Şubat'ta tahtadan "aşk kaşıkları" yontulur ve üzerlerine kalpler, anahtarlar, kilitler çizilir. Bu desenler "Sen kalbimin kilidini açtın" anlamına gelir.

Olimpiyat bayrağı ilk kez Belçika'nın Anvers kentindeki 1920 Yaz Olimpiyatlarında kullanıldı.

Fyodor Mihailovic Dostoyevski

(11.11.1821-9.2.1881)

Dostoyevski, gelmiş geçmiş en büyük roman yazarlarından biridir. Bir doktorun oğlu olan Dostoyevski Moskova'da doğdu. Çocukluğunu bir hastane lojmanında, zorba ve sarhoş bir baba ile hasta bir anne arasında geçirdi. Zayıf sinirli, duygusal, bir anda coşkudan çökkünlüğe geçen biriydi. Gogol etkileri taşıyan ilk romanı İnsancıklar, Belinski'nin övgülerini kazanıp yazarına ün sağladığında coşkuya kapılan Dostoyevski, daha sonraki yapıtları Öteki ve Ev Sahibesi aynı eleştirmenin alaylarına hedef olunca ruhsal çöküntüye düştü, hastalandı. Yazarın yapıtındaki en zengin ruhbilimsel temalardan biri de bu çift kişiliklilik temasıdır. 1848'de Beyaz Geceler ile Bir Yufka Yürekli adlı eserleri yayımlandı. Bu yapıtlarının da beğenilmemesi gururunu incitti. Ezilmiş ve Aşağılanmışlar ve Ölüler Evinden Anılar ile kendini yeniden kabul ettirdi. Büyük "metafizik" romanlarının ilki ve tüm yapıtlarının anahtarı olan Yeraltından Notlar 1864'te yayımlandı. Suç ve Ceza Kumarbaz, Budala, Ebedi Koca, Cinler gibi başyapıtlar birbirini izledi. Bir Yazarın Günlüğü ve Karamazov Kardeşler yayımlandı. Bir Büyük Günahkârın Yaşamı" adlı büyük çaplı tasarısını gerçekleştiremeden Petersburg'da öldü.

Yaşamdan Gerçek Öyküler
Suat Türker

AVRUPA'NIN "KUNDAKÇI" ÇOCUKLARI

Avrupa'da yabancı düşmanlığı ve aşırı sağ güçleniyor.

Küçük bir bidon benzin. Bir çakmak. Kundakçı neo Nazi gençlerin bütün silahı bu. Olay öncesinde içilen biralar ve söylenen şarkılar: " Bıçaklar kaldırımlarda bilenmeli. Yabancılar ölmeli."

SONRASI hücum. "Yakalım onları."

Almanya'nın Solingen kentinde 5 kişinin yakılarak öldürülmesi olayında kundakçıların yaşları şöyleydi:

Felix Köhnen 16 yaşında, Christian Reher 17 yaşında, Christian Bucholz 20 yaşında, Markus Gartman 24 yaşında. Neo nazilerin tuzağına düşen katil gençler.

Evi kundaklanan Mevlude Genç ise kundakçılarla yaşıt15 yaşındaki oğlu Bekir Genç'i hastanede ziyaret ettikten sonra "Oğlumun öpecek yerini bulamadım. Vücudunun her yeri yanmış." diyordu. Bekir Genç, bu güne kadar geçirdiği elliye yakın ameliyatla yaşama döndürüldü. Kundakçı gençler ise, yaşları küçük olduğu için verilen az cezaları çekip ceza evinden çıktılar.

***

GEORGE KİCK devlet istihbarat servislerde elli yıl çalıştı ve emekli oldu. Yine de boş durmuyor. Danışmanlık yapıyor. Şimdi 83 yaşında. Viyana'nın dış mahallerinde bahçe içinde bir evde oturuyor. Dört kedisi, üç köpeği var. Orkide ve kaktüs yetiştiriyor. Yaz tatillerini Türkiye'de geçiriyor. Derdini anlatacak kadar da Türkçe biliyor. Gece yarısında el ayak çekildikten sonra masasına oturup James Bond filmlerini aratmayacak hikayelerle dolu kitabını yazıyor. Karısına sıkı sıkı tembihte bulunuyor:

"Bu kitap ben öldükten sonra yayımlanacak."

Fotoğraf çektirmiyor, isminin açıklanması da pek fazla istemiyor. Zaten meslek hayatında hep dört ayrı kimlikle dolaşmış.

George Kick'in uzmanlık alanı Neo naziler, ırkçılar. Avrupa'daki neo nazileri, ırkçılık akımlarını en iyi bilenlerden biri. Eşinin en sevdiği puroları kahve ve konyağı bir tepsi içinde masanın üzerine bırakmasından sonra konuşmamız başlıyor:

"Avrupa'da ırkçılığın arttığı ve hedeflerinde Türk'lerin bulunduğu yorumları doğru mu?"

"Evet şiddetli bir tırmanış var. Bunda ekonomik krizin de etkisi fazla. Çünkü işsiz bir gence, 'Bak yabancılar

"Irkçılığın artmasında ekonomik krizin de etkisi fazla."

Solingen'de kundaklanan Genç ailesinin evi

"Özellikle sorunlu çocukları seçiyorlar. Annesi alkolik, babası evi terk etmiş; veya babası sert ve acımasız. Bu tür ailelerin çocuklarını seçiyorlar."

olmasa sen iş bulabilirdin. Ama senin işini elinden yabancılar alıyor.' dedin mi o genç buna inanıyor ve yabancıları düşman olarak görüyor. Ayrıca, Neo Nazilerin eline önemli bir silah geçti. Bu silahı da çok iyi kullanıyorlar. Bu silahın adı; İnternet. Geçenlerde Neo Nazi liderlerinden biri bunu şöyle açıkladı.

"Eskiden bir bildiri yayımlardık. 5-10 kişinin eline geçse mutlu olurduk. Şimdi İnternet'te yaptığımız bir yayını bir-iki milyon gence ulaştırabiliyoruz."

"Neo Nazilerin eğitim sistemlerinde bir değişiklik var mı?"

"Hayır, eskiden olduğu gibi çocukları ve gençleri etkili eğitimlerle saflarına katıyorlar. Günümüzde her ailenin çocuğunun böyle bir tehlike içine girebileceğini bu nedenle ailelerin çok dikkatli olması gerektiğini söylemekte yarar var."

"Kaç yaşındaki çocukları seçiyorlar?"

"12-16 yaş grupları onlar için ideal."

"Çocukları nasıl yönlendiriyorlar?"

"Özellikle sorunlu çocukları seçiyorlar. Annesi alkolik, babası evi terk etmiş. Veya babası sert ve acımasız. İkide bir çocuğunu dövüyor. Bu tür ailelerin çocuklarını seçiyorlar. Almanya'da Solingen'de Genç ailesinin evini dört genç kundakladı. İki kişi dışarıda gözcülük yaparken Felix Köhnen (16) ve Christian Reher (17), içeri girip evi ateşe verdiler. Christian Reher yedi çocuklu sorunlu bir ailenin çocuğuydu. Annesi kronik sinir hastasıydı. Evdeki gaz sobasının musluğunu açarak yedi çocuğunu zehirleyerek öldürmek istemişti. Son anda eve gelen babaları çocukları kurtarmıştı. Reher annesinden de babasından da nefret ediyordu. Hırsızlık yapıyor etrafı kırıp döküyordu. Ancak, bu olayda Felix beni şaşırttı. Çünkü Felix varlıklı bir ailenin çocuğuydu. Babası doktor, annesi mimardı. Ama nedense çocuk ailesine karşı kin ve nefret duyuyordu.

SOLİNGEN'DEKİ Nazilerin karate okuluna gitmesi Felix'i ev kundaklayacak hale getirdi. Günümüzde artık varlıklı aile-

lerin çocukları da Neo Nazi gruplara katılmaya başladı. Çünkü Neo Nazi eğitiminde bu çocuklara şiddet ve kin aşılıyorlar. Çocuklar şiddet ve kinde kişiliklerini buluyorlar. İnternetin devreye girmesiyle çocuklar için tehlike büyüdü."

"Mölln ve benzeri kundaklama olaylarını da neo nazi eğitimi görmüş gençler yaptı değil mi?"

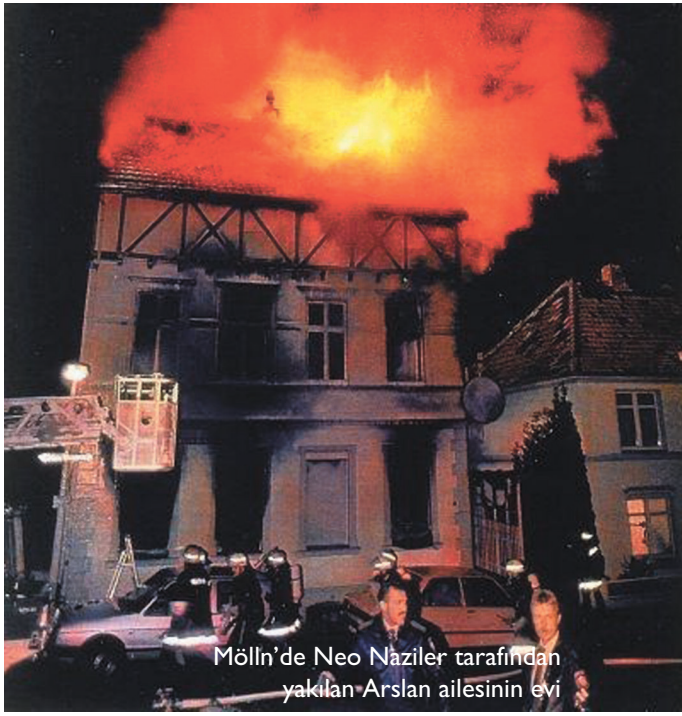
"Evet. Mölln'de Arslan ailesinin oturduğu evi 19 yaşındaki Lars Christiansen ile 25 yaşındaki Michael Peters kundakladılar. Onlar da küçük yaşlarda örgüte katılmışlardı. Dahası var. 2000-2007 yılları arasında Almanya'da dokuz Türk, bir yunan ve bir kadın polis öldürüldü. Ben bunda neo Nazi parmağı olduğuna inanıyordum. Ama resmi yetkililer ve basın bunun Türk mafyasının işi olduğunu iddia ediyorlardı. Çünkü öldürülen Türkler döner büfesi çalıştırıyorlardı. Yine Köln'de Türk caddesi olarak bilinen Keup caddesinde bomba patlatıldı. Buna da Türk mafyasının işi dendi. Oysa ki olayın failleri Nasyonal Sosyalist Yer altı örgütünün iki üyesi Uwe Böhnhardt ve Uwe Mundlos idi. Eğer bunlar bir banka soygunu sonrasında intihar etmeselerdi gerçek ortaya çıkmayacaktı. Uwe Böhnhardt ve Uwe Mundlos çok küçük yaşlarda Neo Nazi teşkilatına girmişler ve özel eğitimden geçmişlerdi.

"Bu eğitimde neler yapılıyor?"

"Eğitim çok çeşitli şekillerde yapılıyor. Örneğin bir spor okulu görüyorsunuz burada çocuklara spor yaptırılıyor sanıyorsunuz. Oysa ki spor okulu Neo Nazilere ait. Biraz önce Felix örneğini verdim. Felix'in Solingen'de devam ettiği spor okulunda kapalı toplantılar yapılıyordu. Başarılı görülenlerin eğitimine 'Hücre evlerinde' devam ediliyordu."

"Eğitimler hep gizli mi ?"

"Evet. Neo Naziler toplantı yap-

Mölln'de Neo Naziler tarafından yakılan Arslan ailesinin evi

mak için salon kiralamak isteseler kimse salonunu onlara vermiyor. Bu nedenle Neo Naziler'de gözden uzak yerlerde çiftlikler, oteller satın alıyorlar. Çocuk ve gençleri oraya gönderiyorlar. Yabancılara karşı kin ve nefret aşılıyorlar. Özel giysiler dağıtıyorlar. Saç tıraşları bile değişik oluyor. Bir de gençlerin hoşlanacağı konserler düzenliyorlar."

"Ne tür konserler?"

"Neo Nazi yanlısı müzik grupları var. Şarkılar da onların istediği gibi. Mesela bir şarkının güftesinde, 'Yabancılar öldürülmeli. Linç edilmeli' şeklinde sözler yer alıyor. Bunlara 'Nazi Rock' türü deniyor. Konserlerde içki, dans ve uyuşturucu var. Gençlerin aradığı şeyleri veriyorlar."

"Diğer ülkelerde durum nasıl?"

"İngiltere, Fransa, Avusturya, İtalya'da, Yunanistan'da ve hatta Amerika'da Neo Naziler güçlendi. Oslo'da 77 kişiyi öldüren Behring Breivik, bir neo Nazi yetiştirmesidir. Küçük yaşlardan eğitim almıştır. Duruşmalarda sürekli Hitler selamı veriyordu. Yunanistan'da Neo Nazi yanlısı Altın Şafak Partisi'nin parlamentoda 18 milletvekili var. Rusya'da Nazi'lerin lideri Dimitrij Diomuschkin Alman Neo nazilerle sıkı bir işbirliği içindedir. Rusya'da 2011 yılında tam 75 kişi öldürüldü.

BENİ ŞAŞIRTAN Macaristan oldu. Macar Neo Naziler Romanları hedef aldılar. Macaristan'daki Romanlar korku içinde yaşıyorlar. Macar Neo Nazilerin bu denli güçlenmesine

"İngiltere, Fransa, Avusturya, İtalya, Yunanistan ve hatta Amerika'da Neo Naziler güçlendi.

Avrupa Neo Nazileriyle ortak çalışma içine girmesi sebep oldu. İngiltere'deki Neo Nazi lideri Tommy Robinson Fransa'ya gelip mitinglerde konuşmalar yaptı. İngiltere'de ırkçı gurup EDL (English Defence League) dört gün süreyle Londra'yı darmadağın etti. Arabalar yakıldı, evler kundaklandı.

"Avrupa'da ırkçılık böylesine yükselirken bu ülkelerde çalışan Türk işçilerinin durumunu nasıl görüyorsunuz?"

"Masum insanların ölümü, yaralanıp yıllarca tedavi görmeleri büyük facia. Ben Solingen yangınından sonra görevli olarak Türk aileleriyle görüştüm. Çünkü aldığımız haberlere göre Türk gençleri silahlanıyormuş. Allahtan sağduyu hakim oldu ve Türk gençleri yatıştırıldı. Ama, Türk evlerinde yangın söndürme aletleri, ip merdivenler gördüm. O insanlar rahat bir uyku uyuyamıyorlardı. Neo Nazilerin istediği de buydu. Neo Naziler kişilikleri oluşmamış çocuklara, 'Sen özel bir ırktan geliyorsun. Bizi bu hale düşürenler yabancılardır.' deyip eline benzin bidonu ve çakmak verip ev kundaklamaya gönderiyorlar. Tanrı çocuklarımızı korusun." •

suatturker@butundunya.com.tr

Nuray Bartoschek

Şimdi Sizleri Bir Dakikalık "Sevgi" Duruşuna Davet Ediyorum

"Bana viyolonsel almasa, popçusunu benden üstün tutsa, pasaportuyla vize kuyruklarında beklesem bile ülkemden yine de vazgeçmem"

Bu sözler geçen yıl 1 Aralıkta henüz yirmi sekiz yaşındayken kalp krizi nedeniyle yitirdiğimiz "Viyolonselin Dahi Çocuğu" dünyaca ünlü çello sanatçısı Benyamin Sönmez'e ait. Benyamin, katıldığı her yarışmadan ödüllerle dönmesine, ülkesini dünyanın dört bir yanında başarıyla temsil etmesine karşın her yurt dışına çıkışında günlerce vize kuyruklarında bekliyordu. Çaldığı viyolenselin kirasını devlet değil, klasik müziğe gönül vermiş, güzel yürekli iş adamı

Yüksel Erimtan ödüyordu. Kendisine teklif edilen başka ülke vatandaşlıklarını kabul etmedi ve her yurtdışına çıkışında vize kuyruklarında beklese de "Ben Türkiye'den başka yerde yaşayamam."dedi. Pek çok insanın koca bir ömre sığdıramadığı kadar çok başarı ve sevgi sığdırdı yirmi sekiz yıla. Gidişi o kadar ani oldu ki sevdiklerinin veda etme şansları bile olmadı.

Kendisinin yokluğunda tüm sevdikleri, sanatçı dostları ile Kültür Merkezinde Benyamin'in doğum gününde bir araya geldik onu anmak için. Benyamin'in annesi Fatma Sönmez oğlunun yıllar önce istemeden kendisini kırdığı ve bunun ayırdına varıp, sevgi sözcükleri ile özür dilediği mektubunu okudu göz yaşlarıyla.

Sonra baba Ünal Sönmez aldı mikrofonu eline. "Yanıbaşımızdaki en yakınlarımıza bile sevgimizi sıkça

"Sevgi yaşamda varolan tek mucizedir. Sevgiyi kaçırırsanız bütün yaşamı kaçırırsınız."

dile getirmediğimiz, birbirimize dokunmadığımız, birbirimizi görmediğimiz, birbirimizden giderek uzaklaştığımız bir dünyada yaşıyoruz, oysa insan olmanın birinci koşuludur sevmek. Özel anma günlerinde hep bir dakikalık saygı duruşunda bulunur insanlar" dedi. "Sevgi yaşamda varolan tek mucizedir. Sevgiyi kaçırırsanız bütün yaşamı kaçırırsınız.

14 Şubat dünyanın pek çok ülkesinde "Sevgi Günü" olarak kutlanıyor. İnsanlar birbirlerine armağanlar alıyorlar. Oysa en güzel armağan sevginin kendisidir. Burada bulunan herkesten bir ricam var, lütfen şimdi ayağa kalkar mısınız?"

Benyamin Sönmez *16 Ocak 1983'de Almanya'nın Bremen kentinde doğdu. Üç yaşındayken Türkiye'ye döndü. İlk çello eğitimine 14 yaşında Ankara Devlet Konservatuarı'nda başladı. 17 Yaşında Ulusal Çello Yarışmasında birinci oldu. 2001 yılında Leipzig'de düzenlenen uluslararası Young Concert Artists yarışmasında Barenreiter Ödülünü kazandı. Aynı yıl Stuttgart Müzik Yüksek Okulu'nda dünyaca tanınmış Rus çellist Prof. Natalia Gutman'ın öğrencisi oldu. Mistislav Rostropovich, David Geringas, Philippe Muller, Alexander Rudin, Stevan Popov, Frans Helmerson, Anner Bylsma, Yo-Yo Ma gibi çello dünyasının dev isimlerinin ustalık sınıflarına katıldı. Yeni Zelanda'da düzenlenen Adam Çello Festivali'nde dereceye giren Benyamin Sönmez kendisine yapılan vatandaşlık önerisini "Ülkemden vazgeçmem" diyerek kabul etmedi. Müzik otoriteleri tarafından "Viyolonselin Paganinisi", "Viyolonselin dahi çocuğu " olarak tanımlanan Benyamin Sönmez, 1 Aralık 2012 de kalp krizi nedeniyle henüz 28 yaşındayken yaşama veda etti. Çağdaş bestecilerden Giya Kancheli, Benyamin Sönmez için yazdığı senfonik eseri "Lingering"in dünya prömiyerini Benyamin Sönmez'e ithaf etti.*

Salonda bulunan konukların hepsi ayağa kalktıktan sonra devam etti sözlerine "Ben şimdi sizi oğlum Benyamin Sönmez adına bir dakikalık saygı duruşuna değil, "Sevgi Duruşuna" davet ediyorum. Lütfen herkes birbirine sevgiyle sarılsın, birbirinin elini tutsun, buna hepimizin gereksinimi var. Ben bu Sevgi Duruşunun bir sevgi zincirine dönüşmesini ve yeni halkalar eklenerek hızla yayılmasını umuyorum" dedi.

Salondaki herkes bir anlık duraksamadan sonra gözlerinde yaşlarla tanısın ya da tanımasın yanında kim varsa ona sarıldı, tüm konuklar birbirinin ellerini tuttu. Bu Sevgi duruşu beni öylesine etkiledi ki sevgi üzerine söyleşi için davet edildiğim okullarda öğrencilere

Diyarbakır Ergani Şehit Öğretmen Aynur Sarı ilkokulu müzik öğretmeni Ezgi Durak, Benyamin Sönmez için mektup yazan öğrencileriyle birlikte

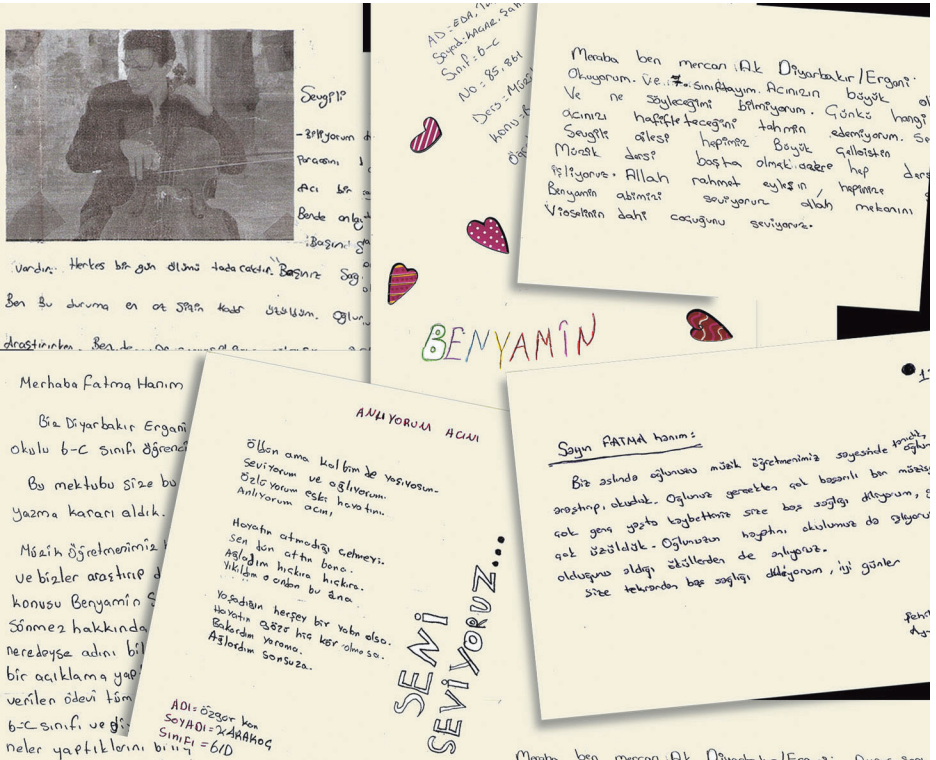
Benyamin Sönmez'i ve babası Ünal Sönmez'in başlattığı Sevgi Duruşunu anlattım. Kimi zaman üç yüz kişilik salonlarda inanılmaz bir sevgi seli oluşturduk öğrenci kardeşlerimle. Bu deneyimlerimi sosyal paylaşım sitesindeki sayfamda paylaşınca sevgi zincirimiz Fethiye'den Diyarbakır'a kadar ulaştı.

Diyarbakır Ergani'de Şehit öğretmen Aynur Sarı ilk öğretim okulu müzik öğretmeni Ezgi Durak Gençdal'dan çok anlamlı bir ileti aldım. Ezgi öğretmen "Bence, müzik öğretmeni olmanın en güzel yani bir kitaba bağlı kalmamak, öğrencilerimle birlikte,

bir çok bilgiyi, sanatçıların hayatlarını, müzik terimlerini araştırarak öğreniyoruz. Paylaşım sitesindeki sayfanızda Benyamin'in sanatını, başarılarını, ailesiyle ilgili yazdıklarınızı okuyunca çok etkilendim ve "Bu sevgi zincirine bizlerde güçlü halkalar eklemeliyiz" diye düşündüm. İki hafta süresince derslerime konuk ettim Benyamin Sönmez'i. Çocuklarımın da çok ilgisini çekti ve Benyamin'in ailesine sevgileriyle destek olmak istediler. Onların içtenlikle yazdıkları mektupları, sunumları ve fotoğraflarını Benyamin'in ailesine iletmeniz dileği ile size gönderiyorum. Artık Diyarbakır'ın Ergani ilçesindeki şehit öğretmen Aynur Sarı İlköğretim Okulu'ndaki tüm öğrencilerim tanıyor Benyamin Sönmez'i. Bize bu duyguyu yaşattığınız için size teşekkür ederiz."

Elbette hemen ilettim bu anlamlı sevgi paketini Benyamin Sönmez'in ailesine. Benyamin'in annesi öğrencilerin yazdıkları mektupları okurken "Oğlumuz hep Anadolu'nun en ücra köşelerine dek gidip çocuklara klasik müziği tanıtmak ve sevdirmek isterdi" deyince "Benyamin sanatıyla sonsuza dek yaşayacak, Anadolu turnesine Diyarbakır'dan başladı ve inanıyorum ki daha pek çok okula konuk olup minik yüreklere sevgi tohumları ekecek" dedim.

İlkokul öğrencilerinin Sönmez ailesine destek amacıyla yazdığı mektuplardan birkaçı

Benyamin Sönmez bir dostuna yazdığı iletide "Müzik öyle büyük bir kuvvettir ki, sevgi kadar yücedir. Ama hayattaki en yüce kuvvet sevgidir. Sevgisiz yapılan müzik, müzik değildir. Sevmeden yaşanılan beraberlik aşk değildir. Sevgisiz yapılan yemek bile lezzetsiz olur. Bana göre sevgisiz ve müziksiz bir yaşam boşa harcanmış, bomboş bir hayattır" diye yazmış.

Evet, on dakika sonrasını bilmiyoruz. Sabah evden ayrılırken, akşam tüm ailecek hep birlikte olacağımızın garantisi yok. Son derece önemsiz bir nedenle kırdığımız sevdiklerimizi tekrar görüp görmeyeceğimizi bilmiyoruz. O halde sevgi sözcüklerimizi ertelemeden, hayatı kaçırmadan şimdi, tam şu anda başlayalım sevginin yüreğimizden süzülüp tüm çevremize yayılmasına.

Şimdi lütfen sizlerde eşiniz, çocuğunuz, sevgiliniz, dostlarınıza sıkıca sarılın ve sevginin akışını hissedin hep birlikte. "Seni seviyorum, benim

için çok değerlisin" deyin.

"Hayırdır, bir şey mi istiyorsun, neyin var, hasta mısın?" diye soran yakınlarınıza sadece "Hayat sevgileri erteleyemeyeceğimiz kadar kısa" diyerek sarılın. Ve sarılırken de, Benyamin Sönmez'i yalnızca "deha çellist", başarılı bir müzisyen olarak değil, aynı zamanda bir "sevgi elçisi" olarak anımsayın lütfen.

Yüreğinizden sevginiz, yaşamınızdan sevenlerinizin hiç eksilmemesi dileğiyle.•

nuraybartosheck@butundunya.com.tr

Ondan istiyorum!

Bir gezgin, *dağ-bayır dolaşarken, bir akarsuyun içinde değerli bir taş buldu. Ertesi gün de, yolu üzerinde bir adamla karşılaştı. Adam çok açtı. Gezgin, torbasındaki yiyeceğini bu kişiyle paylaştı. Ama çantasını açarken, aç adamın gözü çantadaki değerli taşa ilişti. Gezginden, bu değerli taşı kendisine vermesini istedi. Gezgin hiç duraksamadan taşı adama uzattı. Adam sevinçle koşarak uzaklaştı. Artık kendisine ömür boyu yetecek maddi güvenceye sahipti. Bir kaç gün sonra gezgin, arkasından koşarak kendisine doğru yaklaşan adamı gördü. Adam iki büklüm birkaç nefes aldıktan sonra, doğruldu ve değerli taşı gezgine uzattı:*

"Senden ayrıldıktan sonra uzun uzun düşündüm. Bu taşın ne denli değerli olduğunu biliyorum. Ama onu geri verip, senden daha değerli bir şey almak istiyorum. Bu taşı bana rahatlıkla vermeni sağlayan o içindeki şey her ne ise, ondan istiyorum!"

Hazırlayan: BİRSEN ERKUTUN

1-Yeniçerilerin giydiği miğfer biçimli ve sorguçlu başlıklara ne ad verilirdi?
a-Kavuk b-Kuka
c-Bere d-Kep

2-Başka bir ortama geçtiğinde, o ortamın renk özelliklerini kazanan sürüngen türü hayvanın adı nedir?
a-Bukalemun b-Kertenkele
c-Timsah d-Çıyan

3-Satrançta haraket kabiliyeti açısından en pasif taş hangisidir?
a-Fil b-Kale
c-Vezir d-Şah

4-Sıvıların yoğunluğunu ölçmeye yarayan alet nedir?
a-Areometre b-Masura
c-Pergel d-Voltmetre

5-Dünyadaki en büyük kızılçam ormanları hangi ülke üzerinde bulunmaktadır?
a-Avusturya b-Çin
c-Türkiye d-Mısır

6-Hristiyan inancına göre Hazreti İsa'nın yeniden dirildiğine inanılan günde yapılan bayramın adı nedir?
a-Azizler günü b-Paskalya
c-Beşaret d-Noel

7-Milat'tan önce ve sonra yapılmış 20 kale ile dünya tarihinde en çok sayıda kalesi olan şehir hangisidir?
a-Balıkesir b-Çanakkale
c-Bursa d-Edirne

8-Thomas More'un, Yunanca "olmayan yer" anlamına gelen dünyaca ünlü eseri hangisidir?
a-Hamlet b-Faust
c-Ütopya d-Sefiller

9-Özel olarak konuk ağırlamak için eğitilmiş Japon kadınlarına ne ad verilir?
a-Shimasu
b-Samuray
c-Sayanora
d-Geyşa

10-Balıkla beslenen, gagası uzun ve sivri, kara tüylü deniz kuşu hangisidir?
a-Leylek
b-Martı
c-Karatavuk
d-Karabatak

11-Adı Aylin adlı biyografik romanıyla ödül alan yazarımız kimdir?
a-Ayşe Kulin
b-Onat Kutlar
c-Nezihe Meriç
d-Orhan Pamuk

12-Ekonomi sözcüğündeki eko'nun kelime anlamı nedir?
a-Para
b-Ev
c-Üretim
d-Değişim

13-Namık Kemal'in İntibah adlı ünlü romanında kötü kadın karakterinin ismi nedir?
a-Bihter
b-Aliye
c-Mahpeyker
d-Ferhunde

14-Küresel ısınma sorununa bir çözüm bulmak için hazırlanan Kyoto Protokolü hangi yıl imzalanmıştır?
a-2000 b-1987
c-1997 d-1999

15-Türk medeni kanununa göre erkekler kaç yaşından önce evlenemezler?
a-18 b-16
c-14 d-17

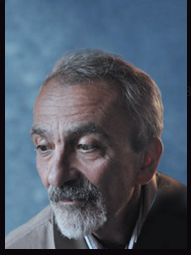
16-Uzaya ilk insanı hangi ülke göndermiştir?
a-Rusya
b-A.B.D.
c-İran
d-Çin

17-AIDS hastalığına sebep olan virüsün adı nedir?
a-Lepra
b-HIV
c-Ebola
d-Kırım-Kongo

18-Tevfik Fikret'in müzeye dönüştürülen evinin de bulunduğu İstanbul'daki ünlü yokuş hangisidir?
a-Kazancı
b-Portakal
c-Aşiyan
d-Yıldız

Yanıtlar: 151. sayfada

Mümtaz İdil

Honorè De Balzac

Tarih 18 Ağustos 1850… Şık bir bayan, sıcak bir günün akşamüzeri Parisin ünlü Fortunee sokağının başında, bir zamanlar Bay Beujon'a ait olan bir evin önünde iner.

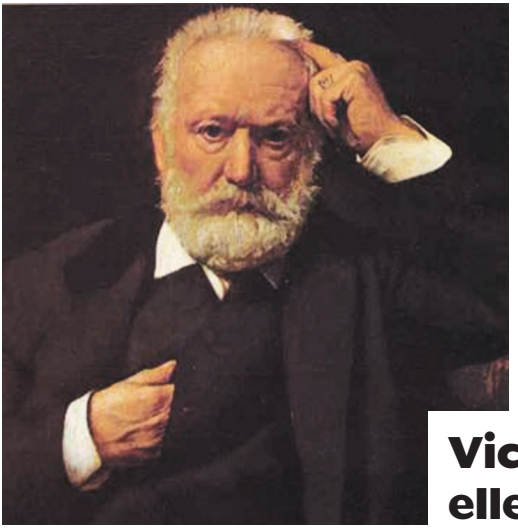
Atlı arabaya kendisini beklemesini söyler ve çabuk adımlarla eve yürür. Aynı günün akşamı eve döndüğünde, kocasına çağın en büyük romancılarından biri kabul edilen Honorè de Balzac'ın ölmek üzere olduğunu söyler. Evi ziyaret eden kişi Victor Hugo'nun karısıdır.

Victor Hugo bu haber üzerine, amcası Louis Hugo'dan izin alarak telaşla Balzac'ın evine gider.

Saat akşam dokuza gelmektedir. Kapıyı elinde şamdanla bir hizmetçi açar.

Balzac'ın Victor Hugo'nun kucağında öldüğünü daha önce bu sayfalarda okumuştunuz zaten. Ama şimdi okuyacağınız ayrıntı daha önemli.

Aynı günün akşamı saat on sularında Victor Hugo Balzac'ın kapısını çalar. Kimse açmaz. Balzac'a aşırı

düşkünlüğüyle bilinen Hugo, kapıyı kırarcasına zorlar, bir kadın elinde şamdanla kapıyı açar. Ağlamaktadır.

"Ne istiyorsunuz," diye sorar Hugo'ya. Victor Hugo kendini tanıtır, hizmetçi onu içeri alır.

Tam o sırada bir kadın ağlayarak Hugo'nun bulunduğu odaya gelir. Hugo o sırada şöminenin hemen yanında Balzac'ın David d'Angers tarafından yapılmış heykelinin yanında durmakta, odanın ortasına yerleştirilmiş mumların yanışına bakmaktadır.

Ağlayarak odaya gelen kadın Hugo'nun dizlerinin dibine yığılarak,

"Beyefendi ölmek üzere," der.

"Karısı odasına çekildi. Doktorlar günlerdir yaşatmak için uğraşıyor, ama faydasız…"

Victor Hugo kadının ellerinden tutarak ayağa kaldırır:

"Dehalar ölmez, üzülmeyin hanımefendi," der.

Başka bir kadın ağlayarak odaya girer. "Hırıltılı solumaları hiç kesilmedi," diye yakınır. "Siz yakın dostusunuz bay Hugo, eğer istiyorsanız bayan Surville'yi çağırayım. Sanırım henüz uyumamıştır."

Honorè de Balzac o sıralarda iki yıla yakın kalp büyümesi şikayetiyle evden çıkamıyordu. Bacakları şişmiş, sol bacağında derin bir yara açılmıştı. Doktorlar kangrenden kuşkulanıyordu. Bunun nedeni de Balzac'ın kısa süre önce yatmaya giderken antika bir eşyaya çarpması ve eşyanın vücudunda yara yapmasından kaynaklanıyordu. Döneminin en büyüğü olan, Dostoyevski'yi derinden etkileyen Balzac,

Victor Hugo kadının ellerinden tutarak ayağa kaldırır: "Dehalar ölmez, üzülmeyin hanımefendi," der.

sıradan bir eşyanın tuzağına düşmüştü ve buna da Victor Hugo inanamıyordu. Balzac müthiş su kaybediyordu ve doktorlar bunu bir türlü engelleyemiyordu.

Yakın dostu ve doktoru Roux, bacağında oluşan çıbanı ameliyatla iyileştirmeye çalıştı, ama nafile. Su kaybı sürüyordu. Bu arada önlenemeyen bir ateş de söz konusuydu.

Balzac müthiş su kaybediyordu ve doktorlar bunu bir türlü engelleyemiyordu.

Başta doktou Roux olmak üzere, çevresindeki tüm insanlar Balzac'ın hayatından umut kesmişti. Bir tek Victor Hugo onun yaşayacağına ve yeniden romanlarına döneceğine olan inancını yitirmemişti. Doktorların bir kez daha muayene etmesi için tüm kimliğini kullandı Hugo, ama doktorlar ağız birliği etmişçesine yapacak bir şeyin olmadığını söylemişlerdi.

Balzac'ın öleceğine öylesine inanmıştı ki çevresindekiler, bir rahip çağırdılar günah çıkarması için. Hugo reddetti. "Sırası değil, o yaşayacak," dedi. O sırada hala şöminenin başında duruyor, Balzac'ın büstüne bakıyordu. İçeriye ağlayarak giren ikinci kadın, "Dün geceyi çok kötü geçirdi," diye soluklandı. "Can çekişiyor."

Hugo kadının perişanlığından durumun ciddi olduğunu anlamıştı, ama yine de Balzac'ın böylesine ucuz bir şekilde hayata veda edeceğinden emin değildi. Onun tanıdığı, hayran olduğu sevgili dostu Balzac hayata böyle veda edemezdi.

Sonunda Hugo, sevgili dostu Balzac'ın odasına girdi. Balzac geniş bir yatakta sırtüstü yatıyordu ve gözleri kapalıydı. Kardeşi bayan Surville yanındaydı ve alnında biriken terleri siliyordu. Hugo bayan Surville'nin elinden mendili aldı ve Balzac'ın kulağına, "Beni yalnız bırakamazsın dostum," dedi. Çenesinde biriken damlaları silerken. Ama Balzac dostunu dinlemedi. Aynı akşam, 51 yaşındayken öldü.

Hugo inanamadı. Balzac'ın elini sıktı ve tepki bekledi, yoktu. Gözlerine baktı, ama kapalıydı. Yüreğine elini sürdü, ama atmıyordu. Bir dostunu kaybetmişti Hugo, ama dünya daha da büyük bir kayıp vermişti.

Ama hikaye burada bitmiyor sevgili Bütün Dünya okurları.•

mumtazidil@butundunya.com.tr

Gezdikçe Gördükçe
İzlen Şen Toker

Bar

Karadağ Cumhuriyeti'nde tanıdık bir kent

İki katlı, biri birine bitişik binaların karşılıklı sıralandığı dar, yaşlı sokak, sabahın bu saatlerinde sakin. Alt kattaki dükkân ve lokantaların içlerinde fazlaca müşteri yok.

Bina kapıları ardına dek açıkken, üst katların ahşap panjurları kapalı, henüz güneşi içeri davet etmemişler. Araç girişine izin verilmeyen bu sokak o kadar tanıdık ki, sanki Karadağ'da, Bar kentinin Eski Bar çarşısında değil de, Anadolu'nun bir kasabasındayım. Sokaktaki berber dükkânının önüne geldiğimde geniş pencere camından içeri bakıyorum; aynaları, koltukları, duvardaki fotoğraflarıyla genel görünüşü Anadolu'daki örneklerine o kadar benziyor ki…

Duvara asılmış beyaz ahşap oymalı aynadan tıraş görüntüsünü izlerken, berberin kullandığı usturadan yansıyan güneş ışıkları önüme düşüyor.

Berber dükkânının birkaç adım ötesinde, dışarı yaydığı kokularla insanı içeri davet eden bir pastane var. Kapının üzerindeki tabelada 1934 yılında açıldığı yazılı. İçerideki dörtbeş masayı çevreleyen duvarlara si-

Çarşıdan bir sokak

yah-beyaz fotoğraflar asılmış. Fotoğrafların birinde pastaneyi açan hanımın şık elbisesi ve yardımcısının bembeyaz önlüğü dikkatimi çekiyor. Çarşının o zamanki halini gösteren bir başka fotoğrafta da binaların genel görünümü bugünkü ile neredeyse aynı. Sokağın iki yanındaki masalarda oturan insanların giysileri çok özenli, küçük çocukların bile ceketleri var. Pastanedeki camlı büyük dolabın raflarına dizilen tatlılar arasında da hem görüntü, hem isim olarak tanıdık olanlar var: "Baklava", "kadaif" ve "tulumbe."

Karadağ Cumhuriyeti'nin Adriyatik Denizi kıyısındaki en önemli liman kenti olan Bar, liman, Yeni Bar ve Eski Bar olarak üç bölümden oluşuyor. Özellikle Bar'ı Virpazar kentine bağlayan tren yolunun yapımından sonra gelişen, sahildeki Yeni Bar bölümü, liman ve marinası ile kente ticaret, deniz ve dağ turizmi için gelenleri ağırlıyor. Sahilden 5 km. içerideki, Rumija Dağı eteklerindeki Eski Bar bölümü de, 1878 yılına kadar 307 yıl egemenliği altında kaldığı Osmanlıların izlerini taşıyor.

O tarihten sonra burada yaşayan pek çok Türk, Boşnak ve Arnavut Anadolu'ya göç ettiyse de burada kalan yaşlıların birkaçı hâlâ Türkçe konuşabiliyor.

Eski Bar'ın girişindeki küçük meydana geldiğimde çarşının o saatlerde neden boş olduğunun ayırdına varıyorum. Meydanda kurulan pazarda, yeşile boyalı tahta masalara sebzeler, meyveler dizilmiş. Patatesler, soğan-

Burada yaşayan pek çok Türk, Boşnak ve Arnavut Anadolu'ya göç ettiyse de burada kalan yaşlıların birkaçı hâlâ Türkçe konuşabiliyor.

lar, havuçlar, lahanalar, marullar, elma ve muzlar, kasa ve kolilerde alıcılarını bekliyor. Köşedeki ağacın altına bağlanmış keçi de pazara gelip, gidenleri izliyor sessizce. Meydandan dağa doğru yürüyünce dükkân ve lokantaların dizildiği sokağın bittiği yerde, önünde bir çeşme olan yeni taş duvarlar, küçük bir cami ile servi ağaçlarının gölgesindeki mezarlığı çevreliyor.

Caminin karşısındaki kale duvarlarının ortasındaki geniş kapı da sanki kalenin ağzı gibi, gelenleri içeri davet ediyor. Bu alanda yer alan, uzun zaman önce terkedilmiş yapıların bir kısmı restore edilmiş ve şimdilerde müze olarak geziliyor.

Kiliseler, evler, müze, hamam ve saat kulesinin içinde olduğu, kale duvarlarının arasındaki alan, yemyeşil ağaçlar, çimenler ve çiçeklerle örtülmüş. Büyük bir ağacın gölgesindeki bankta iki yaşlı adam sohbet ederken bir başkası neredeyse küçük bir oda büyüklüğündeki kilisede mum yakıyor. Sarı renkli katır tırnakları neredeyse bir ağaç kadar büyümüş, ötede nar ağaçları yeni açan turuncu çiçekleriyle süslenmişler, sarmaşıklar binaların duvarlarını sarmış. Kaleden denize doğru bakıldığında kentin Yeni Bar bölümü, dağa doğru ise arka va-

Kaleiçi

Kaleiçi

dide akan şelale görülüyor. Kaleden çıkıp, geldiğim yoldan tekrar çarşıya doğru yürüyorum. Yokuş aşağı inerken sağımda kalan kaldırımın kenarında "Kaldrma" adlı bir lokanta var. Önüne üzeri yastıklı bir bank ve içi rengârenk çiçeklerle dolu saksılar konulmuş.

Okunmaya başlayan ezanın sesi, yöredeki Müslümanları Cuma namazına çağırırken, içeriden lokantanın sahibi olduğunu tahmin ettiğim bir bey çıkıyor; bana kendi dilimizle, Türkçe "Merhaba, buyrun." diyerek.

O Türkçe konuşmanın devamını getirmeden, camiye doğru yürürken kaldırıma, annesi olduğunu düşündüğüm yaşlı bir hanım çıkıyor ve gözleri öylesine gülüyor ki, tok halimle kapıdan içeri giriyorum. Yerleri taş, tavanı ahşap giriş katına birkaç tahta masa ve sandalye yerleştirilmiş. Bir üst kata çıkan merdivenin yanındaki raflarda çeşit çeşit ince belli cam çay bardakları ve rengârenk, farklı desenli kahve fincanları dizili. Üst kat da zevkle döşenmiş, renkli lambalar ve masa örtüleriyle insanı neşelendiriyor.

Mutfak önlüğü de üzerinde olan yaşlı hanım, dosya kâğıdına kırmızı kalemle kenar süsleri yapılarak bir

tarafı İngilizce olarak yazılmış tek sayfalık bir mönü bırakıyor masama. Kurşun kalemle, el yazısıyla yazılmış mönüdeki yemekler, giriş katında, koridorun sonundaki mutfakta hazırlanıyor. Salatalar, zeytinyağında köy yumurtası, çorba, yaprak dolması, domatesi soslu patlıcan, etli patlıcan, kızarmış kuzu, domates soslu köfte, makarna, tatlı, çay ve kahve.

Kahve siparişimi, o sırada okuldan gelen, torunu olduğunu tahmin ettiğim 12-13 yaş civarındaki bir kız çocuğu alıyor. İngilizceyi oldukça düzgün konuşan küçük kız, ikinci kez geldiğinde gülümseyerek masaya bırakıyor kahve tepsisini. Bakır küçük bir tepsi içindeki bakır cezveden gül desenli kahve fincanına döktüğüm Türk kahvesi benzeri kahve, oldukça şekerli çıkıyor. Kahvemi yudumlarken, sipariş sırasında "orta" dememe, küçük kızın anlam veremeden bakıp mutfakta büyükannesiyle uzun uzun konuşmasını düşünüyorum. Belki de "orta" ne demek diye anlamaya çalışıp tahminler yürütmüşlerdi. Yine de kahvem en az onlar ve lokanta kadar tatlıydı benim için.

Yine de kahvem en az onlar ve lokanta kadar tatlıydı benim için.

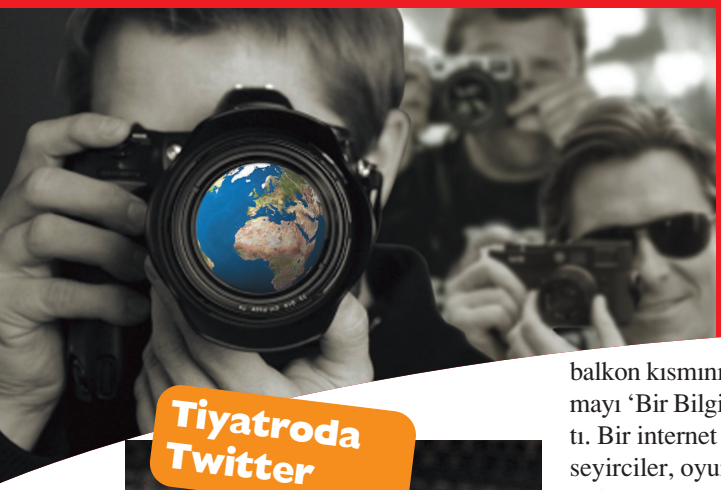
Bar kentinin eski kent bölümünden çıkıp yakındaki Mirovica'daki Eski Zeytin Ağacı'nı görmeye giderken hâla aklımdaydı kaldırım lokantasını işleten aile. Dünyanın en eski ağaçlarından biri olan, 2000 yıldan daha yaşlı zeytin ağacı, nasıl bu toprağa kök salıp, gölgesini 10 metre çapında bir alana yaydıysa, o ailenin büyükleri de yüzyıllar önce Bar'a yerleşip, buraya kök salmışlardı.

Etrafı taşlarla çevrili, müze alanı haline getirilmiş zeytin ağacının yanından ayrılırken, ağacın filizlenen yeni yaprakları gibi, buradaki yeni nesillerin de huzurla ve mutlulukla büyümesini diliyorum. •

izlensen@butundunya.com.tr

Dünyadan yurttan ilginç olaylar minik haberler

Tiyatroda Twitter

Konser ve tiyatro oyunları sırasında cep telefonuna bakmadan duramayanların yardımına ABD'de bir tiyatro salonu koştu. Twitter bağımlıları için ayrılan bölümde performanslar sırasında tweet atmak ya da mesaj kontrol etmek serbest.

ABD'nin Minnesota eyaletindeki Guthrie Tiyatro Salonu, cep telefonundan ayrılamayanlar ve her anını Twitter'da paylaşanlar için özel bir bölüm ayırdı. Bu özel bölümde seyirciler, performans sırasında diledikleri kadar tweet atabilecekler.

Twitter bağımlıları için salonun balkon kısmını ayıran tiyatro, uygulamayı 'Bir Bilgisayar' oyunuyla başlattı. Bir internet sitesinin haberine göre seyirciler, oyunu seyreden diğer kişileri rahatsız etmemeleri için salonun üst tarafından performansı telefonlarıyla birlikte takip edecek.

Kömür Yoksa Misafirlik Yok

Zonguldak'ta bir kişi, balıkçı kulübesine odun ve kömür getirmeyen arkadaşlarını uyarmak için "Soğuk havalarda misafir kabul etmiyoruz" yazısı astı.

Kozlu beldesinde oturan balıkçı

İlhami Köroğlu, "Ben soğuktan korunmak için sahilde odun ve kömür topluyorum. Bu nedenle yazıyı asmak zorunda kaldım. Bu yazıyı astıktan sonra gelen kişi sayısı azaldı. Yazıyı gören artık rahatsızlık vermiyor. Gelen zaten odunla kömürle gelecek" diye konuştu.

Model Uçak Öldürdü!

Almanya'nın Stuttgart kentinde gezmeye çıkan bir vatandaşın başına model uçak çarpması sonucu öldüğü bildirildi... Polis, 53 yaşındaki bir kişinin başına çarpan model uçak nedeniyle yaralandığını ve hastanede yaşamını yitirdiğini açıkladı. Model uçağı uçuran kişinin rüzgar nedeniyle uçağın kontrolünü kaybettiği ifade edildi. Söz konusu kişi hakkında dikkatsizlik sonucu ölüme sebebiyet verme nedeniyle soruşturma açıldı.

Namaz Saatine Göre Uçulacak

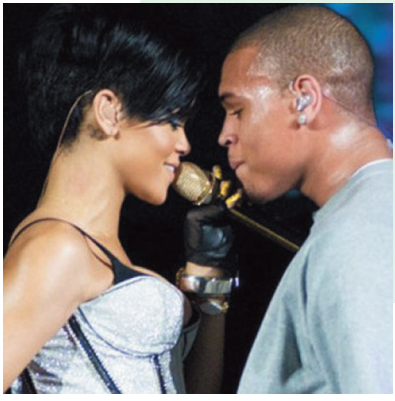
İran'da uçakların iniş ve kalkışlarının ezan saatlerine göre belirleneceği bildirildi. Fars Haber Ajansı, Meclis Kültür Komisyonu'nun, uçakların ezan okunurken iniş ve kalkış yapamayacağı yönünde karar aldığını duyurdu. İran Hava Yolları

ve ilgili bakanlığın onayını da alan karara göre, uçakların kalkış saati de ezandan yarım saat sonra olacak. Komisyonun kararında ayrıca uçaklarda ve hava alanlarında İslami usullere uygun kıyafet giyilmesine daha fazla özen gösterilmesi istendi.

Rihanna'dan İlginç Çıkış!

Rihanna kendisini daha önce döverek hastanelik eden eski sevgilisi Chris Brown'la birlikte NBA maçına gitti. Çift Staples Center'da Los Angeles Lakers -NY Knicks karşılaşmasını izledi. Rihanna kendisine şiddet göstermesine rağmen hâlâ Chris

Brown'a aşık olduğunu açıklamış ve tepki görmüştü. Rihanna, "Beni dövdüğünde onun için daha çok endişelendim. Herkes üzerine çok gitti. Onun yardıma ihtiyacı var. Evet bana karşı bir hata yaptı ama o benim en iyi arkadaşımdı. En iyi arkadaşımı kaybettim. Onu çok özlüyorum" diyerek ağlamıştı. ABD'de kadın hakları örgütleri de Rihanna'yı kınamıştı.

Kadın Dırdırının da Sorumlusu Erkek

Adana'da görev yapan Aile Danışmanı ve İletişimUzmanı Canten Kaya, 'evlilikte mutluluğun sırları'nı anlattı. Kadınların günlük 25 bin, erkeklerin ise 12 bin kelime konuştuklarını ifade eden Kaya, evdeki çatışmaların en büyük nedenini şöyle açıkladı:

"Erkekler 12 bin kelimeyi eve gelene kadar işte tüketir. Bu nedenle evde konuşma ihtiyacı duymazlar. Kadın ise eşi eve gelene kadar sadece 5 bin kelime kullanır. Geri kalan 20 bin kelime için eşini bekler. Bu yüzden evde çatışma çıkar. Yapılacak en güzel şey eşinizle konuşmaktır. Çünkü konuşmak ihtiyaçtır." Kadınların hediye beklediğini ancak erkeklerde genelde hediye kültürünün gelişmediğini belirten Kaya, "Bu ülkede eşine doğum gününde 10 kilo deterjan götüren erkekler var" dedi.

Küre Şekilli Yumurta

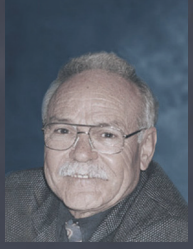
İngiliz mutfak şefi, müşterilerine yemek hazırlamak için yumurta kırarken eşine milyarda 1 rastlanan küre şeklinde bir yumurta buldu.

Cornwall bölgesi Newquay kentindeki bir otelde mutfak şefi olarak çalışan 27 yaşındaki James Church, otel müşterilerine sabah kahvaltısında yumurta kırarken küre şeklinde bir yumurta olduğunu farketti. Marketten satın aldığı yumurtalar arasında çıkan yumurtayı görünce şaşırdığını belirten Church, "Küre şeklide bir yumurta daha önce hiç görmemiştim. Dakikalarca bakındım durdum" dedi.

Kanatlı türlerin yumurtalarının genellikle 'oval' kabuklarının çok ince olmalarına rağmen, şaşırtıcı derecede sağlam olmasını da sağladığı belirtildi.

Bu özel geometrik şekil sayesinde, yumurtalar büyük bir basınç altında kalması halinde bile kırılmadığına dikkat çekildi. •

altanalkan@butundunya.com.tr

Yazar Dede ve Torunları
Muzaffer İzgü

Uykucu Sibel

Bana "Uykucu Sibel" diyorlar. Hıh, ne yapayım, uyumayı çok seviyorum. Anneannem de elma yemeyi çok seviyor, ona birşey diyen yok.

Böyle kocaman kırmızı elmaları yıkıyor, eline alıyor, hart hurt diye ısırıyor. Üstelik dişleri de takma diş. Annem uyarıyor, "Takma dişini koparacaksın." diyor. Anneannem de benim diyor, elmasını kütürdete kütürdete bilmem ki. Ne zaman görsem elinde kütürdettiği bir kırmızı elma var. Elmayı çok seviyor.

Ben de uykuyu çok seviyorum. Hiç olur muymuş, yemek yerken uyunur muymuş?

Ay uykum geldi, ne yapayım? Ağzıma attığım biber dolmasını bir kez çiğniyorum, bir kez daha çiğniyorum, ay uyuyacağım galiba. Haydi bir kez daha çiğne Sibel...

I-ıh, ağzım açılmıyor ki. Ağzım da kapanıyor, gözüm de kapanıyor. Kaşık yastığım, masanın örtüsü yorganım oluyor, oh gelsin mışıl mışıl uyku... Ne uykusu, ne uykusu? Gece uykusu mu, yok canım daha gece olmadı ki. Gündüz uykusu mu, yok yok. Bunun adı öğle yemeği uykusu...

"Hiiişşş Sibel..."

Anneannemin sesi. Öyle de dürtüyor ki. Yoksa elinde çatal mı var? Hayır çatal yokmuş...

"Ay güzel torunum, hiç yemek yerken uyunur mu?"

Desem mi, "Tabağımdaki dolmalar uyuyorlardı, onlara bakınca benim de uykum geldi..."

"Ay çocuğum, yemeğini bitir de öyle uyu bari..."

Uf uf, "Anneanneciğim ben dolmaları düşümde yerim..." diyeceğim, diyemiyorum ki, uyuyorum. Biliyorum, anneannem yine aynı şeyleri söylemeye başlayacak,

"Ay kızım, ay Sibelim, sen bu yıl okula başlayacaksın. Orada da, sınıfta da mışıl mışıl uyuyacak mısın?"

Hıh, anneannem böyle söylerken düş bile görüyorum... Uyuyacağım anneanneceğim, okulda da uyuyacağım. Sınıfın bir köşesinde bir yatak olacak. Öğretmenim beni kucaklayacak, bu yatağa yatıracak...

"Ay Sibel öğrencim rahat rahat şurada uyusun" dyecek. Kimbilir, belki de öğretmenim yanıma uzanacak...

"Haydi oldu olacak, şu çocuğa bir de masal anlatayım" diyecek ve bana masal anlatacak... Oh, öğretmenimle yatmak, uyumak ne güzel olacak.

Bir günden bir güne anneannem demiyor ki. "Ay bu çocuğu kucaklayıp yatağına götüreyim, ağzını yatağında sileyim, sonra yanında oturup ona bir

güzel masal anlatayım..."

I-ıh demiyor. Ya ne diyor? "Sibel yavrum, dolmanı bitir!.."

Bana ne bana ne, dolmayı uyku yesin... Haydi uyku, ye şu dolmayı, umh mis gibi olmuş... Mis gibi sözcükleri duyuyorum ama anneannem bana söylüyor,

"Ay Sibel mis gibi dolma yenmez mi?"

Uyku da mis gibi anneanneciğim... Ay o çan sesi de ne? Hayır çan sesi değilmiş, anneannem elindeki çatalla

tabağın kenarına vuruyor...

"Sabah olduuuu Sibeeeel!.. Uyku bitti Sibeeeel!.."

Hıh, hiç uyku biter mi? Canım bir uyuyayım, dolmamı yine yiyeceğim... Bak, kaşık elimde, kaşığımı hiç bırakıyor muyum? Uyanınca dolmamı yiyeceğim için kaşığımı bırakmıyorum. Yaaa...

"Haydi yavrum aç gözlerini, cacık da ye..."

Cacık cacık cacık... Cacık neydi ha? Haa bildim, böyle böyle içine salatalık doğranıyor, evet evet, ayranın içine salatalık doğranıyor, küt küt sarmısak dövülüp içine katılıyor. Amanın önümde kocaman bir tencere dolusu cacık...

"Ye yavrum, ye bu cacığı..."

"Ay anneanne koca bir tencere cacığı nasıl yiyeyim?.."

"Uf, bu çocuk uf!.."

Anneannem uykumu kaçırmaya çalışıyor, bağıra bağıra şarkılar söylüyor, türküler söylüyor, bir ayağa kalkıp oynaması eksik...

I-ıh uyanamıyorum, uyku kaçamıyor ki, ona sıkı sıkı sarılmışım.

Oh, düşümün içinde bir düğün var, anneannem kalkmış oynuyor, oturanlar da şak şak diye elleriyle tempo tutuyorlar... Anneannemin kocaman göbeği hopur hopur sallanıyor. Çok komik... Gülmeye başlıyorum...

"Ay bu kız ay, hem uyuyor, uykusunda da gülüyor..."

Aaa bir uyandım, ne tabağım var, ne de dolmam... "Anneanneciğim, anneanneciğiiim..."

Anneannem mutfaktan çıkıp geldi.

"Buyrum Uykucu Sibel hanım..."

"Benim dolmam nerede?"

"Dolman uyuyor..."

Güldüm. Koşup anneanneme sarıldım, yanaklarından öptüm.

"Ah Sibel'im yemekte uyumasan olmaz mı?"

"Ne yapayım anneanneciğim, uy-

kum geliyor işte.”

“Haydi, dolmanı masaya koyuyorum, cacığını da...”

Anneannem, “Cacık” deyince gülüyorum...

Eline sağlık anneannem, gerçekten dolma çok güzel olmuş. Cacık da çok güzel. Tabağımdaki dolmayı da, kasedeki cacığı da bitirdim. Anneanneme teşekkür ettim.

“Anneanneciğim, biraz sonra parka gidecek miyiz?”

“Açıkhava uykuevine mi?”

Gülmeye başladım. Anneannemin parka niçin öyle dediğini biliyorum. Ben orada da uyuyormuşum. Ne yapayım anneanneciğim, o ağacın çatalına konmuş serçe var ya, hep onun yüzünden. Ohh ne güzel, başını içine çkmiş, göğsünün tüyleri yastık, sırtındaki kocaman tüyler yorgan, mışıl mışıl uyuyor. Bana da diyor ki, “Haydi Sibelciğim sen de uyu...”

Ay ben hiç o sevimli serçeyi kırar mıyım? Benim tüylü yastığım yoksa anneannemin dizi var, kocaman tüylü yorganım yoksa anneannemin hırkası var...

Uyu mışıl mışıl Sibel...

“Ay çocuk biz uyumak için mi parka geldik?..”

Aa-aa galiba anneannemin de uykusu geldi. Sakın, sen uyuma ha anneanne!.. Ağaçların rüzgarda çıkardığı hışır hışır sesler, kuşların ötüşü, en güzel ninni.

Ya uyanamazsam?

Bir kezinde anneannem beni kucağına almış eve öyle getirmişti... Bakkal Nusret Amca da sormuştu:

“Ay Hikmet Hanım, çocuğa bir şey mi oldu?”

“Evet oldu. Parkta uyuya kaldı...”

Anneannem sonra bana bunu anlattığında çok gülmüştüm.

“Sen böyle kikir kikir gül, demişti anneannem... Kaç kilosun biliyor musun, bu yaşımda seni kucağıma alıp parktan eve getirmek kolay mı sanıyorsun?”

Ay canım anneanneciğim... Hemen koşup bir kırmızı elma yıkamış, kurulamış, anneanneme uzatmıştım. Anneannem de sarılıp beni öpmüştü. Ah bunların hepsi iyi de, şu gece yarıları pat diye uyanıp oturmam yok mu?

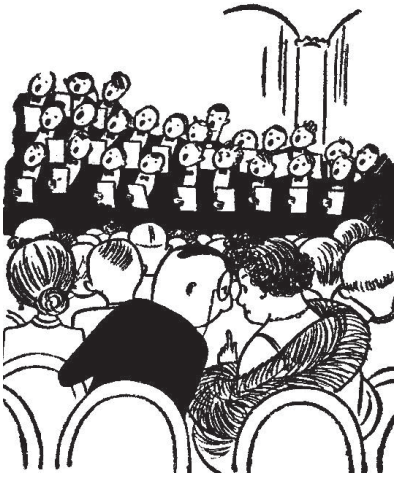
Anneannemle benim odam aynı. Canım anneanneciğim, sanki hiç uyumaz, hep beni gözler pat diye kalkıp yatağımda oturdum mu, anneannem yanıma gelir, “Ah canım ah... Gündüzleri uyumasan böyle geceleri pat diye kalkmazsın... Sibelciğim, gündüzleri çok uyuduğun için geceleri kalkıyorsun. Bak beni dinle, gündüzleri az uyu... Örneğin salt öğle uykusu uyu. Yani uykunu bir düzene sok... Sonra, biliyorsun, sonra?”

Başımı sallıyorum. Çünkü sonrasını biliyorum. Bu yıl okula başlıyorum... Sınıfta da başımı sıraya koyup mışıl mışıl uyumaya başlarsam...

Uf uf, git uyku, git, gündüzleri gelme. Gece gel. Seni sabırsızlıkla bekleyeceğim, lütfen gece gel... Olur mu?.. •

muzafferizgu@butundunya.com.tr

Mankafa Poldi

– Bu koro, 1844 yılında kuruldu, Poldi.
– Hayret! Bu çocuklar hiç de büyümemişler.

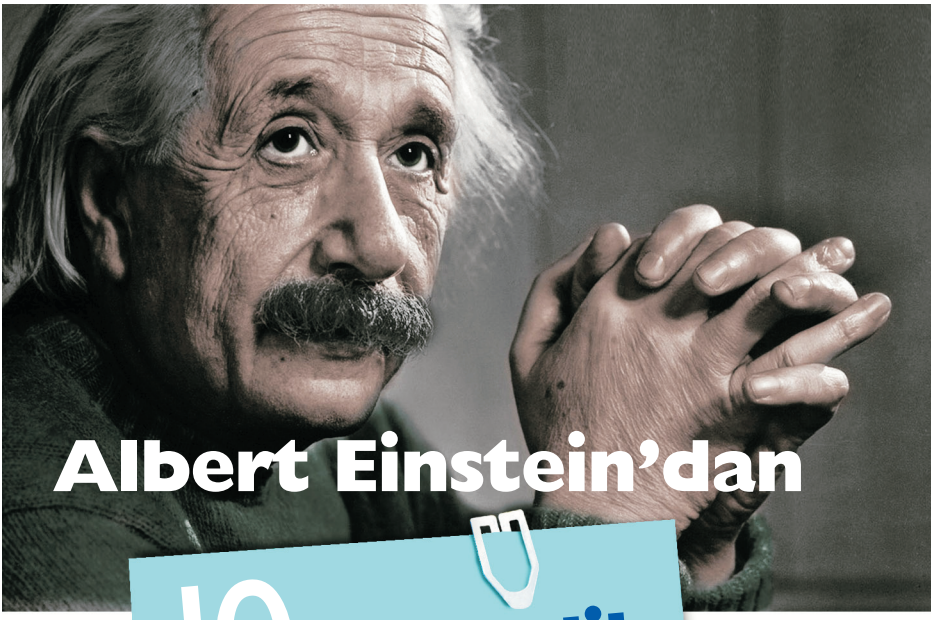
– Yardım gelinceye değin aşağıda beklemeyi mi yeğlersin, yoksa yukarı çıkmana yardım edeyim mi?

– Saçlarımı kestirmek istiyorum.
– Lütfen şapkanızı çıkarır mısınız, Bay Poldi?
- Kusura bakmayın! Çıkaramayacağım; çünkü nezleyim...

– Oberhausen'in buradan ne kadar uzakta olduğunu söyler misiniz, lütfen?
– Yaklaşık 3 kilometre...
– Kuş uçuşuyla mı?
– Hayır insan yürüyüşüyle...

Albert Einstein'dan 10 Maddelik Hayat Dersi

Yazan: SABRİYE AŞIR

1 Merakınızın Peşinden Gidin

Benim özel bir yeteneğim yok. Yalnızca tutkulu bir meraklıyım.

Sizin merakınızı çeken nedir? Neyi en çok merak ediyorsunuz? Benim merak ettiğim neden bazı insanların başarılı olup bazılarının olamadığıdır. Bu yüzden yıllarca başarı üzerine çalıştım. Merakınızın peşinden giderseniz başarıya ulaşırsınız.

2 Azim Paha Biçilmezdir

Çok zeki olduğumdan değil, sorunlarla uğraşmaktan vazgeçmediğimden başarıyorum.

Belirlediğiniz yolun sonuna ulaşacak kadar sabırlı mısınız? Posta pullarının gideceği yere varasıya kadar mektuba yapışıp kalmasından ötürü çok değerli olduğu söylenir. Posta pulu gibi olun ve başladığınız işi bitirin.

3 Bugüne Odaklanın

Güzel bir kızı öperken düzgün araba kullanan birisi, öpücüğe hak ettiği dikkati vermiyor demektir.

İki atı aynı anda süremezsiniz. Aynı anda her şeyi yapamazsınız. Şimdiye odaklanın ve bütün enerjinizi şu anda yaptığınız işe verin.

4 Anı Yaşayın

Ben geleceği hiç düşünmem, ne de olsa gelecektir.

Geleceği ayarlamanın tek yolu olabildiğiniz kadar şimdide olmaktır. Şu anda dünü ya da yarını değiştiremezsiniz. Önemli olan tek an şimdidir.

5 Değer Yaratın

Başarılı olmaya değil, değerli olmaya çalışın.

Zamanınızı başarılı olmak için harcamayın, değerler yaratın. Eğer değerli olursanız başarı kendiliğinden gelecektir.

6 Hayal Gücü Güç Verir

Hayal gücü Sizi bekleyen güzelliklerin ön izlemesi gibidir ve bilgiden daha önemlidir.

Hayal gücünüz geleceğinizi belirler. Einstein ” Zekanın gerçek göstergesi hayal gücüdür, bilgi değil. Bu yüzden hayal gücünüzün hantallaşmasına izin vermeyin.” der

7 Bilgi Deneyimden Gelir

Bilgi malumat değildir. Bilmenin tek yolu deneyimlemektir.

Bir konuyu tartışabilirsiniz ama bu size sadece felsefi bir anlayış kazandırır. Bir konuyu bilmek istiyorsanız onu deneyimlemelisiniz.

8 Kuralları Öğren Daha İyi Oyna

Oyunun kurallarını öğrenmek zorundasınız. Böylece herkesten iyi oynayabilirsiniz.

Yapmanız gereken iki şey var. Birincisi oynadığınız oyunun kurallarını öğrenmek. İkincisi ise oyunu herkesten iyi oynamayı istemek. Bu iki şeyi yaparsanız başarı sizinle olur!

9 Farklı Sonuçlar Beklemeyin

Delilik: Aynı şeyleri tekrar tekrar yapıp farklı sonuçlar beklemektir.

Her gün aynı rutinde yaşayarak farklı görünmeyi bekleyemezsiniz. Hayatınızın değişmesini istiyorsanız kendinizi değiştirmelisiniz.

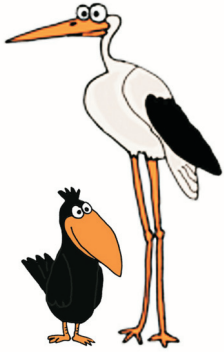

10 Hata Yapın

Hiç hata yapmamış bir insan yeni bir şey denememiş demektir.

Hata yapmaktan korkmayın. Eğer nasıl okuyacağınızı bilirseniz hatalar sizi daha iyi bir konuma getirebilir. Başarılı olmak istiyorsanız yaptığınız hataları üçe katlayın.

Keder Ortaklığı

Bir gün bilge, *yol kenarında kendi türleriyle uçmayı reddeden iki ayrı cins kuşa rastladı. Bu iki farklı yaratığın nasıl olup da kendi aileleri ile yaşamak istemediklerini, bir yabancıyı kendi kardeşlerine yeğlediklerini merak etti. Biri karga, biri leylekti. Kuşlar, birbirlerinden o kadar farklıydı ki, birbirlerini sevdiklerine, bilikte yaşamak istediklerine ihtimal veremiyordu. Karga kargalarla, leylekse leyleklerle uçmalıydı.*

Biraz daha yakından inceledi kuşları. İkisinin de topal olduklarını gördü. Kimilerini birbirlerine yakın kılan sahip oldukları değil, sahip olamadıklarıydı. Topal kuşlar birbirlerinin arızalarını bilir ve sömürmek yerine öyle kabullenirlerdi. En sahici dostluklar ortak varlıklar üzerine değil, ortak yoksunluklar üzerine kurulanlardı. Aynı şekilde zengin, aynı şekilde mutlu olanların ortak paydaları sabun köpüğü gibiydi, uçardı. Asıl yakınlaştıran, yaklaştıran ortak acı, ortak hüzün, ortak pürüzdü…

Yücel Aksoy

Nereye Giderseniz Gidin

Nereye giderseniz gidin, güneşi beraberinizde götürün.

"Arabanın silecekleri çılgın gibi çalışmasına rağmen, bardaktan boşanırcasına yağan yağmur nedeniyle birkaç metre önümü göremiyordum. Yola çıkalı çok olmuştu ve benzin de bitmek üzereydi. Dikkatle hem yola bakıyor hem de bir benzin istasyonunu kaçırmamaya çalışıyordum. Önünde iki benzin pompası olan küçük bir barakayı zar zor seçebildim. Hemen direksiyonu kırıp barakanın önüne geldim ve kornayı çaldım. Kapı açıldı ve görevli, ıslık çalarak dışarı çıktı,o göz gözü görmez havada, bardaktan boşanırcasına yağan yağmur altında arabanın yanına geldi. Camı iki santim aralayıp depoyu doldurmasını söyledim.

Adam, kısa zamanda sırılsıklam olmuştu ama bir taraftan işini yaparken ıslık çalmaya da de-

vam ediyordu. Halinden hiç şikâyetçi değildi sanki...

İki dakika sonra camı tıklattı ve işi bitirdiğini gösteren bir işaret yaptı. Yine camı iki santim kadar açıp parayı uzatırken, böyle bir havada onu dışarı çıkarttığım ve ıslanmasına neden olduğum için özür diledim.

"Önemli değil" dedi görevli "Harp sırasında siperde gece gündüz, yağmurda güneşte korku ve heyecanla nöbet tutarken, eğer evime canlı dönebilirsem hiçbir şeyden şikâyetçi olmayacağım diye kendi kendime söz vermiştim. Sözümü tutuyorum ve sadece şükrediyorum."

Albert Pauchard, "Yaşama sanatı, tüm başımıza gelenlere en doğru tepkiyi bulmaktır" diyor. Yaşamak sadece nefes alıp vermek değildir. Yaşamak, tüm organlarımızı ve yeteneklerimizi kullanarak, varolduğumuzun farkında olmaktır.

> "Yaşama sanatı, tüm başımıza gelenlere en doğru tepkiyi bulmaktır"

En güzel tablolar yedi renkle, en güzel besteler yedi notayla yapılır. Sanat ise bunları bir araya getirme hüneridir. Sanat, insan emeğinin güzelliğe dönüşümü ise, yaşamı da sanat haline getirmek bizlerin elindedir.

Yaşama sanatında insan hem sanatçıdır, hem sanatın objesidir; hem heykeltraştır, hem mermerdir; hem doktordur, hem hastadır; hem hamurdur, hem hamurkârdır. Yaşamı sanat haline getirmenin bir küçük sırrı da, yaşama katacak mizah yakalamak, gülebilmek, eğlenebilmektir. Sinirlenmek, kızmak, öfkelenmek yerine, gülmek için çaba göstermektir. "Ne gülmesi, ne eğlenmesi!.. Para kazanmak, karnımızı doyurmak derdine düşmüşken" diye düşünenler, unutmayınız ki sevdiğiniz bir şarkıyı mırıldanmak parayla değil, sevdiğiniz birini düşünmek parayla değil, henüz konuşmasını bile bilmeyen çocuğunuzun, siz görünce anne ya da baba dediğinde göz pınarlarınıza dolan yaşlar parayla değil.

Yaşam yolumuz üzerinde, farkına varmamızı bekleyen nice güzellikler var... Yaşamımızı mutluluk ve huzur bahçesine çevirecek irili ufaklı nice güzel çiçekler var. Yeter ki dikkatlice bakalım, duyumsayalım, farkedelim ve şükredelim. •

yucelaksoy@butundunya.com.tr

	2					1	7	
3		4			9			5
5		6		7		3	8	
	3		6		5			
		8				5		
			7		4		2	
	9	2		3		7		1
7			2			9		6
	4	3					5	

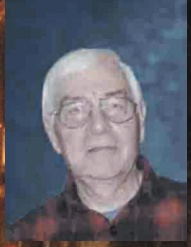
Sudoku Yapamayanlar İçin

	1			3		7		
	2					6		
					2			4
		8	4		5			
6	7						8	5
			9		8	1		
5			6					
		3					2	
		2		8			9	

Sudokusuz Yapamayanlar İçin

Yaşamdan Gerçek Öyküler

Engin Ünsal

Bir Yılbaşı akşamı

Aralık ayının son günü adam erkenden kalktı. Bu gün onun için çok önemliydi ve akşam yeni yıl büyük umutlarla, yepyeni beklentilerde karşılanacaktı. Akşama karısı için özel bir hazırlık yapacak ve ona çiçeklerin eşliğinde bir kucak mutluluk sunacaktı...

Önce bir çiçekçiye uğrayacak karısının en sevdiği çiçeklerden alacaktı...

Kahvaltısını aceleyle yaptı, traşını oldu ve soğuğa karşı korunmak için kaşe pantolonunu, yün ceketini giydi. Boynuna karısının yıllar önce örmüş olduğu kırmızı atkıyı doladı. Apartmanın sokak kapısından çıkarken haşin bir rüzgârla tanıştı. Hiçbir rüzgâr karısı ile birlikte geçireceği o güzel gecenin coşkusunu müjdeleyen ve yüreğinin derininden gelen kıvılcımların ateşlemeye başladığı sıcaklığı ve onun alevini söndüremeyecekti.

Rüzgârla konuşmaya karar verdi ve ona, "Çaban boşuna ahbap boş yere üstüme üstüme gelme, bu gece karımla çok güzel bir gece geçireceğim ve senin yüzümde o buz gibi ellerini gezdirmen beni engelleyemeyecek bilesin." dedi.

Önce bir çiçekçiye uğrayacak karısının en sevdiği çiçeklerden alacak, pahalı meyve ve sebzelerin satıldığı manava sonra kasaba ve en sonra da şarap almak için şarküteriye gidecekti. Aynen öyle yaptı. İyi bir aşçıydı. Kızartacağı hindinin yanında karısının hangi sebzeleri sevdiğini biliyordu. Onlardan aldı. Meyveleri tek tek seçti ve manavın hepsini özenle bir poşete koymasını istedi.

Sonra her yılbaşı için hindi aldığı kasaba gitti. Daha önce ısmarladığı Bolluca hindisinin içini temizlemesini istedi. On kiloluk muhteşem görünüşlü bir hindiydi. Onun nar gibi kızarmış halini ve karısının nasıl memnun olacağını düşündü. Son olarak pahalı Fransız şaraplarının satıldığı şarküteriye gitti. Şarap reyonunun önünde epey vakit harcadı ama hangisini alacağına

karar veremedi. Karısı yılbaşı akşamları kırmızı şarap içmeyi severdi. Sonunda Kalecik Karası üzerinde karar kıldı ve iki şişe alarak ayrı ayrı sarılmasını istedi.

Artık evine dönebilirdi. Geldiği yollardan telaşla yürümeye başladı. İçi içine sığmıyordu. Karısına şöminenin karşısında güzel bir masa kuracak, sebzeleri haşlayıp hindiyi kızartacak ve şarabı soğuması için dolaba koyacaktı. Aynen öyle yaptı. Hiç gürültü etmeden sebzeleri haşladı, hindiyi tütsüleyip fırına koydu. Fırının derecesini ve saatini akşam altıda hazır olacak biçimde ayarladı. Sonra yatağına uzandı ve uzun bir yılbaşı akşamına hazır olmak için biraz uyumak istedi.

Uyandığında saat altıya geliyordu. Telaşla kalktı ve banyoya koştu. Acele bir duş aldı. Pahalı losyonundan sürüdü. Gardroptan smokini çıkardı. Gömleğini giydi, papyonunu istediği gibi şekillendirdi. Siyah çorapları ve siyah ayakkabıları hazırdı. Aynada kendine şöyle bir baktı. Kendi pek beğendi ve, "karım da beğenecek" diye söylendi. Hızla salona geçti. Önce şömineyi ateşledi sonra masanın iki ucuna iki yemek takımı, orta yere de çiçekleri koydu. Peçeteler kolalı, çatal bıçaklar pırıl pırıldı. Sonra mutfağa gitti. Sebzeleri ve fırından çıkardığı mis kokulu, nar gibi kızarmış hindiyi usulüne göre tabaklara yerleştirdi ve masaya taşıdı. Dolaptan şarabı aldı. Dikkatle açtı ve tekrar masaya döndü.

"Sultanım her şey hazır" diye içeriye doğru seslendi. Biraz bekledi ve karısının önünde hafifçe eğilerek, "Hoş geldiniz yaşam pınarım, sefalar getirdiniz" dedi.

Şaraptan önce karısını bardağına sonra kendi bardağını mum ışığında alev gibi parlayan şarapla doldurdu. Masanın kendisi için hazırladığı ucuna geçti. Oturmadı. Ayakta durarak kadehini kaldırdı. Gözleri ışıl ışıldı. Karısına özlemle, sevgiyle baktı ve "Sultanım" diye söze başladı. "Bu gece seninle tam elli yıldır birlikteyiz.

Gömleğini giydi, papyonunu istediği gibi şekillendirdi.

Bu elli yılın anısına seni, bana verdiğin tüm mutluklar için, içine yüreğimi koyduğum bu kadehle selamlamak istiyorum" dedi ve kadehinden bir yudum aldı.

Hindiden özenle kestiği bir dilimi

Hindiden özenle kestiği bir dilimi ve sebzeleri karısını tabağına koydu.

ve sebzeleri karısını tabağına koydu. Sonra yerine oturdu ve karısının o muhteşem güzelliğini seyretmeye başladı. Karısı bunca yıla rağmen o ilk tanıdığı günkü güzelliğindeydi. Mumların ve şöminenin ışığı gözlerinde müthiş parıltılar yaratıyor, yüzü o solgun ışığın altında inanılmaz bir güzellikle dünyasını aydınlatıyordu. Bukleli saçlarında sanki ılık şarkılar söylüyordu mumların kıpır kıpır alevleri.

”Seni tanıdığım ilk günden beri benim mutluluk pınarım oldun. Yaşam sevgimi bir fidan olarak dünyama diktin, büyüttün. O fidan seninle şimdi kocaman bir çınar oldu. İçimdeki huzur, içimdeki coşku büyülü ve sımsıcak. Mutluluk bastığın yerlerde büyüyen çiçekler gibi. Yaşamıma anlatılmaz güzellikler kattın sultanım.”

Durdu, karısına baktı. Güzelliği muhteşemdi. Yıllardır bu güzellik karşısında bir mum gibi erimiş ve ona tapmıştı. Onu seyretmeye doyamıyordu. Keyif veren maddeler gibi onun esiri olmuştu. Bir insan bir insanı ne kadar sevebilirse onu o kadar seviyordu. Evet yıllardır onu seyretmeye doyamıyordu. İçtiği şarabı yudumlarken aldığı o ılık tad içindeki ateşi daha da parlatıyor, konuştukça heyecanı daha da artıyordu.

Masanın öbür ucundaki karısı hiç konuşmadan onu dinliyordu. Dudaklarındaki o Monalisa gülüşü duyduklarından çok hoşnut olduğunu gösteriyordu. Adam karısının o kuş kanadı dudaklarındaki gizemli gülüşün hayranıydı. Saat gece yarısına geliyordu. Karısının suskunluğu onu tedirgin etmeye başlamıştı.

”Konuş be sultanım. O hüzünlü şarkılar söyleyen buğulu sesini duymak, sisler arasında yürür gibi bana yaklaştığın günleri yeniden yaşamak,

Masanın öbür ucundaki karısı hiç konuşmadan onu dinliyordu.

Dudaklarında ki o Monalisa gülüşü duyduklarından çok hoşnut olduğunu gösteriyordu.

sımsıcak ellerini tutmak, başımı o menekşe kokulu saçlarına yaslayıp tüm sevinçlerimi seninle paylaşmak istiyorum. Ne olur konuş biraz. Elini özleminden çatlamış dudaklarımın üzerinde gezdir ve o gül kurusu dudaklarınla öp biraz.”

Kadın hiç konuşmadı. Konuşamazdı zaten. Karısı tam on yıl önce ölmüştü. Adam karısının gençliğinde yaptırdığı şahane bir yağlı boya tabloyu bir zamanlar karısının oturduğu koltuğa koymuştu. Tablo o kadar canlıydı ki kadın neredeyse içine oturtulduğu çerçeveden çıkacak ve kocasına koşacak gibiydi. Adam on yıldır hep o anı bekledi ama karısı yerinden çok memnun bir edayla çerçevede kalmaya devam etti. Bu akşam da mum ışıklarının kıpır kıpır alevleri altında gözleri parlayarak, saçlarından ışık huzmeleri süzülerek kocasına bakmaya devam etti.

Adam masadan kalktı. Karısının tablosuna doğru yürüdü. Tabloda bir sfenks kadar suskun ama ışıklarla dolu akşamlar kadar güzel duran karısının yanaklarını, gözlerini ve dudaklarını öpmeye başladı.

“Seni ne kadar özlediğimi bilemezsin sultanım. Yokluğun bir hançer gibi her gün vücudumu delik deşik ediyor. Artık dayanamıyorum” dedi ve tablonun arkasındaki dolaba uzandı. Kapağını usulca açtı. Oradaki işlemeli ceviz kutunun içinde baba yadigârı silahı duruyordu. Ona uzandı... •

enginunsal@butundunya.com.tr

Dünya’nın Yedi Harikası

Öğretmen çocuklardan Dünya’nın Yedi Harikası’nı yazmalarını istedi. Gelen cevaplarda **1-** *Artemis Tapınağı* **2-** *İskenderiye Feneri* **3-** *Helyos Heykeli* **4-** *Babil’in Asma Bahçeleri* **5-** *Mausoleum* **6-** *Zeus Heykeli* **7-** *Piramitler yazılıydı.*

Kız öğrencilerden birisi kâğıdını vermekte tereddüt etti. Öğretmenine, “Bence Dünya’nın 7 harikası bunlar değil” dedi. Öğrenciler arkadaşlarının bu çıkışı karşısında kendilerini tutamayıp gülmeye başladı. Öğretmen ise soğukkanlı ve son derece anlayışlı bir şekilde, “Peki, söyle bakalım senin listende neler var?” diye sordu. Kız öğrenci önce duraksadı. Sonra kendi listesini okumaya başladı: “Bence Dünya’nın yedi harikası **1-** *Görmek* **2-** *Duymak* **3-** *Dokunmak* **4-** *Tatmak* **5-** *Hissetmek* **6-** *Gülmek* **7-** *Ve sevmektir”*

Sınıfta, adeta sinek uçsa sesi duyulacak bir sessizlik oldu. Basit, sıradan ve normal olarak düşündüğümüz, gözden kaçırdığımız şeyler gerçekte ne kadar da harikaydı…

Memleket Özlemi

İlyas Halil

Grange Parkı

Samanın kalbur içinde hep sarı kaldığı çocuk yılları. O günlerimi çok uzakta sanıyordum.

Oysa iki günü önce yetmiş yaşımda burnumun dibinde Grange parkında buldum. Daha doğrusu kendimi buldum, okulumu buldum.

Yaşlı ninem Necibe keçiye kızdığı bir gün "Keçinin altında ot yediği dağı bulursun. Biz de keçilerimize benzeriz." dedi. İnsanlar sevdiği çiçeklerden söylediği yalanlardan yapıldı. Hangi olaya kızdığımızı bilince kim olduğumuzu bilirsin.

Ne yapalım. Oldu bir kere. Sonu ölüm değil ya, sözü kişinin kim olduğunu ele verir.

İşte böyle iki gün önce Cenevrede Grange Parkını dolaşırken yeniden yedi yaşında çocuktum. İki dal arasında uçan serçe asude, sevinç dolu bir insandım.

Grange parkında çiceklerin yeşili, bana ilk hayat dersi olduğunu hatırladım. Adem ile Havvanın bahçesine döndüm. Güller kendi bahçemin gülleri. Mahallemdeydim.

Sevindiğim ilk gündeydim. Gülümseyen insanlarla dolu idi sokaklar. Günlerin bu denli gül koktuğunu yalnız insanları sevinçli bulduğum görmüştüm.

*

Gençliğin hızla uçup geçtiğini,

ayaklarımın yavaşlamasından anladım. Gözlerimde nurun azaldığı gibi.
Parmaklarım açık, avucum ile su içer gibi.
*
Yetmiş yılımın gül çicek kokusu ile süsleyemediğim günlerimde ata sözü ile doldurdum.
Fakirdim sevecek başka bir şey bulamamştım.
Gideceğim köye bazen aheste yürüyor param olunca otobüse biniyordum.
Son otobüsünü kaçırınca köye yürümeye karar verdim.
Bazen değildi.
*
Limon çiçeklerinde
Koku olmanın
Ne alemi var
Ben
Yanındayken
*
Ilk gördüğüm gün
Şarıl şarıl iki kaynaktı
Göğüslerin
Yüzün içeceğim su
Nefesin
Ciğerlerimin
*

Alevdi Nisan Mayısta duman
Elini tuttuğum Haziran
Yangına döndü zaman

Yatağımda uyanan kadın için güneşi uzaydan bir salkım sarı üzüm gibi kopardım penceresine astım.
*
Uzun bir süredir ağaçları bu kadar çiçekle sevinçli görmemiştim. Çicekler ak sarı mor pembe yaprakları uçan böcek idi sanki. Dallarından ayrılamayan.
Grange gök mavisinde uçan sihirli bahçe idi.
*
Kıyıda
Ak çakıllar
Kanatlı.
Deniz bazen denizdi.
Alevdi Nisan
Mayısta duman
Elini tuttuğum Haziran
Yangına döndü zaman
Özleyince
Varım
*
Buluklu bahçeleri
Gözne yamaçları
Tüm kekik
Rüzgâr üfürmüştü
Seni bana
Birer birer dizdim seni yatağıma
Ayvayı elmayı şeftaliyi
Bir olduk
Beraberdik.

Köpüklerin denizde su olduğu gibi.
*
Perşembe gün batımı:
Eren
Bahçede
Amorokai çiçeğinin dallarını
Buduyordu.
*
Pazar bugün Ay Mayıs
Çiçeklerin
Konuştuğu
Mevsim geldi.
Duymasını becerebilsem
*
Yitirdiğim
Gümüş
Çocuk liram.
Parasız günlerimde
Tek umut kaynağımdı
*
Bu kadar mevsimin
Ne işi var
Grange parkında.
Ve işte Aziz dostlar
Talas dağlarında düşünmeyi
öğrenince
Arasıra gözlerini
yummayı hatırlar kişi. •

Cenevre
ilyashalil@butundunya.com.tr

Kızılderilinin Notu

1957 yılında Amerika'nın güneyine kurulan NASA üssünü küçük bir Kızılderili çocuk fark etti ve kampa gidip büyükbabasına haber verdi: "Büyükbaba, beyaz adamlar gelmiş, Çok kalabalıklar ve bir şeyler yapıyorlar."

Yaşlı Kızılderili epeyce sinirlenmişti, "Onlarla konuştun mu?" diye sordu. Torunu, "Hayır, beni görmediler. Tepenin üzerinden onları izledim." dedi. Büyükbaba torununa görev verdi: "Yarın yanlarına git ve orada ne aradıklarını sor."

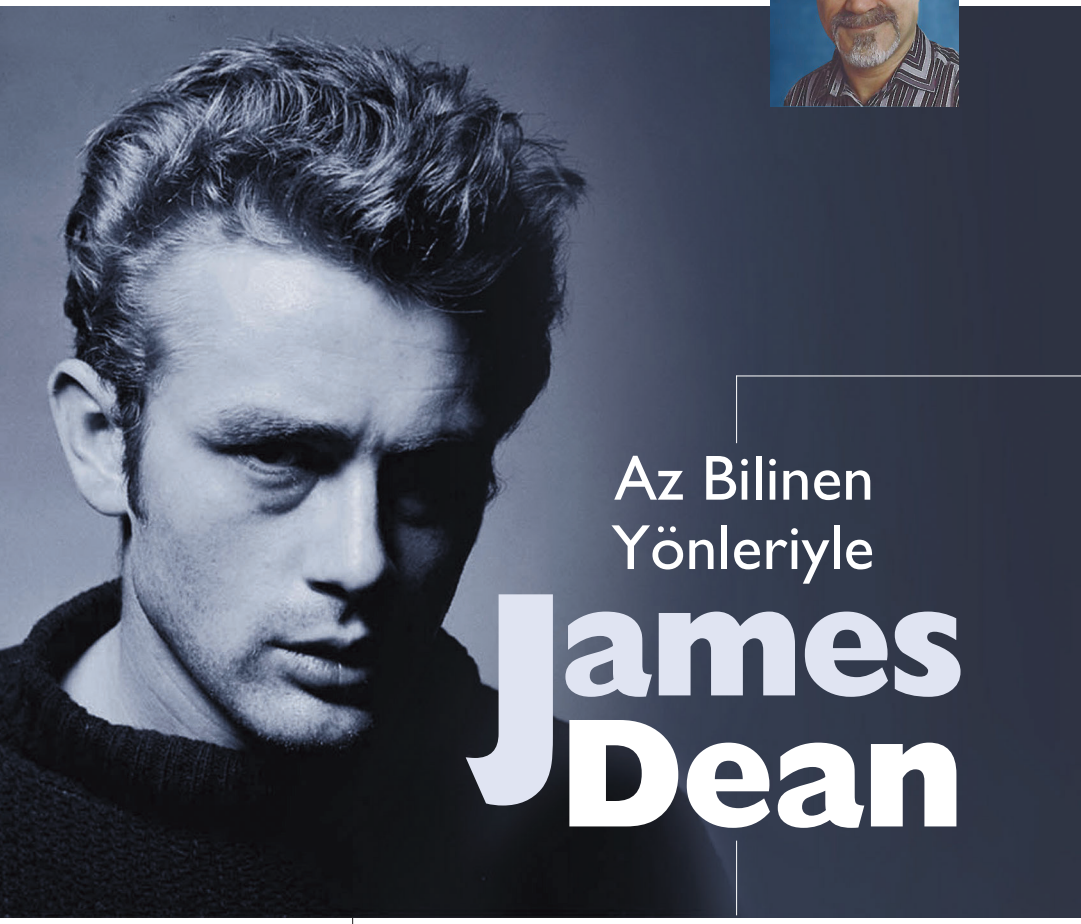
Küçük Kızılderili ertesi sabah üsse vardı ve beyaz adamlardan birine sordu: "Burada ne yapıyorsunuz?"
Beyaz adamlardan biri, "Hani geceleri gökyüzünde parlayan bir şey var ya..." diye yanıt verdi. "Ay mı?" diye sordu küçük çocuk. Adamlar gülümseyerek devam etti: "Çok yıllar sonra, buradan oraya insanları götürüp, orada yeni bir hayat kurmak istiyoruz."
Küçük Kızılderili hemen büyükbabasının yanına giderek söylenenleri anlattı. Yaşlı Kızılderili torununu dinledikten sonra iyice sinirlendi. Ertesi sabah hayvan derisi üzerine yazdığı notu torununa uzatarak ekledi, "Bunu al, beyaz adamlara götür ve onlara, 'Bunu büyükbabam gönderdi. Aya gittiğinizde bunu oradakilere verecekmişsiniz' de."

Küçük Kızılderili üsteki beyaz adamlara notu verip, büyükbabasının söylediklerini de iletti. Üs çalışanları, deri parçasına bakıp saatlerce güldüler. Sonra nasıl bir mesaj yazıldığını merak etmeye başladılar ve bir tercüman çağırdılar. Herkes merakla bir araya toplandı. Tercüman deri parçasını eline aldı, okudu ve ağlamaya başladı. Herkes şaşkındı, gülüşmeler yerini meraka bırakmıştı. Tercüman yaşlı gözlerini kalabalığa çevirdi ve açıkladı:

"Not aynen şöyle: 'Bu adamlara dikkat edin, elinizden topraklarınızı almaya geliyorlar!'"

Mehmet Ünver

Az Bilinen Yönleriyle James Dean

Bilindiği gibi James Dean genç yaşında bir yıldız gibi kayıp giderek efsane haline gelmiştir.

Yaşam öyküsü ve çevirdiği filmler sinemaseverler tarafından ezberlenmiş, gişe rekorları kırmıştır. Dünyanın hemen her yerinde sayıları binleri aşan fan kulüplerindeki hayranları sık sık bir araya gelip onun fotoğraflarını, posterlerini paylaşıp, hakkında paneller düzenlerler. Onun hakkında çok şey yazıldı, söylendi. Bense bu yazımda sizlere bir süredir derlemekte oldu-

ğum bir konuyu; James Dean'in az bilinen, az dillendirilmiş yönlerini anlatacağım:

İlk filmi; "East Of Eden'i" çevirene kadar televizyon ve reklam filmlerinde rol alan James'in bir TV filmindeki rol arkadaşı sonradan ABD başkanı olan Ronald Reagan'dır. Kendisiyle yapılan bir söyleşide Reagan, rol arkadaşı James Dean'in çok uyumlu ve disiplinli bir aktör olduğunun altını çizmiş.

Bugün seksen dört yaşında olan aktör Martin Landau, sinema kariyeri öncesinden başlayarak James Dean'in en yakın dostu olmuş, kiraladıkları

James Dean "East of Eden" filminde Julie Harris ile

evde birlikte yaşamışlar, hatta Hollywood yönetmenleriyle tanışması konusunda James'e yardımcı olmuş. 1952 yılında çevrilen "Sailor Beware" isimli filmde James'in denizci kostümüyle birkaç dakikalık bir rolü vardır.

Elia Kazan senaryosunu Paul Ousborn'un yazdığı "East Of Eden" filminin kadrosunu planlarken başrolü Marlon Brando'ya vermeyi düşünüyormuş. Buna karşın Ousborn, o sıralar fazla tanınmayan genç aktör James Dean'i önerince onunla görüşmeye karar vermiş. Yaşamında ilk kez uçağa binerek New York'tan, Los Angeles'a görüşmeye gelen James'in tek bagajının kahverengi bir torba oluşu karşılayanları oldukça şaşırtmış. Torbanın içinde sadece birkaç parça giyim eşyası varmış.

Başlangıçta kaprisli ve karmaşık bir kişiliği olan filmin ana karakterini canlandırmaya biraz soğuk bakan James, daha sonra bunun kendisi için önemli bir fırsat olacağını düşünüp rolü kabul etmiş. Çekimler esnasında beklenmedik olaylar yaşanmış. James bazı sahnelerde senaryoda yazılı olmayan bölümleri doğaçlama olarak ekleyerek set ekibini ve rol arkadaşlarını şaşırtmış. Bu sahnelerin en ünlüsü; babası rolündeki Raymond Massey'e sarılarak ağladığı bölümdür. Senaryoda tam tersine arkasını dönüp kaçması yazılıyken James kendince bu şekilde oynamış ve yönetmen Elia Kazan da bu haliyle montaja aldırmış.

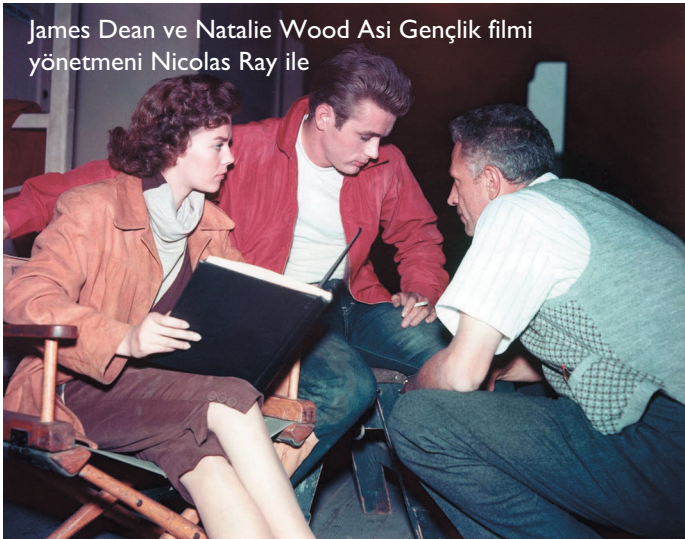
Bu filmindeki rolüyle çok genç sayılacak bir yaşta Akademi ve Bafta ödüllerine aday gösterilir. East Of

Eden'deki başarılı performansı üzerine Hollywood'un kapıları sonuna kadar James için açılır. Yönetmen Nicolas Ray çekmeyi planladığı Rebel Without a Cause *(Asi Gençlik)* filminin başrolünü hiç düşünmeden James'e verir. Amerikan orta sınıf ailesindeki kuşaklar arası iletişim kopukluklarını ve gözü kara yeni yetme gençlerin topluma karşı öfkeli dünyalarını anlatan filmde James'in rol arkadaşı bir zamanların ünlü çocuk yıldızı Natalie Wood'dur.

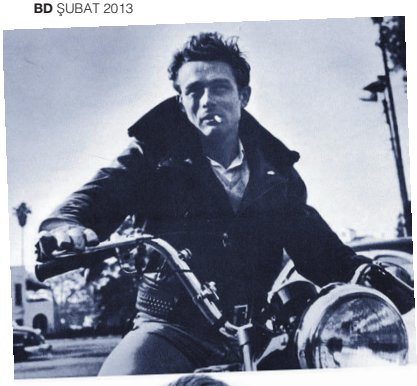
Dönemin ünlü aktörlerinden Marlon Brando ve Montgomery Clift'e büyük bir hayranlık duyan James Dean, onlarla tanışmaya can atar.

Natalie Wood'u daha çok çocuk yıldızlık kariyerinden tanıyan James, onun bu filmde rol arkadaşı olacağını duyunca çok şaşırır. Buna karşın çekimler esnasında iyi bir uyum sağlayarak çok iyi bir iş çıkartırlar. Filmin diğer oyucusu olan Sal Mineo ile birlikte iyi bir dostluk üçlüsü oluştururlar. Bu duruma bir örnek olarak üçlünün çekim molalarında, kamera arkasında da son derece güzel bir dostluk yaşamış olduklarını gösterebiliriz. Çok sayıda fotoğraf o anları belgeler.

James Dean'in, "Asi Gençlik" filminde canlandırdığı "Jim Stark" karakteri için Marlon Brando ile deneme çekimi yapılmışsa da bunun sembolik olduğu iddia edilir. Buna karşın Marlon Brando ve dönemin ünlü aktörlerinden Montgomery Clift'e büyük bir hayranlık duyan James, onlarla tanışmaya can atar. Sürekli olarak sekreterlerini arayıp randevu almaya çalışır. Bu çabaları pek karşılık bulmaz. Her iki aktör de kendi dünyalarında koşuşturmaca içinde oldukları için bir yakınlaşma sağlanamaz. James bir seferinde komşu stüdyolardan birinde çekimde olan Marlon Brando'nun ziyaretine gider, fakat dostlukları pek ilerlemez. Marlon Brando ilgisiz davranır. Montgomery Clift ise sonraları James'in ölüm haberini duyduğunda pişmanlık

James Dean ve Natalie Wood Asi Gençlik filmi yönetmeni Nicolas Ray ile

James Dean, Marilyn Monroe ile

gözyaşları döker.

İlk filminden kazandığı parayla bir motosiklet alır James. Onunla stüdyoların bulunduğu bölgede çılgınca sürat yaparak herkesi şaşırtır. Marilyn Monroe ile resmi olarak tanıştırılmasa da, Asi Gençlik filminin galasında aynı ortamda bulunurlar. Marilyn, o sıralar parlak bir yıldızdır. Çok rahat davranır. James ise utangaç yaradılışlı bir delikanlı olduğu için bir araya gelemezler. Yakın dostu Shelley Winters'a bakılırsa; Marilyn, o gece, galadan sonra James'in motosikletiyle arabasını izlediğini, hatta otoyolda akrobatik hareketler yaparak kendisini korkuttuğunu iddia etmiş.

"Giant" filmindeki rol arkadaşı Liz Taylor filmin ardından James'le dostluğunu ilerletmiş, hatta ona küçük bir kedi hediye etmiş. James öldüğünde yakın dostları kediyi sahiplenmiş. Sürat tutkusu nedeniyle "Little Bastard" ismini verdiği Porsche marka bir spor araba satın alan James pek çok yarışa katılır. Yakın çevresinde olup, onun bu sürat tutkusunu görenler geleceği hakkında endişeye kapılırlar. Hatta aktör Alec Guinnes'in, 23 Eylül 1955 günü, stüdyo görevlilerinin önünde: "Bu şekilde sürat yaparsan önümüzdeki haftaya kalmadan ölürsün" şeklinde onu uyardığı biliniyor. Nitekim bir hafta sonra, 30 Eylül günü, James aynı arabayla geçirdiği kaza sonucu yaşamını kaybetti.

Onun ölümüne neden olan kazada parçalanan Porsche'un lanetli olduğu iddia edilmiştir. Kazadan sonra çekildiği garajda yangın çıkar. Hemen her şey küle döndüğü halde araç yanmaz. Karoseri bir süre sonra sürat tutkusu olan gençlere ibret olması için

İlk filminden kazandığı parayla bir motosiklet alır James. Onunla stüdyoların bulunduğu bölgede çılgınca sürat yaparak herkesi şaşırtır.

bir kamyonun kasasında Amerika turuna çıkartılır. Bütün ülkede dolaştırılan karoser dönüş yolunda esrarengiz bir şekilde sırra kadem basar. Daha sonra bazı kişiler arabanın motor ve transmisyon gibi parçalarının koleksiyoncuların elinde olduğunu iddia etseler de gerçekliği tam olarak anlaşılamamıştır.

James'in yaşamını kaybettiği kazada yanında bulunan yardımcısı Rolf Weutherich ufak tefek yaralarla kurtulduktan sonra birkaç kez başarısız intihar girişiminde bulundu ve kaderin bir cilvesi sonucu 1981 yılında bir araba kazasında öldü.

İtalyan yıldız Pier Angeli

James'in en büyük aşkı; 1951 yılında Altın Küre ödülü kazanmış olan İtalyan kökenli yıldız Pier Angeli'dir. Buna karşın yıldızın baskıcı annesi James ile ilişkilerine izin vermez. Ayrılırlar. Pier Angeli 1971 yılında "Godfather" filminin oyuncu kadrosuna seçilmişken evinde ölü bulunur. Ölüm nedeni aşırı dozda barbiturat olarak bildirilmiştir.

James'in ölümüne neden olan kazayla ilgili açıklanan polis raporu genç aktörün kusurlu olduğunu göstermiştir. Kazada diğer arabada bulunan kişi,

James Dean'in en büyük aşkı; 1951 yılında Altın Küre ödülü kazanmış olan İtalyan kökenli yıldız Pier Angeli'dir.

Kazadan sonra
James Dean'in arabası

James gibi yirmi dört yaşında olan Donald Turnupseed isimli gençtir. Donald hafif sıyrıklarla kurtulur fakat yaşamı karabasana döner. James'in hayranları onu lanetlerler. Korkusundan dışarı çıkamaz. Tüm sosyal yaşamı mahvolur. Gazeteciler ve meraklılar kapısından ayrılmaz. İşinden gücünden olur. Hiçbir gazete ve dergiyle görüşmediği halde onun ağzından yapılmış gibi açıklamalar, söyleşiler yayımlanır. Hepsini yalanlar. Gözlerden uzak sakin bir hayat yaşamaya çalışır. 1995 yılında akciğer kanserinden ölene kadar sadece bir kez, 1993 yılında tedavi gördüğü hastaneden çıkarken fotoğraflanır.

James'in kaza esnasında yaşadığı travma nedeniyle oluşan boyun kırığı ve iç kanama nedeniyle öldüğü raporlanmıştır. Doğduğu yer olan Indiana – Fairmont'ta toprağa verilir. Sevenleri o günden beri mezarını ziyaret etmektedirler. İsminin yazıldığı mezar taşı bugüne kadar üç kez çalınmıştır. Ayrıca kazanın yaşandığı bölgede de onun için dikilmiş bir anıt vardır. 1955 yılında çevirdiği "Rebel Without a Cause" filmi, Library Of Congress, National Film Registry için seçilmiştir. Filmde James Dean'in kullandığı 1949 Mercury Coupe marka araba Reno-Nevada'da bulunan National Automobile Museum'da korunmaktadır.

Anıt haline dönüşen kaza yeri

Hollywood'da ilk kez verilen "Posthumous Ödülü" (Bir kişiye ölümünden sonra verilen ödül) ona verilir. Ölmeden önce sözleşmelerini imzaladığı filmlerde onun yerine oynayan Steve McQueen ve Paul Newman kariyerlerinde parlak bir çıkış şansı sağlarlar.

James Dean dünya sinema tarihinin unutulmaz karakterlerinden biri olarak filmlerde, anılarda yaşayacak.•

mehmetunver@butundunya.com.tr

ŞUBAT AYI ÇÖZÜMLER SAYFASI

"Sudokunun Yanıtları"

8	2	9	3	5	6	1	7	4
3	7	4	8	1	9	2	6	5
5	1	6	4	7	2	3	8	9
2	3	7	6	9	5	4	1	8
4	6	8	1	2	3	5	9	7
9	5	1	7	8	4	6	2	3
6	9	2	5	3	8	7	4	1
7	8	5	2	4	1	9	3	6
1	4	3	9	6	7	8	5	2

Sudoku yapamayanlar için

4	1	9	8	3	6	7	5	2
8	2	7	5	4	1	6	3	9
3	5	6	7	9	2	8	1	4
1	9	8	4	7	5	2	6	3
6	7	4	2	1	3	9	8	5
2	3	5	9	6	8	1	4	7
5	4	1	6	2	9	3	7	8
9	8	3	1	5	7	4	2	6
7	6	2	3	8	4	5	9	1

Sudokusuz yapamayanlar için

"Bilginizi Denetleyin"

1-(b) Kuka
2-(a) Bukalemun
3-(d) Şah
4-(a) Areometre
5-(c) Türkiye
6-(b) Paskalya
7-(b) Çanakkale
8-(c) Ütopya
9-(d) Geyşa
10-(d) Karabatak
11-(a) Ayşe Kulin
12-(b) Ev
13-(c) Mahpeyker
14-(c) 1997
15-(d) 17
16-(a) Rusya
17-(b) HIV
18-(c) Aşiyan

Satranç Çözümleri

ATAK: Yifan- Bu Xiangzhi Siyah Kazanır 1…Af4! 2.Vxe5 Ae2+ 3.Şb1 Kxd1+# 0-1

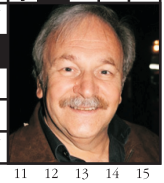
OYUN SONU: Aronian-Bu Xiangzhi, 2005 Siyah Oynar Berabere - 1… Vd6! (Oyunda Siyahlar 1…Vf4+ oynayıp kaybetti.) 2.Şc3 Vg3+ 3.Şb2 Vf2+ 4.Şa1 Vg1+ Sürekli şah, berabere

İlk dersimiz Türkçe

1-**(a)** 2-**(c)** 3-**(b)** 4-**(b)** 5-**(d)** 6-**(a)**- 7-**(d)** 8-**(c)** 9-**(a)** 10-**(b)** 11-**(d)** 12-**(c)** 13-**(d)** 14-**(c)** 15-**(b)**

Kare Bulmaca

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	K	A	M	İ	L	S	Ö	N	M	E	Z	■	P	A	R
2	A	S	İ	D	E	■	R	E	İ	S	■	K	İ	L	E
3	S	A	D	A	K	A	T	■	L	■	T	A	P	O	N
4	I	■	E	R	■	S	Ü	M	E	L	A	■	E	■	A
5	M	E	■	E	D	E	■	A	T	■	K	E	T	E	N
6	İ	N	İ	■	A	F	E	T	■	T	A	N	■	B	■
7	N	İ	N	O	V	A	■	R	O	M	■	G	A	R	O
8	A	K	■	Y	A	L	T	A	■	O	B	E	Z	■	V
9	L	O	K	■	L	■	A	K	A	■	A	R	A	K	A
10	T	N	■	T	I	P	A	■	T	E	R	E	K	E	■
11	E	U	R	O	■	A	M	C	A	■	A	K	■	L	A
12	K	■	A	R	A	S	■	A	M	O	K	■	T	E	L
13	İ	K	İ	N	C	İ	L	■	A	R	■	B	O	R	A
14	N	A	■	A	■	N	U	R	N	B	E	R	G	■	R
15	■	R	A	■	O	L	T	A	■	A	Ş	■	O	Y	A
16	H	A	Z	İ	R	E	■	M	E	Y					
17	A	B	A	■	A	R	B	A	Z	■					
18	T	İ	T	A	N	■	A	Z	İ	L					
19	A	N	■	Y	■	A	V	A	N	E					
20	Y	A	R	A	S	A	■	N	E	Y					

YARININ BÜYÜKLERİ

Gönderi adresi:
Sedef Cad. 2446 Ada, 1. Parsel, A Blok, Kat: 3,
Da: 16, Ataşehir, 34750 İstanbul
e-posta: butundunya@butundunya.com.tr

(e-posta ile göndereceğiniz fotografların 150 KB' den fazla olmamasına lütfen özen gösteriniz.)

Melek Defne Kara, *Mersin*

Muhittin Mert Kara, *Mersin*

Emre Acır, *Adana*

Alya Tunca, *Ankara*

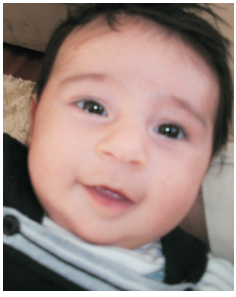
Ceylan ve Irmak Arpad , *Ankara*

Beha Efe Özyurt, *İstanbul*

Zeynep Ünalan, *Ankara*

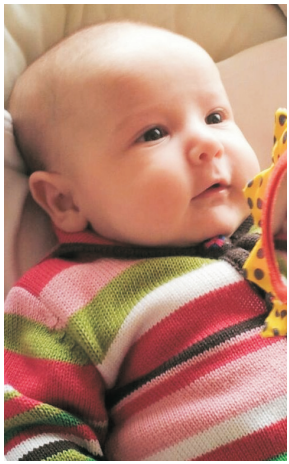
Aliefe Z. Karakoç, *Ankara*

Asya Kılınç, *Samsun*

Elif Güllü, *Ankara*

Fatma Asya Bayındır, *İstanbul*

Barlas Serbes, *Kırklareli*

Ece Kartal, *Samsun*

Tunay Barış Kurtarır, *İstanbul*

Deniz Sever, *İstanbul*

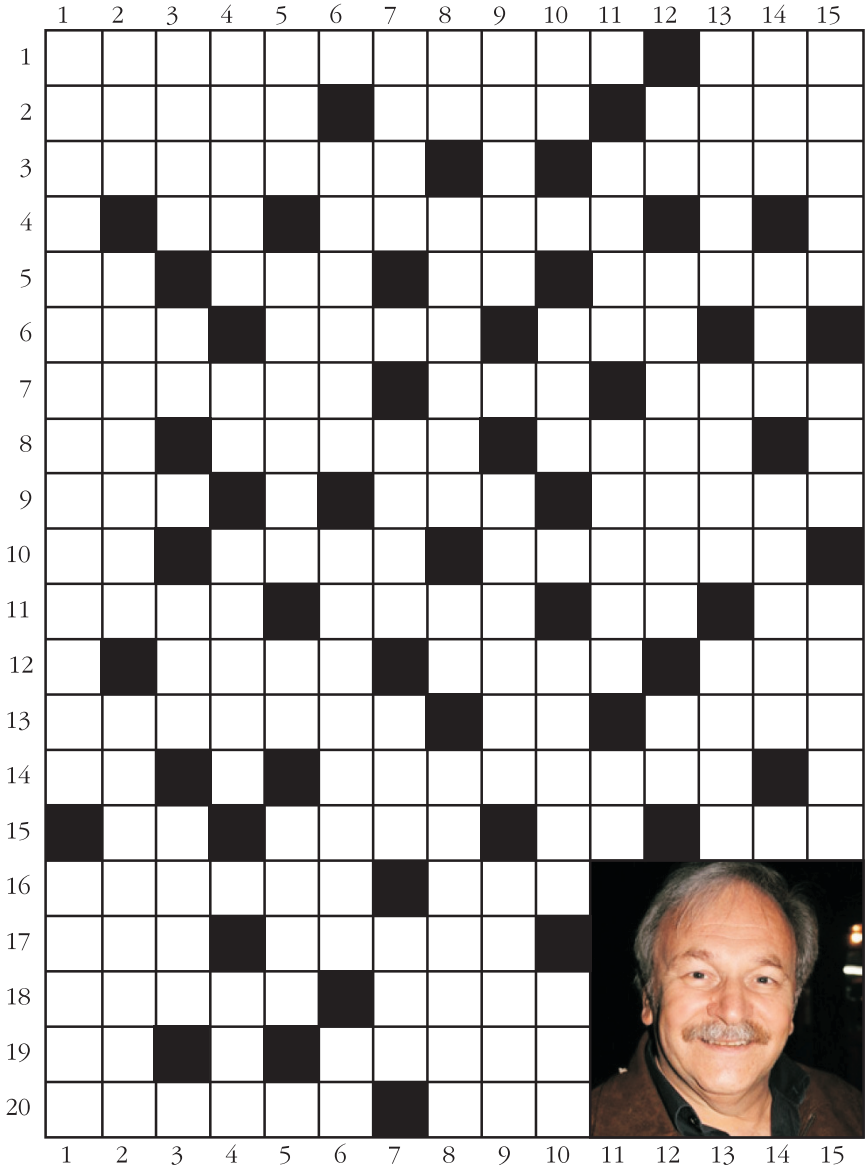
Hafsa Nur Afrasyap, *İstanbul*

Neva Şirvan, *Ankara*

Eylül Oral, *Ankara*

Bulmacanın çözümü 151. sayfadadır.

Bulmaca

Filiz Leloğlu Oskay

SOLDAN SAĞA: 1- Türk Halk Müziği'nin önde gelen isimlerinden olup geçtiğimiz günlerde yitirdiğimiz fotografta görülen sanatçımız- İtibari kıymet. **2-** Un, et ve bamya ile yapılan bir Arap yemeği. Küçük tekne kaptanı.- Hububat ürünleri için kullanılan bir ağırlık ölçüsü birimi. **3-** Bağlılık.- Niteliği düşük, eski, elde kalmış mal. **4-** Rütbesiz asker-Trabzon'da bulunan tarihi manastır. **5-** Kuzu sesi.- Büyük erkek kardeş.- Satrançta bir taş.-Lifleri dokumacılıkta kumaş yapımı için kullanılan bir bitki. **6-** Kayınbirader.- Doğal felaket.- Güneş doğmadan önce gökyüzünde oluşan alaca karanlık. **7-** Tarihte Asur Devleti'nin merkezi olan yer.- Şeker kamışından yapılan sert bir içki.' …. Mafyan' (Hafif müzik aranjörümüz). **8-** Bir renk.- Ukrayna'da bir kent.- Aşırı şişmanlık hali. **9-** Gemileri, farklı iki su düzeyinin birinden öbürüne aşırmak için yapılmış ara havuz.- Anadolu'da kurulmuş eski bir uygarlık.- İri taneli bir bezelye türü. **10-** Tunus'un plaka işareti.- Bir akışkanın akmasını önlemek için kullanılan basit düzenek.- Ölen bir kimsenin geride bıraktığı mal varlığı. **11-** Birçok Avrupa ülkesinin kullandığı ortak para birimi.- Babanın erkek kardeşi.- Bazı yörelerde ayrana verilen ad.- Lantanın simgesi. **12-** Doğu Anadolu'da bir ırmak.- Malezya halkına özgü öldürücü delilik.- İnce metal çubuk. **13-** İkinci sırada yer alan.- Güzel sanat.- Sert esen bir rüzgar türü. **14-**Sodyumun simgesi.- Almanya'da bir kent. **15-** Eski Mısır'da güneş tanrısı.- Balık yakalama gereci.- Yemek.- Dantel. **16-** Külliye, cami, gibi dini yapıların avlularında yer alan etrafı duvar veya parmaklıkla çevrili mezarlıklara verilen isim.-İçki. **17-** Kalın ve kaba bir kumaş türü.- Zayıf, çelimsiz kimse. **18-** Satürn gezegeninin bir uydusu.-Hukukta bir temsilin sona erdirilmesi. **19-** Tarla sınırı.- Eski dilde yardımcı. **20-** Johann Strauss'un ünlü bir opereti.- Üflemeli bir çalgı.

YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1- 1925-2005 yılları arasında yaşamış olup aralarında 'Her Gece Yollarda Gözledim Seni', 'Salınıp Seyran Yerine Çıkan Dilber' gibi eserleri de bulunan bestekarımız.- Bir ilimiz.- **2-** Baston.- Epey, oldukça anlamında bir sözcük.- Eskiden kullanılan, ağzı geniş, ateşli bir silah. **3-** Sindirim sisteminin, yemek borusu ile onikiparmak barsağı arasında kalan bölümü.- Küçük mağara.- İtalyan Radyo Televizyon kuruluşu.- Serbest bırakma. **4-** Yönetim.- Rey.- Kesici ucu sabit tutup, iş parçasını döndürerek, parçaların talaş kaldırma metoduyla işlenmesini temin eden tezgah tipi.- Avuç içi. **5-** Arnavutluk'un para birimi.- Mahkemede hakkında şikayet bulunan taraf.- Aktinyumun simgesi.- Cezayir'de bir liman kenti. **6-** Başı olmayan heykellere verilen ad.- Erzurum'un bir ilçesi.- Bir haber ajansının kısa yazılışı. **7-** Yaygı.- Eski dilde tat.- Deniz seviyesi altında bulunan bir göl.- Av hayvanlarını avcılığa alıştırma işi.- **8-** Bir soru sözü.- Kalın sopa, değnek.- Kalsiyumun simgesi.- Üç aylardan sonuncusu. **9-** Ege bölgesinde antik bir liman şehri.- Kazak başkanlarına verilen ad.- Çanakkale'nin bir ilçesi. **10-** Notada durak işareti.- Toprak Mahsulleri Ofisi'nin kısa yazılışı.- 'Rauf ….' (Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde ve Türkiye Cumhuriyeti döneminde önemli görevlerde bulunmuş asker ve siyasetçi).- Romanya'nın eurodan önceki para birimi. **11-** Karadeniz'e özgü küçük balıkçı kayığı.- Gaziantep ilinde bir ova.- Hayat arkadaşı. **12-** Kiloamperin kısa yazılışı.- Zehirli bir yılan türü.- Bromun simgesi. **13-** Sıvıları içine çekip kaptan kaba aktarmaya yarayan cam boru.- Karadeniz'de bulunan bir iç deniz.- Afrika'da bir ülke. **14-** Telefon sözü.- Eski dilde bulut.- Köpekbalığıgillerden bir balık türü. **15-** ' ….. Fosforoğlu' (Merhum tiyatro oyuncumuz).-Çevresine göre alçakta kalan düzlük yer.- Akdeniz'de bir ırmak.

filizoskay@butundunya.com.tr

Satranç

Mustafa Yıldız

GÜNÜMÜZÜN USTALARI: 13

Bu XİANGZHİ

Bu XİANGZHİ

Çinli büyükusta. 1985 doğumlu, 13 yaşındayken Dünya'nın en genç büyükustası ilan edildi ama bu FIDE tarafından onaylanmadı. 1997'de Çin çocuk şampiyonu, 1998'de Çin öğrenciler şampiyonu oldu. 1999'da 14 Yaş Dünya şampiyonu oldu. Yine aynı yıl Almanya Açık Satranç Turnuvası'nda 1. oldu. 2004'te Çin satranç şampiyonu oldu. Çin Ulusal Satranç Takımı'nın değişmez oyuncusu olarak birçok başarıya ulaştı, birçok uluslararası turnuva kazandı. 2012'de Dünya Üniversiteler Satranç Şampiyonu oldu. 2714 ELO ile 2008 yılı en kuvvetli oynadığı dönemdi, şimdilerde 2675 ELO ile oynuyor. İşte onun oyunlarından iki güzel konum:

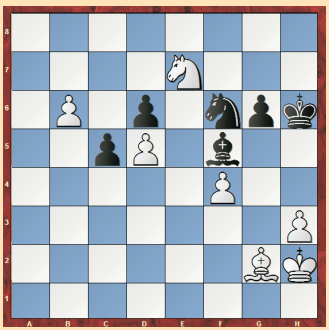
Sergey Karjakin-Bu Xiangzhi, 2008

Oyunun 22. hamlesi sıra siyahta. Siyah, a dikeyinden sonuç alıcı bir saldırı yapmak için bir piyon feda etmiş, karşılığında bir sürü tehdit ile beyaz veziri de savunma yapamayacak kareye sürmüş. Şimdi, bu etkin saldırı için kalite feda ederek beyazların bir savunma gücünü daha tahtanın dışına çıkartıyor:

22….Kxc3! Sarsıcı ve beklenmeyen darbe. 23.bxc3 exf4 24.h4 b5 25.h5 Vb7 26.h6 Va6 27.Ac1 Ff8 28.Vd4 Va3 29.Vb4 Fxa2+ 30.Axa2 Vxa2+ 31.Şc1 d5! Siyahların bütün kuvvetleri savaş alanında ama iki beyaz kale olayların çok uzağında. 32.Vd4 Ka4 33.Ve5 d4 34.Şd2 Vb2 35.Şe2 Vc2 36.Kd2 d3 0-1 Parlak bir kazanç.

Bu Xiangzhi – Chen, 2012

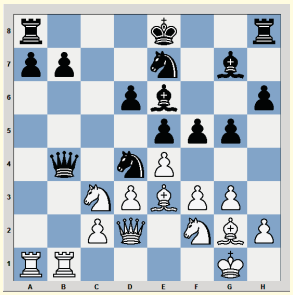

Oyunun sonu. Bu, son bir saptırma numarasıyla rakibini terk ettiriyor. 53.Ag8+ Siyah at b6'daki piyonun yükselişini önleme görevinden uzaklaşmak zorunda. Siyah terk etti. 1-0

ÇOCUKLAR İÇİN SATRANÇ TAKTİKLERİ

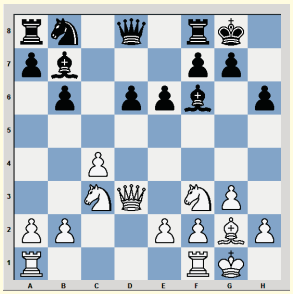
Alper Efe Ataman, GM Murray Chandler'in Chess Tactics for Kids kitabını Türkçeye çevirmiş ve yayımlamış. İşte oradan iki kurnaz taktik:

1.Satranç Tahtasının Ahtapotu: Atlar, çatal atma konusunda olağanüstü başarılıdır…Atlar, aynı anda birçok taşa saldırabilir. Hatta bu gibi çoklu saldırılar için kullanılan bir terim bile bulunur:Aile çatalı (S.16)

Siyah Oynar: Geçici vezir fedası. 1…Vxc3 bir at alırken aynı zamanda beyaz veziri 2.Vxc3 yanıtı sonrasında beynel (çatal) karesine çeker. Şimdi 2…Ae2 hamlesiyle şah ve vezire beynel atar. 3.Şf1 Ac3 varyantıyla siyahlar bir taş önde kalır.

2. Yüzyılın Buluşu: Geçtiğimiz yüzyılda bu manevra karşısında dile getiremeyeceğimiz kadar çok sayıda taş kaybedilmiştir. Yakın bir zamanda ise bu temel tuzağın bir kurbanı da Dünya çapında bir büyükusta olmuştur. (S.72)

Beyaz oynar: 1.Ag5 fedasının iki tehdidi bulunur: b7 karesine açarak saldırı ve Vh7 mat. Matı engelleyebilmek için siyahlar 1…hg5 ile atı ortadan kaldırır. 2.Fxb7 yanıtıyla beyazlar bir at-fil kırışmasından daha fazlasını elde eder, a8 kalesini bir sonraki hamlesinde alacaktır.

ATAK

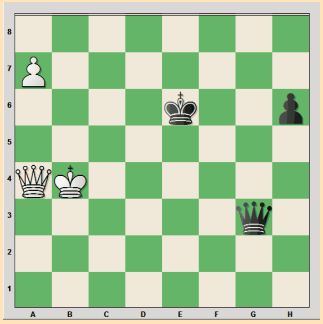
Yifan-Bu Xiangzhi, 2012

Siyah Kazanır

OYUN SONU

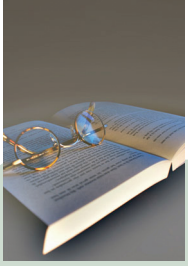
Aronian- Bu Xiangzhi, 2005

Siyah Oynar, Berabere

myildiz@butundunya.com.tr

Çözümler 151. sayfadadır.

Lanetlenmiş Ağustos Böcekleri

Ahmet Cemal

Can Yayınları

Edebiyatımızın ve düşünce dünyamızın öncü kalemlerinden usta çevirmen Ahmet Cemal, deneme yazınımıza bir kere daha unutulmayacak bir katkıda bulunuyor. Yazarın yeni denemelerini topladığı Lanetlenmiş Ağustosböcekleri, edebiyattan sinemaya, tiyatrodan resme, çeviri uğraşından politikanın sanata etkisine dek uzanan yazılardan oluşuyor. Kültür hayatımızın son on yılında yaşanan olayları, tartışmaları, gündem oluşturan konuları günü gününe ele alan, ama güncelle asla sınırlı kalmayan yazılar bunlar... Cemal, yaşamın getirdiklerinden, okuduğu bir kitaptan, katıldığı bir tartışmadan yola çıkarak insanı her çağda, her yaşta ilgilendirecek sonuçlara varıyor: "Kurumuş gırtlaklardan bir çığlıktır yükseldi, bir müzik de diyebilirim buna, vahşi bir şarkı, tepeden aşağı, yolun üzerinden denize doğru yuvarlandı. Olduğumuz yerde kalakaldık ve korkuyla birbirimize baktık. Çünkü ağustosböcekleri de bir zamanlar insandı. Hep şarkı söyleyebilmek için yemeye, içmeye ve sevmeye son verdiler. Şarkılara kaçışları sırasında gittikçe daha kuruyup küçüldüler; şimdi ise özlemleriyle yitik, özlemleriyle büyülenmiş olarak şarkılar söyleyip duruyorlar - ama aynı zamanda da lanetlenmiş olarak, sesleri insan sesi olmaktan çıktığı için..."

Gördüklerim Duyduklarım Duygularım

Hatıra Notları

Asım Us

Kitabevi

Gördesli gazeteci Us ailesinin en büyüğü olan Asım Us'un 50 yıllık yazı hayatından notlardan oluşan iki kitap Osmanlının son çeyrek yüzyılı ile Cumhuriyet'in ilk elli yılını aydınlatıyor. Asım Us'un özellikle Atatürk'ten aktardığı bilgiler birinci elden olduğu için ilgilenenler için temel kaynak oldu. Atatürk özellikle Hatay sorunu sırasında yazdığı beş yazıyı Asım Us imzasıyla yayımlattı. Asım Us yapıtlarında dünyadaki gelişmeleri de aktarıyor. Bir sohbet havasında kaleme aldığı anılarında Atatürk-İnönü kavgası olmadığını

aralarındaki dostluğu da belgeleyen olayı da aktarıyor: “Meşrutiyet, Cumhuriyet ve İmparatorluk devirlerine ait bazı hatıralarımı ve tetkiklerimi “Gördüklerim, Duyduklarım, Duygularım adı altında topladım. Bunların bir cilt içinde neşri, memleketimizde milli kurtuluş tarihi ve demokrasi hayatının gelişmesi bakımından genç nesillere faydalı bir fikir verecektir.” Yıllarca sadece yayınlandığı gazetelerde kalan hatırlarını gözden geçirip iki kitapta toplayan Asım Us bir trafik kazasında yaşamını yitirdi. Türk basın tarihi açısından olduğu kadar Türkiye tarihi açısından önemli bilgiler içeren yapıtları uzun yıllardır baskısı olmadığı için ancak sahaflarda bulunabiliyordu.

Doğudan Uzakta

Amin Maalouf

Yapı Kredi Yayınları

Lübnan asıllı Fransız yazar Amin Maalouf'un uzun bir aradan sonra merakla beklenen yeni romanı Doğu'dan Uzakta, kaderin ve tarihin acımasız kıskacında terk ettikleri yurtlarına dönen bir grup arkadaşın hikâyesini anlatıyor.Doğu'dan Uzakta, gençlikerinin en güzel dönemlerini bir arada geçiren, hayalleri ve umutları olan bir grup insanın, ülkelerinde patlak veren iç savaştan sonra farklı yerlere dağılmasını ve yıllar sonra, eski arkadaşlarından birinin cenazesi dolayısıyla tekrar ülkelerine dönmeleriyle başlayan 16 günlük bir yüzleşmenin romanı. Romanın başkahramanı Adam, tıpkı Maalouf gibi, savaştan sonra Fransa'ya yerleşmiş ancak doğduğu topraklara sevgisi ve bir dönem içinde yaşadığı çokkültürlü ve çokdinli bu coğrafyayı anlama çabası hiçbir zaman küllenmemiştir. Ancak uzun bir aradan sonra girişiği eve dönüş yolculuğu ve eski arkadaşlarını bulma düşüncesi sanıldığı gibi kolay olmayacaktır. Çünkü ne insanlar ne de doğup büyüdüğü topraklar aynı kalmıştır.Açıkça belirtilmese de Lübnan iç savaşının getirdiği yıkımlara ve Ortadoğu coğrafyasının yaşadığı kültürel, tarihsel ve toplumsal sorunlara dair çok çarpıcı gözlemlere de yer veren Doğu'dan Uzakta'da Maalouf yine en iyi bildiği şeyi yapıyor: Doğu'yu anlatıyor. Dünü anlatırken aslında bugünü gösteriyor: “Geldim, gördüm, hayal kırıklığına uğradım…” “Geçmiş... bıraktığın yerde mi hâlâ? "Yenikler her zaman kendilerini masum kurbanlar olarak göstermek eğilimindedirler. Ama bu gerçeğe tam uymaz, hiç de masum değildirler. Yenildikleri için suçludurlar.

Bir Fotograf Bin Sözcüğe Bedeldir

Gönderi: BAŞAR ŞEKER, ADANA

Bütün Dünya'ya Abone Olun Derginiz Kapınıza Gelsin

Bütün Dünya derginize abone olmak şimdi çok kolay.
Artık bir telefonunuz veya e-posta mesajınızla abonelik işlemlerinizi yaptırabilir ve derginizi her ay kapınızdan alabilirsiniz.

Bütün Dünya Abone Servisi:
Tel: (0312) 234 14 34 - Dahili: 1069
Gsm: (0536) 634 35 97
E-posta: abone@butundunya.com.tr

Bütün Dünya

SİBEL SUN KURT

Norveçli bir anne ile Türk bir babanın kızı olan sanatçı, uzun yıllar Norveç'te yaşadı. 1970 - 1979 yılları arasında Ankara Devlet Konservatuarı Keman Bölümü'nde okudu. 1980 - 1981 yıllarında Oslo'da IPA Moda Tasarımı eğitimi, 1982 - 1983 yıllarında, yine Oslo'da, Skjberg tiyatro kostüm tasarımı eğitimi aldı. Anne ve babasının ülkelerinin kültürünü harmanlayarak kendine özgün bir çizginin sahibi oldu.

Çeşitli ülkelerde sergiler açan sanatçının yapıtları, özellikle kadın tiplemeleri üzerinde yoğunlaşmaktadır.

ISSN 1301-7608
9 771301 760320